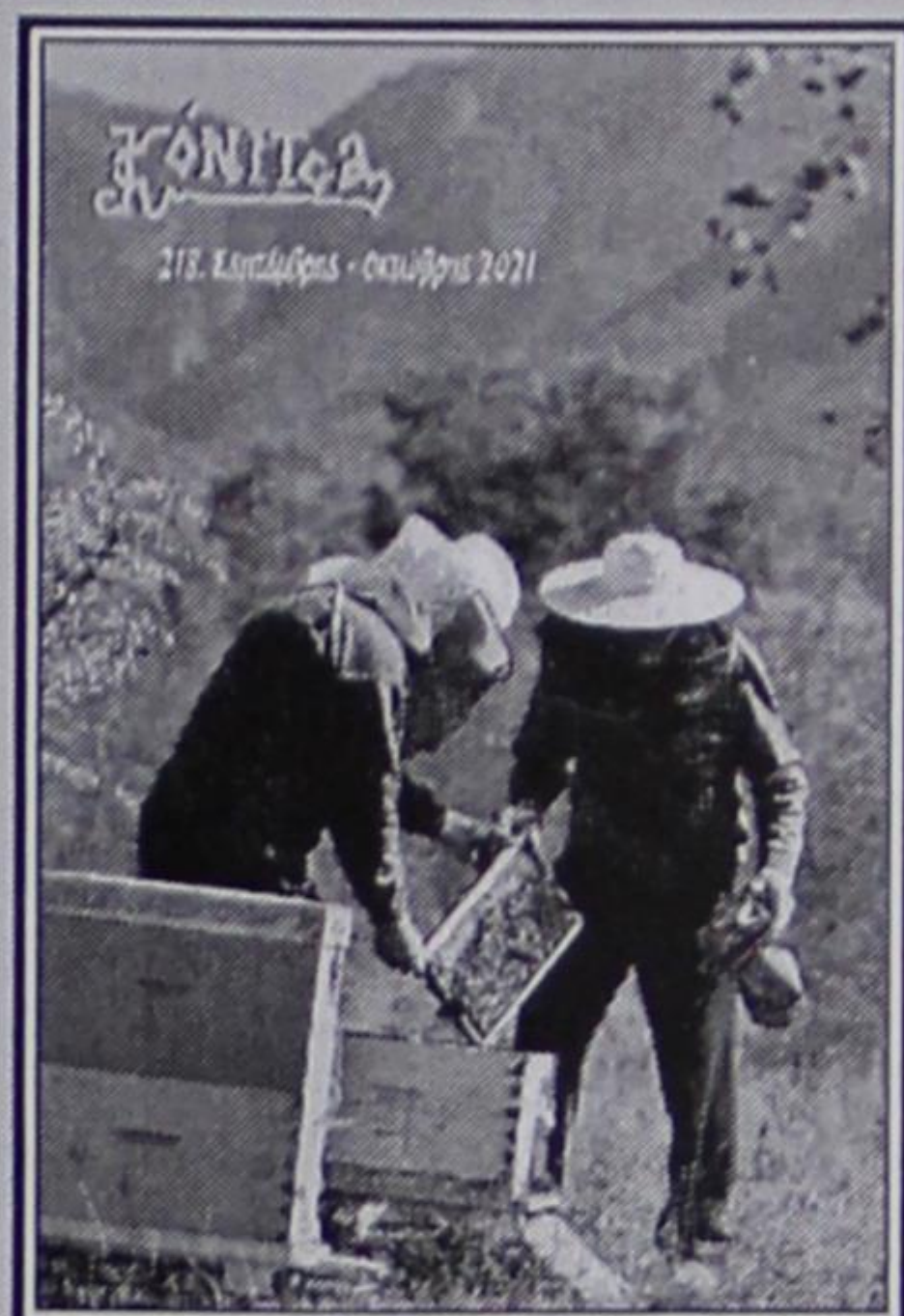

ΚΟΝΙΤΕΣ

218. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2021

218. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2021

(Φωτ. Εξωφύλλου: "Επιθεώρηση στα μελίτσια"
(Φωτ. Π.Σ.Τ.)")

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979 138 737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 218 Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2021 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.

225	Μίκης Θεοδωράκης, <i>Η. Ανδρέου</i>
230	Από το Έπος του 1940, <i>Σ.Τ.</i>
233	Αυτοί που προετοίμασαν τον ξεσηκωμό, <i>Σ.Τ.</i>
235	Τα δάση της επαρχίας Κόνιτσας, <i>Χ. Γκούτου</i>
239	Μυθολογήματα περί Διπαλίτσας, <i>Θ. Ζιώγα</i>
246	Πέρσι Μπισ Σέλει, <i>Η. Ανδρέου</i>
253	Πόσο θα αντέξουμε, <i>Π. Λαζαρόπουλου</i>
257	Πανδημία, ρύπανση, κλιματική αλλαγή, <i>Δημ. Ζιακόπουλου</i>
261	Από χρόνο σε χρόνο, <i>Α. Παπαχρήστου</i>
263	Βιου μάστερ, <i>Δ. Δημητριάδη</i>
265	Η μέλισσα και η γλώσσα της, <i>Σ. Τουφίδη</i>
269	Εύθυμα και σοβαρά, <i>Μ. Σπηλιόπουλου</i>
273	Πίνδος - Καλπάκι, <i>Η. Ανδρέου</i>
274	Ο χορός, <i>Σωκ. Οικονόμου</i>
276	Εργασίες και εκδηλώσεις στο Γιανναδιό, <i>Γ. Δερμιτζάκη</i>
279	Μοναστήρι Ζέρμας
283	Μια ιστορία από τα παλιά, <i>Χρύσα Τουφίδη</i>
284	Στο χάσμα του χρόνου (ποίημα), <i>Φ. Γιαννούχου</i>
285	Από τον Δήμο
293	28 ^η Οκτωβρίου 2021
294	Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Μίκης Θεοδωράκης 1925 - 2021

Και μόνο η σκέψη ενός αφιερώματος στον μέγιστο μύθο της Νεοελληνικής ζωής μας στον εκλιπόντα μουσικοσυνθέτη Μίκη Θεοδωράκη σε ένα περιοδικό της ακριτικής μας πατρίδας σου σκοτεινιάζει το νου και σου παραλύει τους νευρώνες του χεριού. Πώς να αναμετρηθεί η επαρχιακή γραφίδα με εκείνη των Αθηνών με τα πολλά και ποικίλα αφιερώματα σε εφημερίδες και περιοδικά λόγου και τέχνης επώνυμων και διακεκριμένων ανθρώπων του πνεύματος και της λογιόσύνης. Το μυαλό σου μετατρέπεται σε έναν επιταχυντή όπου συγκρούονται διάφορες σκέψεις.

Οι μέχρι τώρα αποθησαυρισμένες

πνευματικές μου δυνατότητες είναι επαρκείς για το εγχείρημα του αφιερώματος. Μήπως ότι αποτολμήσω ευρίσκεται εντός των ορίων της ιερότητας και διακινδυνεύω παρά τη θέλησή μου να διαπράξω ιεροσυλία. Και νάσου στον επιταχυντή εμφανίζεται έτερη σκέψη. Είναι πρόπον να αντιπαρέλθει την εκδημία ενός ανθρώπου ο οποίος μέσω της τέχνης καθάγιασε τα ορατά και αόρατα του κόσμου τούτου. Στην προκειμένη περίπτωση θέλω να πιστεύω πως ο εκλιπών με την πολύ προσήνεια που τον χαρακτήριζε θα δεχθεί τόσο τον μεγάλο-σχημο λογοτεχνικό και ιστορικό λόγο όσο και τον ταπεινό και μετρημένο λόγο

ενός επαρχιακού περιοδικού. Έχοντας επίγνωση των αδυναμιών μας και με πολύ σεβασμό θα περιοριστούμε κυρίως σε μία προσέγγιση την οποία θα αποκαλούσα ανθρωπόμορφη δηλαδή ο Θεοδωράκης πλησίον και κοντά στο συνάνθρωπό του. Για τον πολιτικό Θεοδωράκη ειπώθηκαν και πολλά εγράφησαν. Από όλα αυτά ο καθένας μας έχει αποκομίσει και έχει καταλήξει σε κάποια συμπεράσματα. Ενωρίς και νέος εσπάσθηκε την φιλοσοφία του ιστορικού υλισμού ήτοι του μαρξισμού, χωρίς ποτέ να αποστεί από τις αξίες του ανθρωπισμού οι οποίες είναι εμφανέστατες στο συγκεκριμένο φιλοσοφικό ρεύμα, που ο κύριος τίτλος του ήταν υπαρξισμός.

Ποιος μπορούσε να φανταστεί ότι μία ανθρωπιστική φιλοσοφία θα οδηγούσε την Ρωσία σε μία απολυταρχική εξουσία. Αλλά και πάλι τι έγινε με την έτερη φιλοσοφία του μέγιστου των νεωτερικών χρόνων φιλοσόφου Χέγκελ τον διαλεκτικό διαλογισμό; Ποιος περίμενε, η Γερμανία των ρομαντικών ποιητών τον μουσικοσυνθετών Μπαχ, Μότσαρτ, Μπετόβεν, των πολλών συγγραφέων και πλειάδας φιλοσόφων ότι θα οδηγείτο δύο φορές σε απολυταρχικά καθεστώτα που αιματοκύλισαν την Ευρώπη με εκατόμβες θυμάτων και ένα Ολοκαύτωμα των Εβραίων της Ευρώπης.

Ο Θεοδωράκης λόγω και έργω προσέγγιζε περισσότερο τον υπαρξισμό παρά κάθε άλλο φιλοσοφικό ρεύμα. Με την παρουσία του στη Βουλή υπερασπίστηκε τόσο το έθνος όσο και τον λαό. Επί πρωθυπουργίας Γεωργίου Παπαν-

δρέου το 1963 έγινε η πρώτη προσεγμένη μεταρρύθμιση της Παιδείας. Τότε ο Θεοδωράκης ως εισηγητής υπερασπίστηκε μία παιδεία μπολιασμένη με τις εθνικές και λαϊκές αξίες. Ο πολιτικός του βίος ήταν άμεμπτος και κανείς δεν είχε τη δυνατότητα να του προσάψει τι.

Στον ιδιωτικό του βίο υπήρξε εξίσου άμεμπτος, μετρημένος, λιπός, απέριπτος, ζώντας σε ένα σπιτάκι στη Νέα Σμύρνη με μόνη ταπεινή πολυτέλεια ένα κτίσμα στο Βραχάτι προκειμένου να θεάται την θάλασσα που τόσο ανεπανάληπτα ύμνησε στις «Μικρές Κυκλάδες» του Οδυσσέα Ελύτη.

Κορωνίδα του Μίκη ήταν αυτή η υπέροχη λέξη ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ ήτοι η «της αυτής ψυχικής κατάστασης συνείδησης».

Εδώ ο μουσικός Μίκης αναζήτησε το κλέος και την μεγαλοσύνη, εδώ αναζήτησε το αληθές και την ειλικρίνεια, εδώ το αθάνατο και το αιώνιο, εδώ αναζήτησε το υψιπετές και επουράνιο, εδώ φάνηκε μπροστάρης και μαχητής.

Είχε την Αγαθή τύχη όπως η τέχνη του της μελοποίησης αρδευτεί από την ανεξάντλητη δεξαμενή ποίησης της γενιάς του '30 αλλά και από εξέχοντες συγκεριανούς σικουργούς. Χάρης στους δύο Νομπελίστες ποιητές Γ. Σεφέρη και Ελύτη το λυρικό και επικό μέλος του Νεοελληνικού βίου για αγώνες θα βρίσκεται εκεί επάνω στο στερέωμα ως ο πλέον φωτεινός μουσικός αστρικός γαλαξίας. Επίσης ο Άγγελος Σικελιανός, κορυφαίος και αυτός ποιητής ενέπνευσε τον Μίκη στη μελοποίηση του πνευ-

ματικού εμβληρίου. Προελέχθη ότι στον Θεοδωράκη εδόθη “ως σκώλωψ τη σαρκή” (αγκάθι στην σάρκα του) η ενσυναίσθηση. Δεν σημείωνε στις παρτιτούρες απλώς την αντίστιξη.

Συμμετείχε και ένιωθε τον πόνο της μάνας στον αποχαιρετισμό του μονάκριβου παιδιού της. Ριγούσε μαζί με το νέο την ώρα που αποχαιρετούσε τα βουνά του τόπου του φεύγοντας για τα ξένα.

Στο συγκεκριμένο τραγούδι η φωνή καζαντζίδη γίνεται ένα με τις κοφτές και βαριές νότες του μπουζουκιού δίνοντάς σου την εντύπωση πως ο αποχαιρετισμός συνοδεύεται από αστροπελέκια. Η καρδιά του με την καρδιά της μάνας στο μοιρολόι της πάνω στο άψυχο σώμα του μονάκριβου παιδιού της που οι διαδηλωτές πρόχειρα το εναπέθεσαν σε μία ξύλινη πόρτα. Νοερά και όλο συμπόνια συνόδευε το νεαρό ζευγάρι που έχοντας μαζί τους το γεράνι και το στεφάνι των γάμων τους αφήνουν πίσω τους το φτωχικό στη Δραπετσώνα, το χτισμένο στην κάθε του πέτρα με αίμα και λυγμό.

Ζούσε τους καημούς της κάθε φτωχογειτονιάς που το απόγευμα του Σαββάτου οι άντρες σαν σχόλαγαν από τις δουλειές κατέβαιναν στα υπόγεια καπηλειά να πνίξουν τους καημούς τους και οι κοπελιές να πλένονται στο φτωχοπλυσταριό.

Κεντρικό του πρόσωπο η μάνα, η ταιλαιπωρημένη, η φτωχή, ή ξενοδουλεύτρα, η έρημη και χαροκαμένη από προσφυγιές και πολέμους.

“Βράχο - βράχο τον καημό μου τον

μετράω και πονώ και είναι το παράπονό μου πότε μάνα Θα σε δω”.

Τι βάλαμο και αυτό το τραγούδι στις πονεμένες ψυχές των άκαρδων εκείνων καιρών! Ο Θεοδωράκης ύμνησε και τίμησε όσο κανείς άλλος ό,τι παραπέμπει στην ένδοξη πατρίδα μας στην Ελλάδα. Ο λαός μας ο φιλόπατρις, ο αδάμαστος, ο καρτερικός, ο φιλόπονος, ο ανυπότακτος σε ξένες επιβουλές, υπήρξε ο βατήρας και καταπέλτης που εκτόξευσε το μουσικό αισθητήριο του Μίκη στα απώτερα γαλαξιακά σμήνη.

Ο εκλιπών μεγαλούργησε όχι μόνο στο επικό μέλος αλλά εξίσου και στο λυρικό όπου υποτίθεται το σκήπτρο κατείχε ο Μάνος Χατζιδάκις. Και βέβαια πώς να υστερήσει το λυρικό και να μην υμνολογήσει τις τόσες και τόσες ομορφιές της πατρίδας μας.

Πώς να αγνοήσει το κυκλάμινο του βράχου τη σχισμάδα ή τον κήπο που έμπαινε στη θάλασσα.

Η μούσα του υπήρξε επική για το έπος του 1940 υμνητική για την αντίσταση στον κατακτητή, θρηνητική για τους φυλακισμένους και εκείνους που στήθηκαν με ανοιχτά πουκάμισα στις μαύρες κανες των ναζιστικών αποσπασμάτων.

Η πρόσληψη και η προσέγγιση του Θεοδωράκη από την τότε κοινωνία της Κόνιτσας εν αρχή υπήρξε δειλή και επιφυλακτική. Το όλο κλίμα μετά τον Εμφύλιο ο οποίος τερματίστηκε στα εδάφη μας με πολλή σφοδρότητα και δραματικό τρόπο όχι μόνον δεν ήταν ευνοϊκό

αλλά τουναντίον αρνητικό για την αποδοχή ενός μουσικοσυνθέτη αριστερών πεποιθήσεων.

Τέτοια άρνηση έζησε το ρεμπέτικο μέχρις ότου το μπουζούκι γίνει αποδεκτό από τον Χατζιδάκι και μπει στα σαλόνια των αστών της Αθήνας. Τω καιρώ εκείνω το μόνο μέσο πρόσληψης των μουσικών ακουσμάτων ήταν το ραδιόφωνο από το οποίο ο Μίκης ήταν εξωβελισμένος.

Οι κονιτσιώτες της δεκαετίας του '60 ήταν αρκούντως μουσικόφιλοι, αλλά την πρωτοκαθεδρία είχε το ελαφρολαϊκό με τους μουσικοσυνθέτες και τραγουδιστές Γούναρη, Γιαννίδη, Γαβαλά, Ρία Κούρτη, Πόλυ Πάνου, Μαίρη Λίντα, Καζαντζίδη, Χιώτη, Ζαμπέτα, Γιοβάννα κά. Προσωπικά σε επαφή με την μουσική του Μίκη ήλθα το 1962 όταν επισκέφθηκε την πόλη μας ο τραγουδιστής Πατέτσος, ο οποίος τραγούδησε και στο Γυμνάσιο. Κάτω του Παλαιού Γυμνασίου υπήρχε ξύλινη κατασκευή αρκούντως καλοφτιαγμένη η οποία κατά τη διάρκεια του εμφυλίου χρησίμευε ως λέσχη αξιωματικών της ταξιαρχίας. Εκεί λοιπόν με την παρουσία όλων των τάξεων ο αείμνηστος καθηγητής Χριστόφορος Γκαραβέλας ζήτησε από τον Πατέτσο να τραγουδήσει την «Μυρτιά» του Θεοδωράκη.

Πράγματι ο καλός μας καθηγητής τόλμησε το λιώσιμο των πάγων. Το πώς σχολιάστηκε το γεγονός στην συντριπτική τότε κοινωνία της Κόνιτσας δεν το γνωρίζω.

Με την άνοιξη του Γεωργίου Παπανδρέου στην χειμαζόμενη μέχρι τότε παιδεία, πολλά Κονιτσιωτόπουλα απέκτησαν τη δυνατότητα φοίτησης στα πανεπιστήμια και παράλληλα με τους τότε αγώνες για την παιδεία μπήκαν σε μία τροχιά πολιτικής ριζοσπαστικοποίησης, ακόμη και με ένταξη στη νεολαία Λαμπράκη. Της οποίας κύριος οργανωτής ήταν ο Θεοδωράκης. Πριν τη Δικτατορία των συνταγματαρχών οι επώνυμοι της Κόνιτσας τα βράδια είχαν ως στέκι το καφενείο του Κώστα Κιάκου στο πρακτορείο ΚΤΕΛ, όπου για μουσική υπήρχε ένα ηλεκτρόφωνο. Μεταξύ των προς επιλογή δίσκων υπήρχαν και δυο-τρεις των 45 στροφών με τραγούδια του Μίκη, μεταξύ αυτών και το «Βράχο βράχο τον καημό μου». Οι τότε φοιτητές πληκτρολογούσαν τα τραγούδια αυτά προς ένδειξη των «κοινωνικών φρονημάτων», έτσι αποκαλούνταν τότε η πολιτική ένταξη.

Οι Αφοί Πηγαδά, οι αείμνηστοι Αναστάσιος και Ευάγγελος την εποχή της δεκαετίας ήταν οι πλέον μορφωμένοι, επιτυχημένοι, και προπάντων καινοτόμοι επιχειρηματίες.

Στον κινηματογράφο τους “ Πάνθεον “ πριν την έναρξη της προβολής αλλά και στο διάλειμμα έβάζαν ό,τι πιο υπέροχο μουσικό κομμάτι υπήρχε από Χατζιδάκη και Ξαρχάκο. φυσικά ήταν κατανοητή η απουσία του Θεοδωράκη.

Θα ήταν το 1961 στο χωριό μου το Παλαιοσέλλι και ένας ταξιδεμένος νέος είχε φέρει προφανώς ένα πικάπ. Λοιπόν αυτός ο νέος, ο Παναγιώτης Μου-

ζος, μεταξύ των άλλων τραγουδιών εξέπεμπε στη διαπασών και το τραγούδι του Θεοδωράκη (φυσικά τη σύνθεση) “ποτάμι μέσα μου πικρό το αίμα της πληγής μου”. Εντυπωσιακό άκουσμα για ένα παιδί, που ακόμη και σήμερα μου προκαλεί ρίγη συγκίνησης. Με το που έπεσε στην πατρίδα μας η σκοτοδίμη της επτάχρονης τυραννίας κάθε τι προοδευτικό εσίγησε.

Οι περιπέτειες του μουσικοσυνθέτη γνωστές εν αρχή οι διαδοχικές φυλακίσεις κατόπιν η εκτόπιση στην Ζάτουνα.

Η πώση της κάλυψε την πατρίδα μας απ’ άκρο σ’ άκρου με τους διθυράμβους και λυρικούς ήχους της μουσικής του.

Και ποιος δεν τραγούδησε και δεν ψιθύρισε «τα Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας». Το “κυκλάμινο σου βράχου τη σχισμάδα” έχει γίνει δεύτερος εθνικός ύμνος.

Τα Σάββατα, η παρέα μου πέντε έξι άτομα είχαμε για στέκι την ψησταριά του Γιάννη του Μουρεχίδη το “ΔΕΝΤΡΟ”. Η έναρξη της βραδιάς γινόταν με πολύωρη πολιτική συζήτηση και το συνήθειο ήταν να τραγουδάμε. Ένα βράδυ όχι μόνον τραγουδήσαμε αλλά και χορέψαμε το “ένα το χελιδόνι η άνοιξη ακριβή”. Με το ΠΑΣΟΚ έκανε θραύση “Το πνευματικό εμβατήριο” ποίηση Άγγελου Σικελιανού τραγουδιστές η Μ. Φαραντούρη, ο Αντώνης Καλογιάννης και ο Πέτρος Πανδής. “Εμπρός να σηκώσουμε τον ήλιο πάνω από την Ελλάδα”.

Ο αείμνηστος φίλος και γείτονας αρ-

χιτέκτονας Γιάννης Σακκούλης, επειδή είχα τον δίσκο, χωρίς υπερβολή θα έρχονταν και πέντε φορές να ακροασθούμε τον δίσκο, και του τότε πρωτόβγαλτου Καλογιάννη με εκείνη την φωνή λες και έβγαινε από τα έγκατα της γης. Αλλά και η Μαρία Φαραντούρη στην τελική κορώνα της “Ο Ηράκλειπος χάλκευσε τους λογισμούς του και τους κρεμούσε ως άρματα στις Εφέσου το Ναό”. Υπέροχοι καιροί, έξοχες στιγμές. Χάρη στον αείμνηστο αδελφό μου Οδυσσέα πολύ νωρίς ασχολήθηκα με την Κλασική Μουσική. Ήμουν στο γυμνάσιο όταν διάβασα το βιβλίο του Α. Χόσμαν “Βίοι των μεγάλων μουσουργών” διαπίστωσα πώς ένας Μπαχ, ένας Μπετόβεν και Μότσαρτ συνέθεταν κατ’ εντολή αυτοκρατόρων της Διπλής Αυτοκρατορίας των Αψβούργων και των πολλών τότε τοπικών Ηγεμόνων.

Το μεγαλείο του Μίκη Θεοδωράκη ήταν το γεγονός ότι συνέθεσε κατ’ εντολή του λαού.

Αυτήν την ιερή εντολή την σεβάστηκε, την τίμησε και καθαγιασμένη την παρέδωσε στις επόμενες γενιές. Η γενιά μου είχε την αγαθή τύχη να πέσει στις αγκάλες σπουδαίων πνευματικών ανθρώπων, γαλουχήθηκε με αρχές, αξίες αιώνιες και πανανθρώπινες.

Αγαπητέ Μίκη Θεοδωράκη για όσα μας προσέφερες σου απευθύνουμαι ένα εγκάρδιο ειλικρινές ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ.

Αιωνία η μνήμη σου

Ηλίας Ανδρέου

Από το έπος του 1940

(Αναδημοσίευση από το βιβλίο του Σ. Βισκόντι Πράσκα σ.246
“ΕΓΩ ΕΙΣΕΒΑΛΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ”. - Μετάφρ. ΝΙΚ. ΚΟΛΟΜΠΑ - Επιμ. Σ.Τ.)

2. ΤΟΜΕΑΣ ΠΙΝΔΟΥ

3η Μεραρχία Αλπινιστών «Τζούλια»

Το πρωί της 5ης Νοεμβρίου, ο εχθρός ενέτεινε την πίεση στις κλιτός ανατολικά του Σμόλικα και μετά από επτά ώρες συγκρούσεων, επέτυχε να καταλάβει το 1609 υψ., προσπαθώντας να προωθήσει Τμήματα ενισχυμένα με πολυβόλα στην περιοχή της Βρυάζας (Δίστρατο). Εκεί όμως, απωθήθηκε από στοιχεία της Διοικήσεως του Τάγματος «Τζεμόνα», υποστηριζόμενα από τα εύστοχα πυρά Πυροβολαρχίας.

Ο εχθρός ακολούθως, έθεσε τον κατοικημένο τόπο της Βρυάζας (Δίστρατο) κάτω υπό τα πυρά Όλμων 81 χιλ., τα οποία, εκτός των άλλων, έπληξαν το Στρατηγείο και το Κέντρο Επικοινωνιών της Μεραρχίας. Ήταν εμφανής η πρόθεση του αντιπάλου να εισχωρήσει μεταξύ του 9ου και 8ου Τ.Σ., για να τα διαχωρίσει.

Προς το σκοπό αντιμετώπισεως της νέας αυτής απειλής, η Διοίκηση της Μεραρχίας διέταξε το 9ο Τ.Σ. να προωθήσει το Τάγμα «Λ Άκουϊλα» διά της κορυφογραμμής στις Ν.Α. κλίτους του Σμόλικα και να προσβάλει τον εχθρό, ο οποίος ασκούσε πίεση επί των στοιχείων του Τάγματος «Τζεμόνα», αλλά και για να συμμορφωθεί με τις διαταγές της Ανωτέρας Διοικήσεως Δυνάμεων Αλβανίας, η οποία καθόριζε: «Ν' αναχαιτισθεί ο εχθρός, να συγκεντρωθούν δυ-

νάμεις στη ζώνη της Βρυάζας (Δίστρατο) και να εξασφαλισθούν οι γραμμές των επικοινωνιών με την Κόνιτσα».

Εν τω μεταξύ, εχθρικές επιθέσεις εκδηλώθηκαν μεταξύ Γομάρας και Βασιλίτσας και το Τάγμα «Τσιβιντάλε» (το οποίο κατόπιν διαταγής της Μεραρχίας είχε μετακινηθεί από τον Αώο ποταμό στη ράχη των υψ. 1870,18-1609) διεπίστωσε προσπάθεια κυκλώσεως του εξ αριστερών, από δύναμη περίπου ενός Τάγματος του αντιπάλου.

Οι εχθρικές δυνάμεις επετίθεντο από όλες τις πλευρές κατά της Μεραρχίας.

Υπό απ' αυτές τις συνθήκες, η Διοίκηση της Μεραρχίας ανέφερε ότι η κατάστασή της, καθώς και του 8ου Τ.Σ. είχε καταστεί αφόρητη και ότι μόνο η κατάληψη των Ν.Α. υπωρειών του Σμόλικα υπό του 9ου Τ.Σ., μπορούσε να επιτρέψει τη συνένωση των δυο Τακτικών Συγκροτημάτων.

Το πρωί της 6ης Νοεμβρίου ενετάθησαν οι επιθέσεις του εχθρού στους τομείς των Ταγμάτων «Τολμέτζο», «Τσιβιντάλε» και «Τζεμόνα» και προς αντιμετώπισή τους, σχεδιάσθηκε η εκτόξευση επιθέσεως από το Σαραντάπορο προς τη ράχη του υψ. 1874 (στις δυτικές υπώρειες του Σμόλικα) με το Τάγμα «Βιτσέντσα» του 9ου Τ.Σ., που προωθήθηκε γι' αυτόν το σκοπό. Λαμβανομένης υπ' όψιν της ανάγκης να εξασφαλισθούν οι γραμμές συγκοινωνιών με την

Κόνιτσα και εν όψει των σπανίων ανεφοδιασμών από αέρος, η Διοίκηση της Μεραρχίας αποφάσισε να συνενώσει το 8ο Τ.Σ. με το 9ο Τ.Σ. και εξέδωσε διαταγές ώστε, κατά τη διάρκεια της νύχτας της 7ης Νοεμβρίου, το 8ο Τ.Σ. να απαγκιστρωθεί και διά του δρομολογίου Βρυάζα (Δίστρατο) - Πάδες να αχθεί στη ζώνη της Αρμάτας και να εγκατασταθεί αμυντικά, συνδεδεμένο με το Τάγμα «Λ' Ακουϊλα».

Στις 14.00 της 6ης Νοεμβρίου, η Διοίκηση της Μεραρχίας με το Στρατηγείο και με στοιχεία υπηρεσιών άρχισε την κίνηση προς Πάδες και Ελεύθερο, όπου έφθασε στις 13.00 της 7ης Νοεμβρίου. Το 8ο Τ.Σ., κατόπιν μιας σειράς αιματηρών συγκρούσεων, κατόρθωσε τελικά ν' απαγκιστρωθεί από τον εχθρό και να αχθεί στη ζώνη της Αρμάτας, όπου είχε εντολή να συγκρατήσει τον εχθρό, ο οποίος το προσέβαλε στα νώτα και στο αριστερό πλευρό, ενώ ταυτόχρονα εκτοξεύονταν σφοδρά πυρά πολυβόλων κατά του δεξιού του πλευρού.

Το 9ο Τ.Σ., εν τω μεταξύ, μαχόταν στο Σμόλικα και στις δυτικές υπώρειές του.

Τις απογευματινές ώρες της 7ης Νοεμβρίου, η Διοίκηση της Μεραρχίας έλαβε στο Ελεύθερο, έγγραφη διαταγή της Ανωτάτης Διοικήσεως, να συγκεντρωθεί στην περιοχή της Κόνιτσας και να αποφράξει τη γραμμή Αώος ποταμός - Γκραπενίτσα - Ράχες Μεσορράχης.

Εις εκτέλεση αυτής της διαταγής, η Διοίκηση της Μεραρχίας διέταξε το 8ο Τ.Σ. να διαρρεύσει το συντομότερο διά του δρομολογίου Πάδες - Ελεύθερο - αυχένας Χριστοβασίλη στην Κόνιτσα και

το 9ο Τ.Σ., λιγότερο δοκιμασθέν, να εξασφαλίσει την άμυνα των ράχων του αυχένα Χριστοβασίλη, για να καλύψει την κίνηση του 8ου Τ.Σ.

Την 8η, 9η και 10η Νοεμβρίου το 8ο Τ.Σ. συνέχισε την κίνηση όπως είχε καθορισθεί, ενώ το 9ο Τ.Σ. διατηρούσε τον αυχένα Χριστοβασίλη, ισχυρά πιεζόμενο υπό του εχθρού, από την κατεύθυνση της Μεσορράχης και από τα αντερείσματα του Κλέφτη (υψ. 1847).

Όλη η κίνηση του 8ου Τ.Σ. από τη ζώνη Αρμάτας προς την Κόνιτσα πραγματοποιήθηκε από διάφορες ατραπούς, που οδηγούσαν από την Αρμάτα στα αντερείσματα εκατέρωθεν του αυχένα Χριστοβασίλη, υπό τα πυκνά πυρά Πυροβολικού και Πολυβόλων του εχθρού.

Κατά τη διέλευση από τον προωθημένο θύλακα του Ελεύθερου, την 10η Νοεμβρίου, το Εχθρικό Πεζικό, το οποίο συνέδραμαν και οι κάτοικοι της περιοχής, επετέθη κατά των Φαλάγγων μας. Οι Μονάδες, μολονότι εξασθενημένες από την έλλειψη τροφής περίπου από οκταμέρου και ισχυρά πιεζόμενες, αντέδρασαν με αδάμαστη θέληση και πέτυχαν να διανοίξουν αρκετές διόδους κατόπιν μαχών που διήρκεσαν μέχρι την 19.00 και με την εξαιρετικά αποτελεσματική υποστήριξη των Πυροβολαρχιών της Ομάδος Πυροβολικού «Κονελιάνο», που έβαλαν σχεδόν εξ επαφής.

Υπό απ' αυτές τις τρομερές συνθήκες, οι Αξιωματικοί και οι Οπλίτες δοκιμάσθηκαν σκληρά, ενώ μεγάλο μέρος των υποζυγίων χάθηκε. Το 8ο Τ.Σ. και η Διοίκηση της Μεραρχίας, έφεραν το μεγαλύτερο βάρος του αγώνα. Από την 28η Οκτω-

βρίου μέχρι την 10η Νοεμβρίου, μάχονταν και πορεύονταν για να διανοίξουν το δρόμο, αρχικώς να αχθούν στη Βωβούσα και εν συνεχεία να φθάσουν στην Κόνιτσα, δεχόμενα συνεχείς επιθέσεις από τον εχθρό στα πλευρά και στα νώτα. Εάν οι τροφές, μετά την πέμπτη ημέρα δεν είχαν λείψει, ο αγώνας θα μπορούσε να συνεχισθεί, επειδή, παρά τις σοβαρές απώλειες, οι Αξιωματικοί και οι Οπλίτες είχαν επιδείξει μέχρι και την τελευταία στιγμή αξιοθαύμαστη καρτερία. Στις συνεχείς μάχες που έλαβαν χώρα, ο εχθρός υπέστη σημαντικές απώλειες και αρκετές φορές οι Μονάδες του 8ου Τ.Σ. κυρίευσαν πάσης φύσεως υλικά και εφόδια του εχθρού, απωθώντας τον με ακατάβλητο σθένος.

Το 9ο Τ.Σ., δοκιμάσθηκε λιγότερο απ' ό,τι το 8ο Τ.Σ., επειδή μέχρι τη Βωβούσα δεν είχε παρά να ανατρέψει ασθενείς εχθρικές αντιστάσεις στο μέτωπό του. Τις μεγαλύτερες απώλειες υπέστη κατά την προσπάθεια να διατηρήσει τον αυχένα Χριστοβασίλη, τον οποίο κράτησε παρά την ισχυρή πίεση του αντιπάλου, με τη χαρακτηριστική επιμονή των Αλπινιστών, η οποία επεδείχθη επανειλημμένως κατά την εν συνεχεία συνεργασία με τη Μεραρχία «Μπάρι»¹⁹, για την κάλυψη της Κόνιτσας.

Το εσπέρας την 10η Νοεμβρίου, η Μεραρχία συγκεντρώθηκε στην Κόνιτσα με τη Διοίκηση της Μεραρχίας στη γέφυρα του Περάτι. Την 11η Νοεμβρίου, σύμφωνα με ληφθείσα διαταγή της Ανωτέρας Διοικήσεως, το 9ο Τ.Σ. θα παρέμενε μέχρι νεωτέρας διαταγής στη ζώνη της Κόνιτσας, ενώ η Διοίκηση της

Μεραρχίας με τα στοιχεία Διοικητικής Μερίμνης έπρεπε να μετακινηθούν στην Πρεμετή. Εκεί κατευθύνονταν και τα στοιχεία των Υπηρεσιών της που είχαν παραμείνει στην Ερσέκα.

Η αριστερή πτέρυγα στον τομέα της Ηπείρου είχε συναντήσει ισχυρή εχθρική αντίσταση στη ζώνη του Καλπακίου, την οποία η έλλειψη ενισχύσεων και η ανεπαρκής αεροπορική υποστήριξη δεν της επέτρεψαν να αντιμετωπίσει σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η θέση της Μεραρχίας «Τζούλια», με τη συνεχιζομένη εμπλοκή νέων Ελληνικών Δυνάμεων, κινδύνευε να καταστεί επισφαλής. Επί πλέον, ο ανεφοδιασμός σε τρόφιμα της Μεραρχίας έγινε δυσχερής και επείγον, λόγω της απώλειας μεγάλου μέρους των υποζυγίων, ενώ ο ανεφοδιασμός από αέρος διαγραφόταν προβληματικός και ανεπαρκής. Είναι πάντοτε μια οδυνηρή στιγμή για ένα Διοικητή, όταν είναι υποχρεωμένος να εκδώσει διαταγή συμπτώξεως. συνιστά όμως και καθήκον, το οποίο ο Διοικητής πρέπει να φέρει εις πέρας με αποφασιστικότητα.

Δεν μπορούσε κανείς να ζητήσει από τον γενναίο Τζιρόπι και τους Αλπινιστές του τίποτε περισσότερο από αυτό που είχαν επιτελέσει. Διέταξα την «Τζούλια» να μετακινηθεί στην Κόνιτσα, ακόμα εντός ελληνικού εδάφους, έχοντας δεινοπαθήσει από τα πλήγματα που της κατέφεραν απ' όλες τις κατευθύνσεις πολύ ευέλικτες Μονάδες του εχθρού και την ενημέρωσα ότι στην πορεία της θα συναντούσε τη Μεραρχία «Μπάρι».

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΑΝ ΤΟΝ ΞΕΣΗΚΩΜΟ ΤΟΥ 1821

(Από το βιβλίο «Η Επανάσταση του 1821»
σ. 238 ΔΗΜ. ΦΩΤΙΑΔΗ – Επιμέλεια Σ.Τ.)

Η ίδρυση της Φιλικής Εταιρίας

Όλοι μας ξέρουμε πως η Φιλική Εταιρία, που οργάνωσε κι οδήγησε τους υπόδουλους Έλληνες στην επανάσταση του Εικοσιένα, ιδρύθηκε στην Οδησό.

Το φθινόπωρο του 1814, ίσως στα μέσα του Σεπτέμβρη, από δύο άσημους εμποροϋπαλλήλους κι έναν διανοούμενο τον Νικόλαο Σκουφά, τον Εμμανουήλ Ξάνθο και τον Αθανάσιο Τσακάλωφ και μάλιστα στο σπίτι που έμενε ο Σκουφάς και σώζεται ίσαμε σήμερα.

Η ίδρυση της Φιλικής Εταιρίας σε μια πόλη της Ρωσίας δεν ήταν κάτι συμπτωματικό. Ο Φιλήμονας γράφει: «Ο Έλλην όχι μόνον δεν έχαιρεν καμμίαν τιμήν πολιτικήν πλησίον του άλλου Κόσμου, αλλά και εμισείτο καταφρονούμενος και μη κρινόμενος ουδέ άξιος ταφής εις τον θάνατόν του. Οι άνθρωποι του Βορρέως (της Ρωσίας δηλαδή) τον μεταχειρίσθησαν εξεναντίας ως έναν αδελφόν. Πλησίον τούτων εύρεν ούτος καταφύγιον εις τας αμηχανίας του, περίθαλψιν εις τας δυστυχίας του, ευκολίας εμπορικάς, τιμάς στρατιωτικάς και πολιτικάς, και ελπίδας σοβαράς περί της μελλούσης τύχης του».

Στη Ρωσία λοιπόν υπήρχον οι πιο ευνοϊκές αντικειμενικά συνθήκες για να ιδρυθεί, να προκόψει και ν' αναζητήσει τους αρχηγούς της η απελευθερωτική του Έθνους Εταιρία».

Οί τρεῖς αὐτοὶ ταπεινοὶ Ἕλληνες, πού ἔρχονταν, καθὼς εἶδαμε, ἀπὸ τόσο διαφορετικοὺς δρόμους, συναντήθηκαν τὸ Νοέμβρη μὲ Δεκέμβρη τοῦ 1813 στὴν Ὀδησό. Δέθηκαν μὲ φιλία. Κι ἐκεῖ, τὸ χειμῶνα τοῦ 1813 μὲ 1814, συνάζονταν τὰ βράδια στὸ σπίτι τοῦ Σκουφᾶ, ἀνιστορώντας τὰ βάσανα τῆς Ρωμοσύνης. Ἀπὸ κουβέντα σὲ κουβέντα ξεκαθάρισαν πὼς θᾶπρεπε νὰ φτιαχτεῖ μιὰ μυστικὴ Ἐταιρία γιὰ νὰ προετοιμάσει τὸν ξεσηκωμὸ τῶν Ἑλλήνων. Μὲ πόνο εἶπανε πὼς ἐκεῖνοι ὅπου σ' αὐτοὺς ἔπεφτε τὸ χρέος -οἱ κεφαλές, οἱ μεγαλέμποροι, ὁ κλῆρος- νὰ προετοιμάσουν τὸ ἔθνος γιὰ τὸν ὑπέρτατο ἀγῶνα δὲν ἔκαναν τὸ καθῆκον τους βρίσκοντας διάφορες προφάσεις καὶ ὑπεκφυγές, πού ἢ πιὸ σημαντικὴ ἀπ' ὅλες ἦταν πὼς ἡ Ρωμοσύνη στεκόταν πνευματικὰ ἀνώριμη γιὰ νὰ ἐγκολπωθεῖ μιὰ τέτοια ἀποφασιστικὴ προσπάθεια. Ὁ Ξάνθος στ' Ἀπομνημονεύματά του μὲ

τούτα δὼ τ' ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα ἀποκρούει τοῦτο τὸ δισταγμὸ καὶ τὴν ἀναβλητικότητα:

«Πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν καὶ ἄλλων Εὐρωπαϊῶν ἦσαν καὶ εἶναι μὲ τὴν σφαλερὰν ἰδέαν, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἦτο ἀκόμη ἀρκετὰ φωτισμένον καὶ ὄριμον, ὥστε νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλευθέρωσίν του, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ περιμένῃ νὰ φωτισθῇ πῶς καὶ εὐνοϊκωτέραν περίστασιν. Ἄλλ' ἔθνος τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν πλέον ἀπάνθρωπον τυραννίαν καὶ ὑπὸ βάρβαρον ζυγόν, ὡς εἶναι ἐκεῖνος τῶν ἀμαθεστάτων καὶ ἀγρίων Τούρκων, δύναται νὰ φωτισθῇ;».

Ἡ προϋπόθεσις νὰ φωτιστεῖ ἓνας λαὸς εἶναι ἡ ἐλευθερία. Ἡ μοίρα τῶν σκλάβων εἶναι νὰ ζοῦνε καὶ νὰ πεθαίνουν στὰ σκοτάδια.

Ἀποφάσισαν λοιπὸν οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἄσημοι ξενιτεμένοι Ρωμιοὶ νὰ πάρουν πάνω τους τὸ μέγα ἔργο. Ἦταν μιὰ τρέλα; Ναι! Μιὰ ἀπὸ τὶς θεῖες ἐκεῖνες τρέλες, ποὺ ὀδηγοῦν εἴτε στὸ θάνατο εἴτε στὴ λύτρωση.

Ὁ Φιλήμονας πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ τόσα χρόνια ἔκανε τούτῃ τὴν ἐξαιρετὴ διαπίστωση: «Τίνες πραγματικῶς ἀπεδύθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐπὶ τοσοῦτον ἀκανθῶδες ὑλικῶς καὶ κινδυνῶδες πολιτικῶς στάδιον τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ τῆς δυνατῆς παρασκευῆς πρὸς τὴν ἐπανάστασιν; Ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, οὓς ἡ προσωπικότης ἀπεκάλεσε λυπηρῶς, „ἀσημάντους“, τὸν δὲ ὄργανισμὸν τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως αὐτῶν „ἀσύνητον καὶ ἀνεπιτήδειον“, ὡσανεὶ ἡ ἀληθῆς σημασία τῶν ἀνδρῶν ἐξήρτηται ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς, ἡ δ' ἀγαθὴ ἔκβασις οὐκ ἐμακάρισε πάντοτε τὰ μέσα, οἷα ἡ ἠθικὴ καὶ ἐθνικὴ συνάμα ὑπηγόρευσε ἀνάγκη».

Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1814 ἄρχισαν οἱ τρεῖς πρωτεργάτες τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας νὰ συζητᾶνε καὶ νὰ σχεδιάζουσαν τὴ μορφήν ποὺ ἔπρεπε νὰ ἔχει ὁ ἐθνεγερτικὸς ὄργανισμός.

Ὁ Ξάνθος ἀποκάλυψε στοὺς ἄλλους τοὺς τρόπους μύησης, ἀναγνώρισης καὶ δράσης τοῦ Μασονισμοῦ κι ὁ Τσακάλωφ πρόσφερε τὴν πείρα ποὺ ἀπόχτησε σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ ἰδρυτικὰ μέλη τοῦ «Ἑλληνόγλωσσοῦ Ξενοδοχείου» τοῦ Παρισιοῦ. Ὁ δαιμόνιος ὄργανωτικὸς νοῦς τοῦ Σκουφᾶ πῆρε ἀπ' αὐτὰ καὶ χρησιμοποίησε ὅσα νόμιζε πὼς μπορούσαν, ἀφοῦ προσαρμοστοῦν, νὰ τοὺς βοηθήσουν στὸ σκοπὸ τους.

Ἀπὸ τούτῃ τὴ συνεργασία τῶν τριῶν βγῆκε, πραγματικά, μιὰ ὀργάνωσις ποὺ ἀπὸ τὴν πράξιν ἀποδείχτηκε πὼς ἦταν ἡ καλύτερη δυνατὴ γιὰ κείνη τὴν περίστασις καὶ τὸ σκοπὸ τῆς.

“Ἐλευθερία χωρὶς δικαιοσύνη εἶναι καθαρὴ ληστεία”

(Αδ. Κοραΐς)

ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΤΟ 1932

Ἐπιμέλεια Χαρίλαου Γ. Γκούτου

Τὴν 24.10.1932 πραγματοποιήθηκε στὴν Κόνιτσα τὸ πρῶτο Συνέδριο τῶν Κοινοτήτων Κονίτσης, μέ πρωτοβουλία τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Ἠπείρου Γ. Θεοδωράκη (πατέρα τοῦ Μίκη Θεοδωράκη). Τὰ κυριότερα περιστατικά τοῦ Συνεδρίου καταγράφηκαν στὴν Γιαννιώτικη ἔφημερίδα «Ἠπειρωτικός Ἀγών», φ. 25 ἕως 30.10.1932, ἀπὸ τὸν δημοσιογράφο τῆς Ε.Χ.Τ. Ἐκτός τῶν παρευρεθέντων ἐπισήμων καὶ εἰσηγητῶν, κατονομάσθησαν καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Κοινοτήτων ὡς ἑξῆς: «Βουρμπιάνης ὁ κ. Β. Κατσένης, Γοργοποτάμου ὁ κ. Κων. Παπαχρήστος, Πυρσόγιαννης ὁ κ. Γρ. Σούρλας, Ἀσημοχωρίου ὁ κ. Μιχ. Τάτσης, Χιονιάδων ὁ κ. Χρ. Σκούρτης, Πληκατίου ὁ κ. Παν. Βασάκος, Ὁξυᾶς ὁ κ. Ἡλ. Τσίμας, Λυκορράχης ὁ κ. Μιχ. Παπαγεωργίου, Στρατσάνης ὁ κ. Ἰ. Οἰκονόμου, Φούρκας ὁ κ. Ζ. Παπακώστας, Καντσίκου καὶ Λαγκάδας ὁ κ. Γ. Δημητρούλης, Γαναδιοῦ ὁ κ. Β. Ντόκος. Ἐπίσης, παρῆσαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Κοινοτήτων Ζέρμας, Καστάνιανης, Ἀμαράντου, Ἀγίας Βαρβάρας καὶ λοιπῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας».

Ἡ ἴδια ἔφημερίδα, στά φ. τῆς 1 καὶ τῆς 2 Νοεμβρίου 1932, ἐδημοσίευσε τὴν ἀναδημοσιευόμενη ἐδῶ εἰσήγηση τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Δασῶν Ἠπείρου Ἄντ. Χριστοδουλοπούλου, ἡ ὁποία περιέχει σημαντικές ἀξιόπιστες πληροφορίες γιὰ τὰ δάση τῆς ἐπαρχίας καὶ τὰ παραγόμενα προϊόντα τους κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Θὰ προσπαθῆσω δι' ὀλίγων νὰ σᾶς καταστήσω γνωστὰς τὰς δασικὰς συνθήκας τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης, ἔχων ὑπ' ὄψει μου, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ὁ ἐκλεκτὸς συνάδελφος Δασάρχης Κονίτσης κ. Χρυσανθακόπουλος ἔθεσεν ὑπ' ὄψει μου.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐκ τοῦ Συνεδρίου μας θὰ προκύψωσιν ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι, πλὴν τῶν ἄλλων, τὰ μέγιστα θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν διατήρησιν, προστασίαν καὶ ἀρτιωτέραν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης, πρὸς τὸ συμφέρον ὄχι μόνον τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας ταύτης ἀλλὰ καὶ τοῦ Δημοσίου, ὡς καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν δασῶν Κοινοτήτων, Συνεταιρισμῶν καὶ ἰδιωτῶν, πρὸς δὲ καὶ τῆς ἐν γένει Ἐθνικῆς μας Οἰκονομίας.

Τὰ δάση τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης ἀνέρχονται εἰς 230.000 περίπου στρεμμάτων. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ ὅλη ἔκτασις τῆς Ἐπαρχίας ἀνέρχεται εἰς 1.000.000 στρέμματα, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ποσοστὸν διασώσεως τῆς Ἐπαρχίας φθάνει τὰ 23%. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι τὸ ποσοστὸν τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος ἐν σχέσει πρὸς ὅλην τῆς τὴν ἔκτασιν εἶναι 10 καὶ κατ' ἄλλους 13%, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Ἐπαρχία Κονίτσης εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον δασωδῶν

περιφερειῶν τοῦ Κράτους.

Πλὴν τῶν δασῶν, 25% τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῆς Ἐπαρχίας (ἤτοι 250.000 στρέμματα) εἶναι γυμναὶ ἀσκεπεῖς ἐκτάσεις ἐκμεταλλευόμεναι μόνον πρὸς βοσκὴν, 2% θαμνώδεις ἐκτάσεις, ἤτοι 200.000 στρέμματα χρησιμεύονται κυρίως ὡς δασικοὶ βοσκότοποι καὶ ἀπομένουν 32% περίπου, ἤτοι 320.000 στρέμματα γεωργικῶς καλλιεργούμεναι ἐκτάσεις, αἱ ἐκτάσεις τῶν χωρίων, αἱ κοῖται τῶν ποταμῶν κλπ.

Δυστυχῶς δὲν ἔχω πρόχειρον ἀκριβῆ στατιστικὴν τῶν γεωργικῶς καλλιεργουμένων ἐκτάσεων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ἵνα προβῶ εἰς τὴν σύγκρισιν τῶν ἐξ αὐτῶν προσόδων ἐν σχέσει πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν δασῶν τῆς Ἐπαρχίας, πάντως ὅμως ὑπολογίζω νὰ μὴ εἶναι πλέον τῶν 200.000 στρεμμάτων ἤτοι 20% τῆς ὅλης ἐκτάσεως. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ἡ γεωργία καταλαμβάνει μικρότερον ποσοστὸν ἐκτάσεως ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ καὶ μεγαλύτερον τὰ δάση.

Ἐκ τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῶν 230.000 στρεμμάτων τῶν δασῶν τῆς Ἐπαρχίας, μόνον τὸ 1/6 περίπου εἶναι Δημόσια (ἤτοι 57.000 στρέμματα) τῶν ὑπολοίπων 5/6 (ἤτοι 173.000 στρεμμάτων) ἀνηκόντων κατὰ πρῶτον λόγον εἰς Κοινότητας καὶ ἐκ δευτέρου εἰς Συνεταιρισμοὺς Ἀποκαταστάσεως Ἀκτημόνων Καλλιεργητῶν καὶ εἰς ιδιώτας. Τοῦτ' ἔστιν 120.000 στρέμματα δασῶν ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐσχάτως ὡς Κοινοτικά, 27.000 στρέμματα παρεχωρήθησαν εἰς Συνεταιρισμοὺς Ἀπ. Ἀκ. Καλ. καὶ 26.000 στρέμματα ἀνήκουν εἰς ιδιώτας.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν ἐν τῷ Νομῷ Ἰωαννίνων, ἀναλογοῦσι 30 κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον (ἤτοι 1000 στρέμματα). Ἐπομένως εἰς ἕκαστον τῶν κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἀναλογεῖ ἕκτασις 8 ὡς ἔγγιστα στρεμμάτων δάσους καὶ 13 περίπου στρεμμάτων γυμνῶν ἐκτάσεων καὶ βοσκοτόπων (ἐναντι τῶν ἀναλογούντων 3,5 περίπου στρεμμάτων δασῶν κατὰ κάτοικον ὀλοκλήρου τῆς Ἠπείρου).

Τὰ δάση τῆς Ἐπαρχίας ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπὸ: 1) πεύκην λαρικοειδῆ ἢ ὀρεινὴν ἢ μαύρην, ἣτις καταλαμβάνει ἕκτασιν 100.000 περίπου στρεμμάτων καὶ ἐκ τῆς ὁποίας παράγεται ἡ ἀρίστης ποιότητος ἐντοπία ξυλεία, ἡ ὁποία ὀφείλω νὰ τονίσω προτιμᾶται τῆς Εὐρωπαϊκῆς ξυλείας ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Ἠπείρου καὶ κυρίως τῶν Ἰωαννίνων, ἣτις εἶναι καὶ ἡ σοβαρωτέρα λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας τῆς διαρκείας ἢ διατηρήσεως. 2) Ἀπὸ δρυῶν 80.000 στρέμματα. 3) Ἀπὸ ὄξυᾶν 40.000 στρέμματα καὶ 4) ἀπὸ μικρὰς ἐκτάσεις ἐλάτης πρίνου κλπ., δευτερευόντων εἰδῶν.

Τὰ σπουδαιότερα δάση πεύκης εἶναι τὰ Δημόσια δάση Κονίτσης, τὰ δημόσια καὶ Κοινοτικά Ἀετομηλίτσης καὶ τὸ δάσος Κερασόβου. Τὰ σπουδαιότερα δάση ὄξυᾶς εἶναι τὰ Δημόσια δάση Ἀετομηλίτσης, Πληκατίου, Καστά-

νιανης, Λαγγάδας, καὶ τὰ Κοινοτικά Βούρμπιανης, Πυρσόγιαννης, Ἀμαράντου καὶ Κερασόβου. Σπουδαιότερα δὲ δάση δρυὸς εἶναι τὰ κάτωθι τῆς κωμοπόλεως Κονίτσης καὶ μάλιστα τὰ ἐκατέρωθεν τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Ἰωαννίνων Κονίτσης.

Σήμερον ἐκμεταλλεύονται κυρίως τὰ ἐκ πεύκης δάση διὰ παραγωγὴν ξυλείας, ἀνερχομένης εἰς 2000 κυβικά μέτρα ἕως 2.200, ἐκ τῶν ὁποίων 1.500 κυβικά, κυρίως ἐκ πεύκης, διατίθενται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀγορὰν Ἰωαννίνων καὶ τὰ ὑπόλοιπα 500 χρησιμοποιοῦνται δι' ἀτομικὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς Ἐπαρχίας, ἀνέγερσιν ἢ ἐπισκευὴν Ἐκκλησιῶν, Σχολείων, γεφυρῶν κ.λπ.

Τὰ παραγόμενα ἑτησίως 2000 κυβικά μέτρα ξυλείας ἀντιπροσωπεύουσιν ἀξίαν 3.000.000 περίπου δραχμῶν, μέγα μέρος τῶν ὁποίων ἀπολαμβάνουσιν οἱ πρὸς παραγωγὴν ταύτης ἐργαζόμενοι ἐργάται, οἱ διὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῆς χρησιμεύοντες ἀγωγεῖς καὶ οἱ ἐκμεταλλεύοντες τὰ δάση ἐνοικιασταί, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐντόπιοι.

Ἐκτὸς τῆς ξυλείας ἐκ τῶν δασῶν τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσης, παράγονται ἑτησίως ξυλάνθρακες 1/2 ἑκατομμυρίου ὀκάδων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὸ 1 ἑκατομ. δραχμῶν. Πλὴν τούτων, ἐκ τῶν δασῶν τούτων παράγονται καὶ ἄλλα δασικὰ προϊόντα, ἥτοι καυσόξυλα, ἄσβεστος, κατράμι, δαδί, ἄνθρακες σιδηρουργίας καὶ ἄλλα δευτερεύοντα προϊόντα ἀξίας 1/2 ἑκατομμυρίου δραχμῶν.

Ἐκ τούτων βλέπομεν ὅτι μὲ τὴν χαλαρῶς ἐνεργουμένην σήμερον ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν παράγονται δασικὰ προϊόντα ἀξίας 4 1/2 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ Δημόσιον ἀπολαμβάνει ἐκ μισθωμάτων καὶ φόρων ἑτησίως περὶ τὰς 600.000 δραχμῶν.

Εἶπομεν ὅτι σήμερον ἐνεργεῖται εἰς τὰ δάση τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης χαλαρὰ ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν. Καὶ τοῦτο κυρίως ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν συγκοινωνίας μετὰ τῶν πλείστων δασικῶν συμπλεγμάτων τῶν βορείως τῆς κωμοπόλεως Κονίτσης κειμένων καὶ ἰδίως τῶν ἐξ ὄξυᾶς ἀποτελουμένων, ἅτινα, παρ' ὅτι ἀποτελοῦσιν ἕκτασιν 40.000 στρεμμάτων, οὐδόλως ἐκμεταλλεύονται, τῆς ἐκμεταλλεύσεώς των μὴ κρινομένης συμφόρου ὑπὸ τῶν δασοεκμεταλλευτῶν λόγῳ τῆς μεγάλης δαπάνης τῆς μεταφορᾶς τῶν προϊόντων διὰ ζῶων μέχρι Κονίτσης.

Ἐκ μόνων τῶν δασῶν τούτων τῆς ὄξυᾶς, ἂν κατορθοῦτο ἢ ἐκμετάλλευσίς των, θὰ παρήγετο ἑτησίως τὸ ποσὸν τῶν 1000 κυβικῶν μέτρων ξυλείας καὶ ἐνὸς ἑκατομ. ὀκάδων ξυλανθράκων, πρᾶγμα ὅπερ, μετὰ τῆς ἐντατικωτέρας ἐκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν τῆς πεύκης καὶ δρυὸς, θὰ ἐδιπλασίαζε κατ' ἐλάχιστον ὄριον τὴν σημερινὴν παραγωγὴν τῶν δασῶν τῆς Ἐπαρχίας,

κατὰ συνέπειαν ἡ ἀξία τῶν δασικῶν προϊόντων θὰ ἐπλησίαζεν τὰ 10.000.000 δραχμῶν ἑτησίως, πρὸς δὲ τὸ Δημόσιον θὰ ἀπελάμβανε ἑτησίως περὶ τὸ 1 1/2 ἑκατομ. δραχμῶν.

Κατορθουμένης τῆς διανοίξεως ἀμαξιτῆς ὁδοῦ μέχρι Ἐλευθέρου καὶ Σαρανταπόρου, ἀσφαλῶς ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς δασικῶν προϊόντων θὰ ὑπερβῆ κατὰ 50% τὴν σημερινήν, ἥτοι κατὰ 2-2 1/2 ἑκατομ. δραχμῶν ἀξίας.

Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ δασῶν ἀπολαμβάνονται ἀτελῶς ὑπὸ τῶν κατοίκων κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς καυσόξυλα οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν 120.000 φορτίων ἑτησίως, ἥτοι 20 κατ' ἐλάχιστον ὄρον φορτία κατὰ οἰκογένειαν, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ παραμονὴ τῶν κατοίκων ἐν τῇ ὄρεινῇ ταύτῃ περιφερείᾳ. Ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῶν δασῶν ὑποβηθεῖται σοβαρῶς καὶ ἡ κτηνοτροφία, καθ' ὅσον εἰς τὸ πλεῖστον τῶν δασῶν ἐπετρέπεται ἡ βοσκὴ τῶν ζώων καὶ ἐπομένως ἐνισχύεται αἰσθητῶς ὁ δεύτερος οὗτος μετὰ τὴν γεωργίαν πόρος τῶν κατοίκων. Ἐπίσης, ἐνισχύεται ἡ παραγωγή θηραματικῶν ζώων καὶ πτηνῶν, καθ' ὅσον μάλιστα εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτὴν ἐνδιαιτῶνται πλὴν λαγῶν, περδίκων κλπ. καὶ ἀγριόγιδα, ζαρκάδια. Τὸ ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτὴν ἀρκετὸν κυνήγιον ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ Δημόσιον ἐξ ἀδειῶν κυνηγίου εἰσπράττει ἑτησίως 60.000 δραχμῶν.

Τέσσαρες εἶναι οἱ κίνδυνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπαπειλοῦσι τὴν ὑπαρξιν καὶ διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν δασῶν. **Πυρκαϊά, βοσκὴ, καυσοξύλευσις καὶ κλαδονομία.** Πρῶτος καὶ μᾶλλον ἐπιζήμιος εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς πυρκαϊᾶς. Διατηροῦμεν ἀκόμη πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν συγκίνησιν τῶν κατοίκων τῆς Κονίτσης κατὰ τὴν ἐσχάτως λαβοῦσαν χώραν πυρκαϊᾶν τοῦ ἄνωθι τῆς Κωμοπόλεως δάσους, καίτοι ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πλὴν τῶν Ἀρχῶν (ιδίᾳ Υἱῆς Μεραρχίας, Δασαρχείου καὶ Ἀστυνομίας) καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης δεόν νὰ ἐκφρασθῇ πᾶς ἔπαινος καὶ τῶν μελῶν τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου, ἅτινα ἔπραξαν τὸ καθήκον των, καὶ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, οἵτινες ἔσπευσαν αὐθορμήτως εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς διὰ νὰ παρέξωσι πᾶσαν δυνατὴν συνδρομὴν των πρὸς καταστολὴν τῆς πυρκαϊᾶς, ἥτις, ἂν ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὸ προστατευτικὸν δάσος Νύφη, θὰ εἶχεν λίαν δυσάρεστα ἀποτελέσματα διὰ τὴν Κόνιτσαν. Οἱ ὑπόλοιποι κάτοικοι δυστυχῶς ἐκρύβησαν ἐντὸς τῶν οἰκῶν των ἢ εἰς διάφορα ἄλλα ἀπόκεντρα σημεία διὰ ν' ἀποφύγουν τὴν κόπωσιν, ἣν ὑφίσταντο μεταβαίνοντες εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς καὶ παρέχοντες τὰς ὑπηρεσίας των.

Ὄφειλουν δὲ πάντες οἱ κάτοικοι χωρίων νὰ ἐννοήσουν ὅτι μόνον τῆ συνδρομῇ τῶν χωρικῶν εἶναι δυνατὸν νὰ περιορισθῇ πυρκαϊὰ δάσους καὶ νὰ μὴ ἀναμένουν νὰ κατασβεσθῇ αὕτη ὑπὸ ἐνὸς ἢ δύο δασικῶν ὑπαλλήλων ἢ χωροφυλάκων καὶ στρατιωτῶν.

Μυθολογήματα περί Διπαλίτσας

Επιμέλεια Θωμά Β. Ζιώγα

Εισαγωγή επιμελητή

Είμαι Μεγάλη Εβδομάδα και είμαι κλεισμένος στο σπίτι λόγω της υγειονομικής απομόνωσης εκ του κορωνοϊού. Στημένος επί ώρες μπροστά στην τηλεόραση βλέπω όλες εκείνες τις αμερικανικές υπερπαραγωγές για τους ρωμαϊκούς χρόνους, όταν, κατά το Ευαγγέλιο, συνέβησαν τα πάθη του Χριστού. Υπερμεγέθη μέγαρα, τεράστια κερκιδωτά ιπποδρόμια, απέραντες στοές με γλυπτά περιστύλια, καταστόλιστα παλάτια γεμάτα αγάλματα με λουτρά και παραδεισένιους κήπους, και ό,τι άλλο μεγαλόπρεπο μπορεί να φανταστεί κανείς, όλα παρόντα στην έγχρωμη οθόνη. Η υπερβολή και η προσπάθεια εντυπωσιασμού είναι ολοφάνερη και ενοχλεί όσους έχουν ιστορική γνώση του πράγματος, ενώ άλλοι ευχάριστα θαμπώνονται από την επιδεικνυόμενη χλιδή.

Επηρεασμένος από όλο αυτό το εικονικό μεγαλείο, σκέφτηκα να σας παρουσιάσω γραπτώς κάτι ανάλογο για τη δική μας επαρχία Κόνιτσας, και συγκεκριμένα για τη **Διπαλίτσα**, το σημερινό **Μολυβδοσκεπάστο**. Βρήκα, λοιπόν, κάποια κείμενα γραμμένα εδώ και 120 με 130 χρόνια στην αθηναϊκή εφημερίδα **ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ**, που κατά βάση είχε ηπειρωτική θεματολογία, τα οποία μου κίνησαν το ενδιαφέρον και την ερευνητική περιέργεια συνάμα, και ομοιάζουν πολύ με τα φανταστικά χολυ-

γουντιανά δημιουργήματα που προανέφερα, τηρουμένων βέβαια των αναλογιών λόγω της χρονικής απόστασης και των τεραστίων δυνατοτήτων της σύγχρονης εικονιστικής τεχνολογίας. Τα καταχωρώ αυτούσια και ολόκληρα πιο κάτω, με μόνη αλλαγή τη μονοτονική γραφή τους, τόσο για να τέρψω κάποιους αρχαιοπληκτους και μερικούς βυζαντινίζοντες συμπολίτες, όσο και για να ενσπείρω την **ερευνητική αμφιβολία** στους μελετητές της ιστορίας του τόπου μας.

Το περιεχόμενο των κειμένων είναι τόσο παραμυθένιο που σε μένα τουλάχιστον γέννησε την σκέψη ότι δεν μπορεί να είναι **όλως** αληθινό, αν και θα επιθυμούσα όλα τα διαλαμβανόμενα να ήσαν και να συνέβησαν. Κανένα στοιχείο ή γεγονός δεν τεκμηριώνεται απλώς καταχωρείται με ένα «ως λέγεται» ή περιγράφεται εξ αξιώματος λογίου, ωσάν οι γράφοντες να ήσαν παρόντες και τα βλέπουν. Γι' αυτό και τιτλοφορώ τούτο το άρθρο «Μυθολογήματα», παρόλο που οι Ηπειρώτες γραφείς των κειμένων φαίνονται και είναι αξιόλογοι, ευπαίδευτοι και φιλόστορες. Κατά τη γνώμη μου, από υπερβάλλοντα ζήλο και υπέρμετρο πατριωτισμό, έγραψαν μια εξαιρετική μυθιστορία για να εξυψώσουν την πατρίδα τους, ωραιοποιώντας την οίκοθεν με πάμπολλα φανταστικά στοιχεία. Εύγε τους για την αγαθή προσπάθεια, πλην όμως συσκοτίζουν άθελά

τους την ιστορική πραγματικότητα. Δεν μπόρεσα να εξακριβώσω αν αυτοί τα πρωτοέγραψαν, ή αν τα δανείστηκαν από άλλους παλαιότερους και παραγωγικά πρόσθεσαν όλα τα λαμπρά αρχιτεκτονήματα του αρχαίου ελληνικού και ρωμαϊκού κόσμου. Ό,τι και να συμβαίνει, μερικές αναφορές τους **ίσως** έχουν κάποια ιστορική βάση, αλλά αυτό μέλει να το επιβεβαιώσει η αδέκαστη έρευνα με ευρήματα και έγγραφα τεκμήρια, γιατί ιστορία με τόσα πολλά αμφίβολα «**ως λέγεται**», «**ως διηγούνται**», «**ως μυθολογείται**» και άλλα παρόμοια δεν είναι αποδεκτή από την ερευνητική δεοντολογία.

Σταματώ εδώ για να μη χαλάσω περισσότερο την ομορφιά του μυθολογήματος και την εξ αυτού τέρψη σας, συλλογισμένος πως επέστη ο καιρός να ερευνήσουμε και να κρίνουμε επιστημονικά τους **κατεστημένους μύθους**, οι οποίοι, λόγω της παλαιότητας και της διαχρονικής επανάληψής τους, γίνονται κάποτε ισχυρότεροι από την αλήθεια.

.....

[Πηγή: Βιβλιοθήκη της Βουλής |
εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο
43/09-01-1893, σελ. 2-3]

ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙΣΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

Διπαλίτσα

Η **Διπαλίτσα** είναι μια των πλουσιωτέρων και πολυανθρωποτέρων πόλεων των παρελθόντων χρόνων και απέχει 2½ έως τρεις ώρας μακράν του Λιεσκοβικίου. Κείται εις τους πρόποδας των νοτίων ορέων της κοιλάδος της Καρα-

μουρατίας, την οποίαν διασχίζει ο Αώος ποταμός. Η τοποθεσία αυτής είναι άριστη. Προ του **1600** ηρίθμει **οκτώ χιλιάδας** οικογενείας, και **διακοσίας, ως λέγεται**, εκκλησίας ων σώζονται πολλά ερείπια. Τινές των εκκλησιών διατηρούνται εισέτι ημικεκρημνισμένοι. Είδομεν ιδίοις όμμασιν εκκλησίαν χρησιμεύουσαν σήμερα ως αχυρών και εθαυμάσαμεν αγιογραφίαν, διατηρουμένην ζωηράν και μεγαλοπρεπή, έργον της εξόχου Βυζαντινής εποχής.

Εν Διπαλίτσα συνεκροτείτο κατά την 15 Αυγούστου **εμπορική πανήγυρις** καλουμένη **Πωγωνιανή** και ήτις **12** ημέρας διήρκει και μετετέθη εις Ιωάννινα μετά την ερήμωσιν της **Διπαλίτσας** και της **Οστανίτσας** ένεκα των καταπιέσεων των οθωμανών γειτόνων. Η πανήγυρις αυτή διετέλει, ως εκ των επιδρομών των γειτόνων, υπό την προστασίαν της εν τη **Μεσσαρία** πατριάς των **Λιαλιατών**, αντίωρισμένου φόρου εις ον υπεβάλλοντο πάντες οι έμποροι εγχώριοί τε και οι αλλοδαποί κατά την διάρκειαν αυτής. Την πατριάν των Λιαλιατών εφθόνηι η των **Καραμουρατάτων** και προσέβαλε αυτήν διαρκούσης της πανηγύρεως όπως την εξοντώση και αναλάβη ακολούθως την υπεράσπισιν των πανηγυριστών και τους δασμούς αυτής. Αγών πεισματώδης συνήφθη μεταξύ των δυο τούτων πατριών καθ' ον εφονεύθησαν πλείστοι εκ των διαμαχομένων και συν αυτοίς και εκ των παρατυχόντων εμπόρων και θεατών ουκ ολίγοι. Ο αγών ούτος συνετέλεσε και προς εξόντωσιν των πατριών διότι διήρκησε τρεις ολοκλήρους μήνας.

Παρά την Διπαλίτσαν σώζεται η

Σταυροπηγιακή Μονή της Μολυβδοσκεπάστου, κτίσμα Κωνσταντίνου του Πωγωνάτου, διατηρουμένη εισέτι εις νυν ανηγέρθη κατάστασιν και εν η, **ως φέρεται** υπό των ιστορικών, υπάρχει ο τάφος της ηγεμονόπαιδος **Κάλιως** θυγατρός του τότε ηγεμόνος του Δελβίνου, ην οπαδός τις του αρνησιχρίστου Ισαήμ Καραμουράτη, ήρπασε και ενυμφεύθη.

Εν τη μονή ταύτη ήδρευεν ο ερχιεπίσκοπος μέχρις ότου η έδρα μετετέθη περί τα τέλη του **δεκάτου τρίτου αιώνας** εις Διπαλίτσαν, όπου **ιδρύθη** ο καθεδρικός της αρχιεπισκοπής ταύτης ναός, τιμώμενος επ' ονόματι των **Αγίων Αποστόλων**, υπό του Πάνου Σακελλαρίου αρχιερατεύοντος Πωγωνίου. Τινές των εκκλησιών σώζονται και σήμερον· εκ δε της εκκλησίας του **Αγίου Γεωργίου** άφθονον ύδωρ, δι' υπονόμου διερχόμενον και μετά τέχνης κάτωθεν του ιερού βήματος, εκρέει δια του προς βορράν τοίχους δια **τεσσάρων** κρουνών. Οι κάτοικοι μη δύναμενοι να υποφέρουσι τας καταπιέσεις και τας δηώσεις των οθωμανών εγκατέλιπον την πατριον γην και κατέφυγον οι πλείστοι εις Βλαχίαν, Ιωάννινα και Κέρκυραν. Χαρακτηριστικόν της αρπαγής των Καραμουρατάτων, ην συνεχώς έπραπτον εις την αγοράν της Διπαλίτσης, σώζεται το εξής εννεάστιχον:

«Σαν απόψε και σαν τώρα | Κ' ενωρίτερα ακόμα | Επιασθήκαν οι Λιαλιάταις | Με τους Καραμουρατάταις | Κι εδιαγούμισαν το παζάρι. | Πάει και ο Ντάκος του Μουράτη | Πέρν' ένα σακκί στη πλάτη | Πάντεχε κι ήτον μεταξύι | Κι αυτό έτυχε καννάβι.»

Σήμερον η Διπαλίτσα είνε το **αθλιέ-**

στερον και **πωχότερον** χωρίον κατοικούμενον υπό ολίγων μόνον κατοίκων **αιγοβοσκών** και υπηρετών των οθωμανών βένδων. Ο διαβάτης δεν ακούει πλέον τους κώδωνας των πολυαρίθμων εκκλησιών ούτε θ' αντικρύση τα μεγαλοπρεπή κτίρια και τας επιβλητικάς Μητροπόλεις, αλλά πενιχράς οικοδομάς και ισχνά πρόσωπα, και εν μέσω εκεί άλαλον ορθουμένην την Μονής της Μολυβδοσκεπάστου με έναν πτωχόν καλόγηρον, την μονήν εκείνην εν η άλλοτε αντήχει η αγία του αρχιεπισκόπου προσευχή και αι ευλογίαι του ιερέως και εν τη οποία πλήθος λαού συνήρχετο πανταχόθεν όπως προσευχηθή.

[Το κείμενο είναι **ανυπόγραφο**]

[Πηγή: Βιβλιοθήκη της Βουλής | εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 460/04-01-1902, σελ. 4]

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗ Μολυβδοσκεπάστου Μονής

Εις την θέσιν, ην ευρίσκεται ήδη η Μολυβδοσκεπάστος Μονή, υπήρχε πρότερον λουτρόν τετράγωνον το σχήμα, μέγιστον και περικαλλές επ' ονόματι του Διός με πολλά και διάφορα δώματα, εις ο ήρχοντο από όλα του κόσμου τα μέρη και ελούοντο· μάλιστα, **ως διηγούνται**, είχαν έλθει καί τινες αυτοκρατορικοί πρίγκηπες και επιφανείς άνδρες εκ της Ρώμης, οίτινες, ου μόνον πολλήν περιποίησιν εύρον, αλλά και θεραπείαν ουκ ολίγην, και επιστρέφοντες απέστειλλον από την Ρώμην πολλά δώρα καί τινας κίονας, ους έσπησαν πλησίον και ελάμπρυναν

την στοάν του λουτρού, εφ' ου τα θεμέλια εκτίσθη υπό του Κωνσταντίνου του Πρωγωνάτου η ήδη ευρισκομένη εν Διπαλίτση «Μολυβδοσκεπάστος» καλουμένη Μονή, περί ης θα είπωμεν παρακάτω. Εις το περί ου ο λόγος λουτρόν ελούοντο ου μόνον άνθρωποι, αλλά έπλυνον τους βόας και λοιπά προς θυσίαν ζώα. Ου μιν αλλά και οι βασιλείς και οι αντιπρόσωποι του λαού, οίτινες ήρχοντο να δώσωσι τον όρκον των εις το ιερόν του Μαχέτα Διός, ότι θα διοικώσι τον λαόν πιστώς, δια του λουτρού εκείνου εισήγοντο εις τον ναόν.

Μυθολογείται ότι αίτιοι ήσαν ο ήλιος και το φεγγάρι, οίτινες ενωθέντες εξέλεξαν την θέσιν ταύτην και ωκοδόμησαν το περί ο λόγος λουτρόν, ούτινος τα ύδατα ου μόνον εθεράπευσαν πολλές νόσους, αλλ' είχαν και την ιδιότητα, **ως διηγούνται**, να καθιστώσι τον λουόμενον ή πίνοντα εξ αυτών επιλήσιμονα της επιγείου καταστάσεως.

Τα ύδατα του λουτρού εκείνου εισήρχοντο εκ τεσσάρων πηγών και μετωχεύοντο αύθις επί το δυτικώτερον της Διπαλίτσης μέρος, όπερ και περιφραγμένον με λίθινον τοίχον, είχε δε κύκλω πολλούς κίονας βασάζοντας στέγην τινά, και επί την στέγην αυτήν άγαλμά τι, αφιερωμένον εις τον θεόν Δίαν, εις ον ήν ολόκληρος η Διπαλίτσα, ήτις, το πάλαι διάσημος της Ηπείρου πόλις, ελέγετο πρότερον Διόςπολις (Διός πόλις), είτα επί σλαυοκρατίας εκλήθη Διπαλίτσα με πληθυσμόν πολύν και με διάφορα δημόσια κτίρια, ανάγλυφα επιμελώς και φιλοκάλλως κατασκευασμένα από αρχαιοτάτων χρόνων, ως και την σήμερον ευρίσκονται πολλάί αρχαιοότητες, ως και

ο εκ Πολιτσάνης αείμνηστος φίλος μας αρχιμανδρίτης Κωνσταντίνος εύρεν εις τον ναόν της Αγίας Τριάδος εις ένα λίθον την εξής γραφήν· «ΜΝΗΜΗΝ ΑΘΑΝΑΤΟΥ ΣΩΖΩΝ» καφαλαίοις γράμμασι κ.λπ..

Η Διπαλίτσα απετέλει μίαν και την αυτήν κοινότητα μετά των Οστανίτσα, Μεσαριά και λοιπών κωμών, κτισθείσα επ' ονόματι του Διός (Διόςπολις), ήν πολυάνθρωπος και είχε θρησκείαν μυθολογικήν και ειδωλολατρικήν, δηλαδή οι κάτοικοι εδόξάζον ψευδείς και μυθώδεις θεούς και ελάτρευον τα είδωλα ή τα αγάλματα αυτών, τα οποία κατασκεύαζον επάνω εις μάρμαρον. Το μεγαλειότερον δε άγαλμα ην τεθειμένον εντός του λουτρού, και το οποίον, **ως λέγεται**, πρώτος Κωνσταντίνος Πρωγωνάτος το εσήκωσεν, όστις εσήκωσε και την πανήγυριν την μεταξύ Μαυροπούλου και Τεριαχίου γενομένην και την έφερεν εις την Διπαλίτσαν, ης το εισόδημα εχρησίμευεν εις τον αρχιεπισκοπικόν ναόν, διότι η θέσις αύτη είχεν ανάγκην στηρίξεως. Συνέβαινον εκείσε πάντοτε, επειδή ήτο κέντρον, πόλεμοι και έριδες, διότι δια του μέρους τούτου διήρχοντο οι Γότθοι, Άβαροι (Σκυθικόν γένος) και άλλοι, οίτινες με πολυάριθμον στρατόν επολιόρκησαν το μέρος τούτο απόντος του τότε βασιλέως.

Τούτο αυτό ηνάγκασε τον Κωνσταντίνον Πρωγωνάτον να διέλθη τα μέρη της Ηπείρου και ιδία το μέρος τούτο της Πρωγωνιανής, εις ο έκτισε τείχη δυνατά και παλάτια, ων τα ερείπια σώζωνται μέχρι τούδε. Ο Κωνσταντίνος Πρωγωνάτος ελθών εις την Διόςπολιν (Διπαλίτσαν),

εκάθησεν πολύν καιρόν, **ως διηγούνται**, σχεδόν οκτώ έτη, νη κατά το σώμα λευκός, ως και περιβεβλημένος πορφύραν χρυσοκέντητον και ξίφος κοπερόν, περιστοιχούμενος υπό αξιωματικών κ.λπ., οίτινες τον ωδήγησαν και εισήλθεν πρώτην φοράν εις την μεταξύ Οστανίτσης και Διπαλίτσης επί λίθου εκτισμένην των Ταξιαρχών Μονήν, εις νη ευρών τους ψάλτας, οίτινες έψαλλον τα μεγαλυνάρια και άνευ δικαιολογημένης αφορμής τους επέπληξε, και εξήλθε του ναού· εισήλθεν εις το λουτρόν υπό των ιδίων αξιωματικών, το οποίον λουτρόν τον έβλαψε, διότι εισήλθε λευκός και εξήλθε μέλας και ελυπείτο δια τούτο πολύ και εκάθητο καταλύπητος εντός των παλατίων του, και τούτο δεν το απέδιδεν εις άλλο, ειμή διότι επέπληξεν αδίκως τους ψάλτας, και η σύζυγός του του έλεγεν εν όσω κυλιόμεθα εις την αμαρτίαν και ευρισκόμεθα μακράν του θεού, δεν δυνάμεθα να εύρωμεν έλεος· ελθέ του είπεν εις αίσθησιν και τάχυνε την επιστροφήν προς αυτόν δια της μετανοίας και θα εξέλθης λευκός του λουτρού. Τοιουτοτρόπως ο Κωνσταντίνος Πωγωνάτος ου μόνον από καρδίας εζήτησεν συγχώρησιν, αλλ' υπεσχέθη δι' εξόδων του να κτίση επ' ονόματι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μονήν «Μονήν Μολυβδοσκεπάστου» καλουμένην, διότι πρότερον εκαλύπτετο με μόλυβδον, κ.λπ.. Εισελθών αύθις εις το λουτρόν εξήλθε λευκός ως ήτο και πρότερον και εκάρη αυτός τε, οι αυλικοί του και όλος ο κόσμος, και έκαμαν χαραίς και πανηγύρια. Έκτοτε, **ως λέγουσιν**, εσυστήθη και η μεγάλη πανήγυρις «Πωγωνιανή» ονο-

μαζομένη εξ ης και άπασα η επαρχία μέχρι τούδε ονομάζεται. Η πανήγυρις αύτη διήρκει ένα περίπου μήνα διειρηθή μέχρι ου 1792 ότε μετηνέχθη εις Ιωάννινα· διειτήρησε δε το αρχαίον αυτής όνομα «Πωγωνιανή».

Ο Κωνσταντίνος διέταξε τότε να κατεδαφίσουν το λουτρόν, μεθ' ου την ύλην διετάχθη δι' επιταγής ο εκ των μεγαλητέρων αυλικών Μαρούλος ονομαζόμενος, όστις παρεστάθη μέχρι της αποπερατώσεως της Μονής και ανήγειρε ταύτην, ως υπεσχέθη, εκ βάθρων, κ.λπ.. **Λέγεται εκ παραδόσεως** αρχαίας, ότι ο Κωνσταντίνος Πωγωνάτος ηγάπα πολύ το μέρος τούτο και πολύ περισσότερο ηγάπησεν αυτό από τον καιρό όπου εξήλθεν λευκός από το λουτρόν. Κατ' αρχάς, **λέγεται**, νη ηγεμών του τόπου είτα αυτοκράτωρ Κων/πόλεως, όστις ου μόνον ίδρυσε την περί ης ο λόγος μονήν, αλλά και επροίκισεν αυτήν με πολλάς γαίας εις τας πέριξ παρακειμένας κώμας· είχε να κάμη από Πρεμετήν έως εις το Καλμπάκι ως και εις την Κολώνιαν, κ.λπ. [(α) : Ίδρυσε και την Μονήν Βουτσάς και άλλας]. Πολλοί δε και κατόπιν του Πωγωνάτου αφιέρωσαν εις την ρηθείσαν Μονήν ου μόνον γαίας, ιερά σκεύη, αλλά και άλλα εν Ρωσσία και Βλαχία κτήματα, ως ο Ιωάννης Γκούρμας και ο Σάδουλος Μιχαλόση εκ Διπαλίτσης εν Βουκουρεστίω κτήματα προσοδοφόρα δια να ωφελώνται εκ του περισσεύματος οι ενασκούμενοι πατέρες και οι πέριξ πενόμενοι.

[Συνέχεια του άρθρου από το επόμενο φύλλο **461/11-01-1902**, σελ. 4]

Την Μολυβδοσκεπάστον Μονήν

πρώτην φοράν τω 650 ίδρυσεν ο Κωνσταντίνος Πωγωνάτος, οπότεν ετίμησεν αυτήν με Αρχιεπισκοπικόν θρόνον όστις διετηρήθη μέχρι του 1863 και είχε τρεις επισκόπους τον Σελασοφόρου και Εμπορίας, τον Πουλχεριουπόλεως και Δεβρών. Κατ' αρχάς οι επίσκοποι αυτής είχαν έδραν των εις Μολυβδοσκεπάστον Μονήν, είτε τον 18' αιώνα εις την Διπαλίτσαν, όπου εκτίσθη τω 1298 ο καθεδρικός των Αγ. Αποστόλων ναός. Μετά δε έτη πολλά κατεστράφη παντελώς η Μολυβδοσκεπάστος και ανεκαινίσθη υπό Ανδρονίκου του Κομνηνού και μεγάλου Δούκα· και πάλιν ελθούσα εις έσχατον αφανισμόν ανεκαινίσθη τη 4' Δεκεμβρίου 1521.

[Συνεχίζει με τη χωρική έκταση και την ταξιθέτηση της αρχιεπισκοπής στο εκκλησιαστικό σύστημα]

Η Διπαλίτσα (Διός πόλις) είναι λείψανον της Πωγωνιανής, η δε Μολυβδοσκεπάστος Μονή κατά φυσικόν λόγον αντικατέστησε τον μεγαλοπρεπέστατον ναόν του Αρείου Διός ή Μαληβού.

[Συνεχίζει με πίνακα διατελεσάντων αρχιεπισκόπων και χρονολογίες]

Εν Δροβιάνη τη 4 Δεκεμβρίου 1901

Νικόλαος Γ. Μυστακίδης

.....

[Πηγή: Βιβλιοθήκη της Βουλής | εφημ. ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ, φύλλο 505/13-12-1902, σε. 4]

ΠΕΡΙ ΔΙΠΑΛΙΤΣΗΣ

Η αρχαία Διπαλίτσα (Διόςπολις τότε καλουμένη) ην πλήρης μεγαλοπρεπών

οικοδομημάτων, ναών, στοών, κ.λπ. ων τα ερείπια φαίνονται ήδη λαμπρά· οι δε χωρικοί αυτής σκάπτοντες την γην, εξαγουσι λίθους προς οικοδομήν και ευρίσκουσιν αρχαίας επιγραφάς, γλυπτά και αρχιτεκτονικά άπαντα ρωμαϊκών χρόνων καί τινων πελασγικής τέχνης.

Η Διπαλίτσα μετά της Οστανίτσης αποτελούν μίαν και την αυτήν κοινότητα· ην τω χρόνω εκείνω εμποροπανήγυρις μεγάλη, εις ην ήρχοντο από όλα τα μέρη του κόσμου. Την πανήγυριν ταύτην διέταξεν ο Κωνσταντίνος Πωγωνάτος, όταν διήρχετο τα μέρη ταύτα, εκ του ονόματος αυτού Πωγωνιανή ονομάσας, εξ ης μετεδόθη η ονομασία και τη επαρχία.

Η πόλις αύτη έκειτο εις θέσιν ωραίαν ολίγον απέχουσαν του εκείθεν διαβαίνοντος και εκβάλλοντος εις την Αδριατικήν θάλασσαν Αώου ποταμού, και κοινώς τανύν Βωιούσα και Βιώσα. Έκμαζε το πάλαι επί εμπορία και πληθυσμώ· οι κάτοικοι προ εκατονταετηρίδων ήδη εκποιήσαντες τας εστίας των μετώκησαν εις διάφορα μακρυνά μέρη. Σώζονται ήδη πολλαί εκκλησΐαι και βρύσεις, εξ ων και το διασωζόμενον άσμα «Κάτω στον άγιο Θόδωρο, στον άγιο Κωνσταντίνο, που ήτον 'βδομήντα δυο 'κκλησιαίς και σαράντα πέντε βρύσες». Σώζεται η μονή Μολυβδοσκεπάστος καλουμένη, ης ο ναός ην αρχιεπισκοπικός, κ.λπ..

Η χώρα αύτη εν τη αρχαιότητι φαίνεται οτέ μεν υπό το όνομα Διόςπολις και υπό ιδίους βασιλείς βασιλευομένη, ως τινα τον φιλοξενήσαντα, *ως λέγεται*, τον Πύρρον τον Μέγαν, όστις εντεύθεν διήλθεν δια την Κορυτσάν και πέραν αυτής εισέτι· εντεύθεν και ο πολυάριθ-

μος αυτού στρατός διήλθεν εν τινι νυκτί κ.λπ.. Εν ταύτη τη πόλει έδρευεν βασιλεύς τις, όστις εξουσίαζεν, **ως λέγεται**, ου μόνον την Πωγωνιακήν, αλλά και μέχρι της Καστορίας τα μέρη, και ο βασιλεύς ούτος εφόρει πορφύραν και παράσημα βασιλικά και εξήρχετο του παλατίου του κάθε πέμπτην ημέραν. Έξωθεν του παλατίου του ήτο, **ως λέγεται**, περίφημος δενδροφυτεία, συνισταμένη εκ διαφόρων δένδρων, και εν αυτή το πλείστον της ημέρας εσύχναζε.

Σώζονται ανά τα στόματα των εγχωρίων διάφοροι παραδόσεις και διάφορα μοιολόγια, ων η αρχή:

«Στην έρημη την Διπαλίτσα | λελέ κα-

κό που μ' ηύρε | φόνευσαν τον άντρα μου | ποτάμι που με 'πήρε. | ».

«Ούτε πουλιά 'κούγονται, | ούτε κούκοι λαλούν | απέθανεν ο πρώτος μας, | ο πρώτος της μεργιάς μας, | 'πέτρωγε στον βασιλιά, | τραπέζι αλογάριο. | ».

«Στάσου δεσπότη να σου 'πω, | μετάνοιες να σου κάμω, | βαρειά μου καταράσπηκες, | τον άντρα στη Βλαχιά. |».

«Όλοι πάνουν στη Βλαχιά | κι όλοι φλωράκια φέρνουν | κι ο γυιόκας μου δεν φαίνεται, | ούτε φλωράκια φέρει. | ».

Νικ. Γ. Μυστακίδης
Αθήνα, 10-05-2021

Φωτογραφία του Π. Τουφίδη που έλαβε τη 2η θέση στον Διαγωνισμό Φωτογραφίας 2021 της "Αλυσίδας πολιτισμού ΙΑΝΟΣ" με θέμα: "Ταξίδια"

Πέρσι Μπισ Σέλειϊ Μέγας Φιλέλληνη

του ΗΛΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

Το έτος 1822 ο Σέλειϊ, ένας από τους κορυφαίους ποιητές του Ρομαντισμού, γράφει το λυρικό του δράμα «Ελλάς». Στην εισαγωγή ο ποιητής αναφέρει την ιστορική φράση: *Είμαστε όλοι Έλληνες την οποία εν συνεχεία αιτιολογεί ως εξής «Οι νόμοι μας, η λογοτεχνία μας, η θρησκεία μας, οι τέχνες μας, έχουν όλα τις ρίζες τους στην Ελλάδα. Αν δεν ήταν η Ελλάδα -η Ρώμη διδάσκαλος κατακτητής και μητρόπολη των προγόνων μας- δεν θα έφερε καμία φώτιση μονάχα με τα όπλα της, και μπορεί ακόμα να ήμασταν βάρβαροι και ειδωλολάτρες.*

Στην εφημερίδα το ΒΗΜΑ Κυριακής 30 Μαΐου 2021 ο Αναστάσης Βιστωνίτης αναφέρει τα εξής: *Το δράμα αυτό του Σέλειϊ που το έγραψε το 1822, σήμερα που συμπληρώθηκαν 200 χρόνια από την επανάσταση του 1821, για εμάς ιδιαίτερα αποκτά ακόμη μεγαλύτερη σημασία όχι μόνον για τον φλογερό του Φιλελληνισμό του, αλλά και για δύο πρόσθετους λόγους. Πρώτον γιατί έπαιξε σημαντικό ρόλο στην απόφαση του Λόρδου Βύρωνα να έρθει στην Ελλάδα και να μετάσχει ενεργά στον απελευθερωτικό αγώνα. Και δεύτερον επειδή πιθανολογείται ότι το λυρικό δράμα «Ελλάς» επέδρασε αποφασιστικά στη σύνθεση του Ύμνου εις την Ελευθερίαν του Δ. Σολωμού. Παραθέτω αποσπάσματα από την Εισαγωγή του Ποιητή:*

Η ανθρώπινη μορφή και ο ανθρώπινος νους άγγιζαν στην Ελλάδα μια τελειότητα που εντυπώθηκε ως εικόνα σε αυτά τα αψεγάδιαστα δημιουργήματα, τα θραύσματα των οποίων κάνουν την νεότερη τέχνη να απελπίζεται. Ο νεότερος Έλληνας είναι απόγονος αυτών των ενδόξων υπάρξεων που η φαντασία μας σχεδόν αρνείται να φανταστεί ότι ανήκουν στο είδος μας.

Κατά την προσωπική μου άποψη η ως άνω απόστροφος του ποιητή αποτελεί την πλέον ενδεδειγμένη απάντηση σε μερίδα νεωτερικών ιστορικών οι οποίοι αμφισβητούν την διαχρονική ενότητα νεώτερης και αρχαίας Ελλάδος. Μάλιστα σε πρόσφατα δημοσιεύματα ομιλούν περί ελεύθερου εθνικού βίου διακοσίων και μόνον ετών, αρνούμενοι την Ελληνικότητα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Επίσης θέλω να επισημάνω πως η προγονολατρεία δεν αποτελεί αμάρτημα όπως μερικοί ισχυρίζονται, απλά πρέπει να συνοδεύεται από υπευθυνότητα και

γνώση του χρέους προς εκείνους.

Οι επισημάνσεις του ποιητή για τον ρόλο των μεγάλων δυνάμεων της εποχής υπερβαίνουν κάθε εύστοχο σχολιασμό.

«Η Ρωσία επιθυμεί να αποκτήσει, όχι να απελευθερώσει την Ελλάδα και χαίρεται να βλέπει τους Τούρκους τους φυσικούς της εχθρούς και τους Έλληνες, τους προοριζόμενους ως σκλάβους της, να εξασθενίζουν αλλήλους, μέχρις ότου ο ένας εκ των δύο ή και οι δύο μαζί να πέσουν στα δίχτυα της.

Η σώφρων και μεγαλόψυχη πολιτική στάση εκ μέρους της Αγγλίας θα ήταν να εγκαθιδρύσει την ανεξαρτησία της Ελλάδος και να τη διατηρήσει έναντι της Ρωσίας και του Τούρκου· αλλά τότε υπήρξαν οι καταπιεστές μεγαλόψυχοι ή δίκαιοι.

Συνεχίζοντας ο ποιητής τον επικό του λόγο αναφέρει:

Η τωρινή εποχή είναι εποχή πολέμου των καταπιεσμένων εναντίον των καταπιεστών τους. Κάθε ένας από αυτούς τους αρχισυμμορίτες των προνομιούχων συμμοριών δολοφόνων και απατεώνων που ονομάζονται Ηγεμόνες ζητούν βοήθεια ο ένας απ' τον άλλον εναντίον του κοινού εχθρού και αναβάλλουν τις έριδες ευρισκόμενοι ενώπιον υπέρτερου φόβου. Όμως ένα νέο γένος ανθρώπων έχει κάνει την εμφάνιση του παντού στην Ευρώπη αναθρεμμένο ώστε να απεχθάνεται τις ιδέες που αποτελούν τα δεσμά του· και αυτό το γένος θα συνεχίσει να παράγει νέες και ακμαίες γενιές ώσπου να εκπληρώσει το πεπρωμένο που οι τύραννοι προβλέπουν και τρέμουν.

Η δομή του λυρικού δράματος «Ελλάς» βασίστηκε στους Πέρσες του Αισχύλου. Εκεί ο Ξέρξης πληροφορείται τις τωρινές αλλά και τις μελλοντικές ήττες του στρατού του από αγγελιοφόρους αλλά και από το φάντασμα του νεκρού πατέρα του Δαρείου.

Έτσι και εδώ ο σουλτάνος Μαχμούτ μαθαίνει για τα τωρινά και μελλοντικά δεινά που επιφυλάσσουν στους Τούρκους οι επαναστατημένοι Έλληνες μέσω του φαντάσματος του Μωάμεθ Β' του Πορθητή στο ρόλο του Αισχύλειου Δαρείου.

Επισημάνει ότι ο Σέλειϊ ακολούθησε το αισχύλειο τραγικό πρότυπο, όπου τα αφηγηματικά μέρη όπου εξιστορούνται συμβάντα της Ελληνικής Επανάστασης πάντα από την οπτική τις νίκες των Ελλήνων, που διακόπτονται από λυρικά μέρη όπου ένας Χορός Ελληνίδων αιχμαλώτων στο παλάτι του σουλτάνου στην Πόλη υμνεί την Ελευθερία αλλά και την αρχαία Ελλάδα στα χνάρια της οποίας μέλλει να πορευθεί η νέα Ελλάδα.

Κίνηση

Τα πρόσωπα του Δράματος είναι:

Ο Μαχμούτ (Σουλτάνος) Χασάν και Νταούντ (Σωματοφύλακες) Αχασβήρος (ένας Εβραίος). Χορός: αιχμάλωτες Ελληνίδες, Αγγελιοφόροι, Δούλοι και Υπηρέτες, Το Φάντασμα του Μωάμεθ Β'. Τόπος: Κωνσταντινούπολη. Χρόνος: Δύση του ηλίου. Το όλο δράμα συναποτελείται από χιλίους εκατό στίχους.

Από αυτούς το απέραντο πέλαγος της λυρικότητος επέλεξα τους ακόλουθους αντιπροσωπευτικούς στίχους.

Στίχοι 46-63

Χορός

Στοῦ κόσμου τῆ μεγάλη αὐγή
τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ξεδίπλωσε στὴ γῆ
φλάμπουρο Ἐλευθεριᾶς πάνω απ' τὸ Χάος,
κι ὅλοι οἱ συνασπισμένοι ἄναρχοι τρομάζαν,
καὶ σὰν τοὺς γύπες ποὺ φοβίζει ὁ σεισμὸς
πάνω ἀπ' τὰ Ἰμαλᾶια πετάζαν.

Ἔτσι ἀπὸ τὴν αὐγὴ τοῦ Χρόνου μὲς στὴν τρικυμία
ἔλαμψε τῆς Ἐλευθεριᾶς τὸ θάμπος:

οἱ Θερμοπόλες καὶ ὁ Μαραθῶνας σάμπως
νὰ πιάσανε φωτιὰ ἀπ' τὴ φωτιὰ της,
σὰν τῶν βουνῶν τὴ φρυκτωρία ἢ φτερωτὴ
τὸ ἔδαφος τῶν Φιλίππων ἄγγιξε μὲ τὰ φτερά της,
σὰν ἀετὸς σὲ ἀκρωτήρι·

κι ὕστερα τὰ ἀκούραστα φτερά της θέριεψαν ὡς πάνου
τις ἄσβεστες τὶς στάχτες τοῦ Μιλάνου.

Ἀπὸ ἄνθρωπο σὲ ἄνθρωπο, κι ἀπὸ αἰῶνα σὲ αἰῶνα
ζοῦσε· καὶ ἄναφτε, ἀπὸ γῆ σὲ γῆ,
καὶ Φλωρεντία κι Ἐλβετία κι Ἀλβιόνα.-

Στίχοι 76-93

Χορός

Σὰν τὴν ἀετομάνα ποὺ ψάχνει γιὰ τροφὴ
περιφρονώντας τῆς καταιγίδας τὴ βοή,

καὶ μέσ' ἀπ' τὸν ἀέρα φτάνει στὴ φωλιά της,
 στοῦ κέδρου τὸ κλαρί,
 ἐκεῖ ποὺ περιμένουν τὰ μικρά της,
 ν' ἀκούσουν τῶν φτερῶν της τὴν κλαγγή,
 ἄρρωστα ἀπὸ τὴν πείνα: ἔτσι καὶ ἡ Ἐλευθεριά
 στ' ἀπομεινάρια τῆς Ἑλλάδας τώρα γυρνᾷ·
 τὰ λευκασμένα της ἐρείπια ξαναλάμπουν
 σὰν τὰ ὄρη τῆς Ἀνατολῆς στὸ βάθος τῆς ἡμέρας·
 κάτω ἀπὸ τὰ φτερά της θέλουν νὰ μποῦν
 τὰ βυζαχτάρια της ποὺ ξαναγιώνουν στῆς μητέρα
 τὴν ἀγκαλιά, καὶ στὴ γυμνὴ ἀστραπὴ τοῦ ἀληθινοῦ
 τὰ θαμπωμένα μάτια καθαρίζουνε τοῦ νοῦ.
 Ὅπου πετᾷ ἡ Ἐλευθεριά ἄς ἀφήνει πίσω
 μιὰν Ἔρημο ἢ ὄλον τὸν Παράδεισο:
 κι ἄς μοιραστεῖ μαζί της κάθε ὄμορφος γενναῖος
 τὴ δόξα, ἢ τοῦ τάφου τὸ κλέος.

Οἱ πιο κάτω στίχοι εἶναι ἀπὸ τους πλέον λυρικούς. Σ' αὐτούς ο ἀγγελιοφόρος Χασάν περιγράφει στὸν Σουλτάνο Μαχμούτ ἓνα περιστατικό ἀπὸ το πεδίο μίας μάχης.

Στίχοι 384-401

- Ὑστερα ὁ Πασὰς τοὺς φώναξε:

«Σκλάβοι, παραδοθεῖτε σᾶς ἐγκαταλείψανε-
 ποιά ἐλπίδα; - ποῦ κρυψώνα, ποῦ βοήθεια, ποῦ ὑποχώρηση;
 Τὴ ζωὴ σᾶς τὴ χαρίζουμε». «Χάρισε αὐτὸ ποὺ σοῦ ἀνήκει!»
 φώναξε ἓνας, κι ἔμπηξε σπαθί - καὶ ἔπεσε νεκρὸς ἀπ' τὸ
 ἴδιο του τὸ χέρι!

Εἶπε ἄλλος: «Ὁ Θεός, οἱ ἄνθρωποι, ἡ ἐλπίδα μὲ ἀφήσανε·
 ὁμως ἐγὼ σ' αὐτὰ καὶ στὸν ἑαυτό μου μένω σταθερός»·
 ἔσκυψε τὸ κεφάλι κι ἡ καρδιά του ἔσπασε.

Εἶπε ἓνας τρίτος: «Τύραννε, ὑπάρχει καταφύγιο,
 ὅπου ἐσὺ δὲν τολμᾷς νὰ καταδιώξεις, κι ἂν μὲ καταδίωκες,
 νὰ βλάψεις δὲν μπορείς· ἐκεῖ θὰ σμίξουμε ξανά».

Κράτησε τότε τὴν ἀνάσα του ὥσπου, ὕστερα ἀπὸ βραχὺ

σπασμό,

πέταξε τὸ ἀγανακτισμένο πνεῦμα του τὸ ροῦχο τὸ θνητὸ
πάνω στοὺς ἄλλους σκοτωμένους - χῶμα νεκρὸ πάνω στὸ
ἴδιο χῶμα!

Ἔτσι οἱ ἐπιζῶντες, ὁ καθένας μ' ἄλλους τρόπους,
τρόπους παράξενους καὶ ξαφνικοὺς, ἀλλ' ὄχι ἀτιμασμένους,
σμίζαν σὲ θάνατο θριαμβικό·

Στίχοι 692-703

Ἡμιχόριο Α'

Ναοὶ καὶ τείχη ὄχυρά,
ἀκρόπολις καὶ ἀγορὰ
γεννιοῦνται καὶ πεθαίνουν,
ὅπως ὀρίζει ἡ φθορά,
ἀκόμα κι ἂν δικά σου γένουν·
ὅμως ἡ Ἑλλάδα ἔχει θεμέλια χτισμένα κάτω
ἀπ' τὴν πολεμικὴν φουρτοῦνη τῶν ρευμάτων,
πάνω στὴν κρυσταλλένια θάλασσα
τῆς σκέψης ποὺ 'ναι αἰώνια·
μὲ τοὺς πολίτες της, πνεύματα αὐτοκρατορικά,
τὸ παρὸν μέσα ἀπὸ τὸ παρελθὸν τὸ κυβερνᾷ·
σὲ ὅσα ἔχει ὁ κόσμος μας κληρονομήσει
αὐτὴ ἔχει τὴν στραγίδα της ἀφήσει.

Στίχοι ἀπὸ τὸν Πρόλογο

77-119

ΧΡΙΣΤΟΣ

Πατέρα Παντοδύναμη!

Χαμηλογονατίζοντας στὰ πόδια τοῦ Γραφοῦ

[...]

δύο κρῆνες εἶναι ποὺ τὶς τρέφουνε τὰ πνεύματα ποὺ κλαῖνε
ὅποτε σφάλλουν οἱ θνητοὶ - Διχόνοια καὶ Σκλαβιά τὶς λένε,
καὶ μὲ τὴν δρόσο τὴν πικρὴ τους δύο Πεπρωμένα

γέμισαν τὰ ἀμετάκλητα ἀγγεῖα τους ἡ Τρίτη
 ἡ κρήνη, ἡ πιὸ σκληρή, παίρνει νερὸ ἀπ' τὶς ἄλλες δύο,
 τ' ἀνακατεύει μὲ τὸ Θάνατο, τὸ Χάος καὶ τὴ Λήθη,
 μαζί μὲ μίσος, φρίκη καὶ βροχὴ φαρμακωμένη,
 [κι αὐτὴ εἶναι] ἡ Αὐγὴ ὅλων τῶν ἔθνῶν.

Γιὰ αὐτὸ τὸ μέτωπο ποὺ ἔσταξε τὰ δάκρυα ἀπὸ αἷμα,
 γιὰ αὐτὲς τὶς ἀνοιχτὲς πληγὲς καὶ τὸ μαρτυρικὸ στεφάνι,
 γιὰ τὴ διαβολὴ καὶ τὴ μοναξιά καὶ τὸ θάνατο,
 γιὰ τὴ ἔζησα - καὶ γιὰ τὸν πόνο τοῦ οἴκτου
 γιὰ ὅσους θὰ [νιώθανε] ἀντὶ γιὰ μένα τὴν ἀθύμητη
 χαρὰ μίας ἐκδίκησης, γιὰτι κι ἐγὼ τὴν ἔνιωσα -
 γιὰ τὸ ἱερὸ πλατωνικὸ φῶς ποὺ ἦταν καὶ τὸ Πνεῦμα,
 τὸ πνεῦμα τὸ δικό μου, ἓνα αὔριό του φλογερό-,
 γιὰ τὴν Ἑλλάδα κι ὅσα δὲν μπορεῖ νὰ πάψει νὰ εἶναι,
 τὰ ἄσβηστα τὰ λόγια της, σπίθες ἀθάνατης ἀλήθειας,
 ἀστέρια κάθε νύχτας - τὶς ἀρμονίες καὶ μορφές της,
 σκιὲς κι ἀντίλαλους ὅσων ἡ Ἀγάπη ἀγαπάει ἐντός Σου,
 γιὰ ὅλα αὐτά, γιὰ χάρη τους, καλῶ Σε νὰ τῆς στείλεις
 τὴ Μοίρα, τὸ ἀνέκκλητο παιδί Σου: κάνε τη νὰ κατέβει,
 σὰν Νίκη μὲ χερουβικὰ φτερά, [περιβλημένη]
 τὴν καταιγίδα ὅλης τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ
 ποὺ ὅλα διαβαίνουντας τὰ παρασέρνει.

Ἀπὸ τὶς κούφιεσ συμμαχίες κι ἀπ' τὴν Τυραννία ποὺ ὀπλίζει
 ἐνάντιες αἰρέσεις κι ἀναρχίες φθονερὲς
 γιὰ νὰ ποδοπατήσουνε, σὰν ὄφεις φτερωτός
 τ' ὄνομα τῆς Ἐλευθερίας ἄπ' τὴ θύελλα τοῦ διχασμοῦ,
 ποὺ σὰν σεισμὸς κλονίζει κι ἀρρωσταίνει τὴν καρδιά
 τὴ στέρεα κάθε τολμήματος ἄπὸ ὅσα κάνουν
 τὰ ἱερότερα ὄνειρα τῶν ὑψηλότερων πνευμάτων
 νὰ λαμπυρίζουν σὰν ἀστέρια κάτω ἀπ' τὴν αὐγὴ [...],
 [ἀπ' ὅλα αὐτά] θὰ σηκωθεῖ ἀπάνω, νικηφόρα,
 ὅπως ὁ κόσμος ἐσηκώθηκε μέσα ἀπ' τὸ Χάος!
 Κι ὅπως ἡ Γῆ κι οἱ Οὐρανοὶ στολίστηκαν
 μ' ὅλη τὴν ὀμορφιά καὶ μὲ τὸ φῶς ἀπ' τὸ χαμόγελό Σου,
 τὸ πρῶτο Σου χαμόγελο, Πατέρα - ὅπως συνάζουν

τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης Σου ποὺ ἀνοίγει μονοπάτι
γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ διαβοῦν πάνω ἀπ' τὴν ἄβυσσό τους,
μέχρι ποὺ ὅλα νὰ γίνουνε μονάχα ἓνα Πνεῦμα - ἔτσι κι ἡ
Ἑλλάδα...

Το παρόν πόνημα είναι ένα αφιέρωμα στην επέτειο των 200 χρόνων από την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Από άκρη σε άκρη της Πατρίδας μας οι Συν-Ἑλληνες ποικιλοτρόπως υμνοῦν και δοξάζουν το Μέγα Γεγονός.

Στην μικρή μας πόλη παρότι έκλεισε και ο ὄγδοος μήνας του επετειακού έτους επικρατεῖ ἄκρα του τάφου σιωπή. Για το σύνολο της Πνευματικής Ηγεσίας του τόπου το 1821 έπαυσε να είναι το υπέρλαμπρο ἄστρο στο στερέωμα του Νεοελληνικού Βίου. Πολύ φοβούμαι πως η κοινωνία μας με ὅλη την ιεράρχησή της έχει υποστεί την πλέον ορατή πνευματική ρηγμάτωση και καθίζηση.

Η πανδημία η οποία επ' ουδενί αποτελεί ἄλλοθι, έφερε στο προσκήνιο μια κρυφή και σκοτεινή διάσταση της ζωής μας.

Η κοινωνία μας αδυνατεῖ να συντονίσει τον βηματισμό της με τον ορθό λόγο και την επιστήμη με το κυοφορούμενο στον 21ο αἰώνα. Το γεγονός αυτό καθώς και η στρεβλή σχέση με τις εδώ ελάσσονες εξουσίες των προσώπων που τις ασκούν αποτελούν ανασχετικούς παράγοντες προόδου.

Παρατηρώ πως η γενιά μας αδυνατεῖ να απογαλακτιστεί από την εξουσία και να παραδώσει το μέλλον στους νέους.

Κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας ο Ιερέας αναπέμπει την δέηση
«Το υπόλοιπον χρόνον της ζωής ημών εν ειρήνη και μετανοία εκτελέσωμεν».

Ορατά είναι τα σημάδια της παλινόρθωσης, φυσικά ὄχι των Βουρβώνων, αλλά και εκείνα τα οποία ζούμε της εμμολής στους Θώκους. Ερωτώ προς τι η συσσώρευση επιστημονικής γνώσης στα μυαλά των νέων μας. Έως πότε το κεφάλαιο αυτό θα μένει αναξιοποίητο και εν υπνώσει;

Ρητά του Κολοκοτρώνη

Όταν έπειτα από την καταδίκη του, του εδόθη είδησις, ότι ο Βασιλεύς του χαρίζει την ζωή και μόνον του αφήνει είκοσι χρόνους φυλακή, είπε: "θα γελάσω τον βασιλέα, δε θα ζήσω τόσους".

(Γ. Τερτσέτης)

Πόσο θ' αντέξουμε την αδράνεια της εξουσίας;

Μια φορά κι έναν καιρό οι πρωτόγονοι άνθρωποι δεν μπορούσαν να διακρίνουν και να ξεχωρίσουν τα διάφορα είδη ζώων και φυτών. Δεν ήξεραν τι είναι η ήρα και ποιο το σπάρη, δεν είχαν ταξινομηθεί τα είδη σε γένη και οικογένειες, δεν ήξεραν ποια είναι η ειδιοποιός διαφορά. Έβλεπαν ζώα με κέρατα σε κάμπους, βουνά, δάση. Ήταν οι τράγοι, ήταν τα ελάφια, ήταν οι αίγαγροι, σκόρπια εδώ κι εκεί. Κι ήταν τα κέρατα το κοινό σημάδι. Έτσι, λοιπόν, όταν έβλεπαν κέρατα, άλλος τα έλεγε τράγους, άλλος ελάφια. Ό,τι ήξερε και το είχε στον τόπο του, το έλεγε και το υποστήριζε. Έτσι υπήρχε ασυνεννοησία, προστριβές, φιλονικίες και ρήξη στις σχέσεις ανάμεσά τους, διαρκείς και μόνιμες. Αυτό το φαινόμενο πήρε με τον καιρό το όνομα τραγέλαφος κι είχε σαν αίτιο την άγνοια κι όσο η γνώση προχωρούσε αραίωνε και τα πνεύματα ηρεμούσαν κι ένας ήρεμος τρόπος ζωής κυριαρχούσε.

Σήμερα οι γνώσεις πλήθυναν αλλά πολλά καινούρια είδη μπήκαν στη ζωή μας και κάθε μέρα αυξάνονται και τα προβλήματα πολλαπλασιάζονται γιατί δεν ξέρουμε τι ακριβώς μας φέρνουν, ποια είναι η χρήση τους και κάθε μέρα αλλάζουν, ανανεώνονται. Έτσι πελαγοδρομούμε, βουίζει το κεφάλι μας και τα 'χουμε χαμένα. Τα έξοδα αυξάνουν και

τα έσοδα μικραίνουν κι οι ανάγκες μένουν ανικανοποίητες. Τρέχουμε και δε φτάνουμε και το στρες και το άγχος μας κυριεύει και γίνεται βασανιστική η ζωή μας. Υπάρχουν, όμως, κι άλλοι πολλοί ασάθμητοι παράγοντες, που μπαίνουν ξαφνικά στη μέση και τα προβλήματα μένουν άλυτα και κάνουν και τη ζωή μας ένα μεγάλο πρόβλημα και την εκτρέπει από την πορεία της και την κάνει άχαρη, χωρίς περιεχόμενο, άδεια και βαρετή.

Έχουμε μια αντοχή κι αυτή έχει όρια κι όταν τα παραβιάζουμε μπαίνουμε σε αδιέξοδα. Και τώρα τι; Θα μπούμε στο περιθώριο, απόβλητα της κοινωνίας, θα γίνουμε του κλώτσου και του μπάτσου, θα παίξουμε το κλωτσοσκούφι; Αυτό δεν το ανεχόμαστε κι ούτε το δεχόμαστε.

Όμως είμαστε της μοίρας δεσμώτες, φυλακισμένοι κι εξαρτημένοι. Άλλοι πια αποφασίζουν για μας κι αν θα γίνουμε υποτακτικοί δεν θα το πάρουν κατάκαρδα. Να τος ο τραγέλαφος μπροστά μας, χρόνια 12 τώρα. Αρχίσαμε με την κρίση που μας έριξαν κυβερνήτες ανάξιοι και απερίσκεπτοι. Στο πρόβλημα βρήκαν, σαν λύση, να ξοδεύουμε πιότερα απ' όσα παράγουμε. Έτσι πέσαμε στην καλοστημένη παγίδα και γίναμε κράτος υπό κηδεμονία με δεσμευμένα τα οικονομικά μας για 100 χρόνια, με την

ανεργία να καλπάζει κι οι παραγωγές να φθίνουν και το εμπόριο να πνέει τα λοίσθια και οι μισθοί να φαλκιδεύονται. Με τέτοιες συνθήκες τι προκοπή μπορούμε να περιμένουμε. Αλλά δεν έφταναν όλα αυτά. Οι καλοί προπάτορές μας έλεγαν: «Ενός κακού δοθέντος, μύρια έπονται». Κι αυτό έγινε. Ήρθε κι ο κορωνοϊός και το κακό δίπλωσε. Περιορισμοί, έγκλειστοι κατ' οίκον, φάρμακα, νοσοκομεία, καταστήματα κλειστά, πόλεις άδειες, εμβόλια, οικονομία κατά διαβόλου. Να και το περιβάλλον μπαίνει κι αυτό στο χορό. Μανιασμένα καιρικά φαινόμενα το πλήττουν ανηλεώς. Κατακλυσμιαίες βροχές καταστρέφουν δρόμους, σπίτια, αυτοκίνητα, καταστρέφουν καλλιέργειες και ό,τι βρουν στο δρόμο τους το παίρνουν και αποκαλύπτουν όλη την κρατική αδιαφορία και αμεριμνησία και την εξουσία, που το μόνο που την ενδιαφέρει, είναι το κόμμα και πώς θα κρατηθεί στην εξουσία. Όλοι οι χώροι που περιβάλλουν εθνικούς δρόμους, σε ολόκληρες επαρχίες, να γίνουν πόλεις ανοχύρωτες, χωρίς κανένα πολεοδομικό κανόνα να τηρηθεί, χωρίς κοινόχρηστους χώρους και βασικούς δρόμους για επικοινωνία στους χώρους τους και για διαφυγή, σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, σκέτες παγίδες που πλήγωσαν και αφάνισαν τους παράνομους και θρασεείς τολμητές. Και τώρα ζητούν και τα ρέστα.

Και το κακό που ξεκίνησε εδώ και 12 χρόνια ολοκληρώθηκε με τις φωτιές, πρωτοφανείς σ' όλη τη χώρα, που κράτησαν 10 και 15 μέρες και απογύμνω-

σαν όλη τη χώρα και άλλες κάθε μέρα παρουσιάζονται. Εκεί ο τόπος έσφουζε από ζωή και το πράσινο, που κυριαρχούσε, έκανε τον τόπο εικόνα και ζωγραφιά που μόνο η φύση ξέρει να δημιουργεί και μάγευε τους ανθρώπους. Τώρα έγινε κρανίου τόπος, που φέρνει τη θλίψη και την απογοήτευση, ακόμα και την αποστροφή. Και τι μας έδειξαν αυτές οι φωτιές;... Πράξεις και παραλείψεις απαράδεκτες και καταδικαστέες για μια χώρα που θέλει να φαίνεται δημοκρατική και ευνομούμενη. Έδειξε δασικές περιοχές, που δεν υπήρχαν δασικές υπηρεσίες, απαραίτητες για τη συντήρηση και ανανέωση του δάσους και την επέκτασή του, αλλά και τη διαμόρφωση χώρων αναψυχής και υποδοχής επισκεπτών, που αγαπούν και πονούν για το δάσος. Δε θέλει καθαρισμό το δάσος, δε θέλει κάποιο κλάδεμα, απαλλαγή του από δέντρα ξερά και να πάρουν τη θέση τους νεαρά, δε θέλει χώρο για παραγωγή δενδρυλλίων για την αναδάσωση πληγέντων από φωτιές δασών, αλλά και να εποπτεύουν χώρους ξύλευσης, που κάποτε υπήρχε και έδινε κάποιο εισόδημα στους ορεινούς πληθυσμούς; Το Ξηρόμερο, με το μεγαλύτερο δρυόδασος των Βαλκανίων, δεν έχει δασαρχείο, έχει τελείως εγκαταλειφθεί και έγινε εύκολη λεία των λαθροϋλοτόμων που το έχουν αποδεκατίσει, ενώ οι Δήμαρχοι της περιοχής, που είναι η περιουσία του Δήμου, δεν δείχνουν κανένα ενδιαφέρον.

Ρωτάμε: Έτσι θα συνεχίσει να λειτουργεί το μακάριο κράτος, που, όμως,

βλέπουμε για κάποια ήσσονος σημασίας θέματα να σκαρώνει στο άψε-σβήσε οργανισμούς που τους στελεχώνει με ανθρώπους καλοπληρωμένους, με σύνηθες φαινόμενο τη λεηλασία του Δημοσίου χρήματος. Είναι μια χαρακτηριστική περίπτωση δημοσίου χρήματος κατασπατάλησης.

Ρωτάμε: Από ποιο υπουργείο εποπτεύεται το δάσος κι αν επισκέπτεται το δάσος για να διαπιστώνει τις ανάγκες του. Αν αυτό συνέβαινε, δεν θα έβλεπε ότι στα περισσότερα πεύκα τα κλωνάρια τους ακουμπούν στο έδαφος και άλλα μπερδεύονται με τα διπλανά πεύκα, δεν θα έβλεπε πως εκεί φύονται κάτι άγρια χόρτα που θεριεύουν και πληθαίνουν κάθε χρόνο; Ότι στα αυλάκια των δρόμων φυτρώνουν, άτσαλα, πεύκα, που εύκολα πιάνουν φωτιά και, φυσικά, την μεταδίδουν στο δάσος. Ότι κολλητά με το δάσος υπάρχουν εκτάσεις, χωράφια ακαλλιέργητα, όπου, λες και τα σπέρνουν, φυτρώνουν θρασεμένα άγρια χόρτα και διαμέσου αυτών η φωτιά, έρπουσα, μεταδίδεται σε δενδρώδεις περιοχές. Δεν θα πρέπει κάποιος να αναλάβει υποχρεωτικά το έγκαιρο κόψιμό τους, ώστε να εκλείψει ο κίνδυνος;

Μάθαμε ότι οι Ρουμάνοι πυροσβέστες είναι οι καλύτεροι στην Ευρώπη και το έδειξαν εδώ που ήρθαν, γιατί εκπαιδεύονται συνεχώς και ξέρουν όλα τα μυστικά του δάσους κι έτσι ευχερώς μπορούν να το υπερασπιστούν. Ότι είπαν πως η μεγάλη φωτιά που κατάκαψε την Απική και κράτησε περίπου 10 μέρες, μπορούσε να σβηστεί από πρώτη

μέρα.

Τώρα να πούμε πως αυτές οι πυρκαγιές δεν ζημίωσαν μόνο το Δημόσιο και τους πυροπαθείς που έχασαν σπίτια και περιουσίες, έκαναν κι άλλο μεγαλύτερο κακό. Πρώτο: Θα λείψει η ανάσχεση της ορμής των ανέμων. Δεύτερο: Θα αλλάξει αισθητά το μικροκλίμα της περιοχής και όλης της Απικής. Τρίτον: Οι βροχές θα παρασύρουν το χώμα κι όλες οι περιοχές γενικά θα ζημιωθούν για λόγους ευνόπτους. Τέταρτο: Το νερό που θα πέσει στην άδενδρη περιοχή δεν θα συγκρατηθεί από το φύλλωμα των δέντρων κι από το στρώμα των πεσμένων για να απορροφηθεί απ' τη γη αλλά θα σχηματισθεί ορμητικός χείμαρρος και συνεχώς προβλήματα και καταστροφές θα προξενεί και, φυσικά, κάποια ελάτπωση του υδροφόρου ορίζοντα θα προκύψει. Και, δυστυχώς, αυτά τα κακά θα πλήξουν όλη τη χώρα μας. Ας ελπίσουμε ότι ο πρωθυπουργός θα κρατήσει και θα τηρήσει τους λόγους του, ότι η περιοχή θα κηρυχθεί αμέσως αναδασωτέα και γρήγορα θα αρχίσει η αναδάσωση και ότι κάποια μέτρα από τα παραληφθέντα θα λάβει, ώστε οι φωτιές να γίνουν λιγότερο καταστροφικές και ζημιογόνες και εύκολα να αντιμετωπίζονται και αυτό που έγινε φέτος να μην επαναληφθεί.

Και θα λέγαμε, ακόμα, να είναι τα γέλια του λιγότερα σε παρόμοιες περιπτώσεις στο μέλλον.

Γάνος Λαζαρόπουλος

Διοικητήν ΥΠΠης Μεραρχίας Ἰωάννινα

*Εἰς περίπτωσιν εἰσβολῆς Ἰταλικῶν Δυνάμεων εἰς ἡμέτερον ἔδαφος μέ συν-
δεδρασμένην ἢ οὐ ἀπόβασιν εἰς τὰς ἀκτὰς Ἡπείρου, κατηγορηματικὴ σας ἐντολή
εἶναι ἡ μέχρις ἐσχάτων μετὰ πείσματος διεκδίκησις τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν ἐδάφους.
Ἐξουσιοδοτεῖσθε ἀπὸ τοῦδε ὅπως διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὡς ἄνω ἐντολῆς (πε-
ρίπτωσις αἰφνιδίας εἰσβολῆς Ἰταλικῶν Δυνάμεων εἰς ἔδαφός μας) κηρύξητε
ἐπιστρατεύσιν τῆς Ἡπείρου.-*

*Ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν καὶ καθιστῶ ὑμᾶς προσωπικῶς ὑπεύθυνον ὅπως,
λόγω ὑψίστων Ἐθνικῶν συμφερόντων, ἐκτιμήσητε τὴν ἀκριβῆ κατάστασιν διὰ
τὴν λῆψιν μέτρων ἐπιστρατεύσεως.*

*Ἀπὸ τοῦδε προπαρασκευάσατε ἰδιαιτέρως πολλαπλῆν ὑπόφραξιν τῶν
ἀμαξιτῶν ὁδῶν κατὰ βάθος δι' ἐμποδίων καὶ καταστροφῶν.*

Ἀποστολὴν ἐντεῦθεν ἐνισχύσεων οἰασδήποτε φύσεως μὴ ἀντιμετωπίζετε.-

*Ἐφιστῶ καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν σας δι' ἀποφυγὴν ἐπιμελῶς πάσης προκλή-
σεως. Ἰδιαιτέρως δέ ἀπόλυτον ψυχραιμίαν τῶν τμημάτων προκαλύψεως,
ΣΤΟΠ.*

*Εἰς τὰς παρούσας κρισίμους στιγμὰς ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔχουσι
πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς ὑμᾶς καὶ ἀναμένουσι τὴν ἀπολύτως ψυχραιμον
ἐκτίμησιν τῆς καταστάσεως καθὼς καὶ τὴν μέχρις ἐσχάτως ἐκπλήρωσιν τῆς
ἀποστολῆς σας.-*

Ἀθῆναι 9-4-1939

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ

Α. ΠΑΠΑΓΟΣ

*Το περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ ΤΟΝ Πούλιο Γρέντζιο πρώην Γραμματέα
Κοινότητος Παλαιοσελλίου για τα την παραχώρηση του σημαντικού αυτού εγγράφου.*

Πανδημία, ρύπανση και κλιματική αλλαγή: τρία κακά της μοίρας μας!

Πολλοί είναι εκείνοι που, όχι άδικα, θεωρούν τον Ιπποκράτη πατέρα όχι μόνο της ιατρικής αλλά της κλιματολογίας και της βιομετεωρολογίας. Ένα από τα καλύτερα συγγράμματά του είναι το *Περί Ανέμων, Υδάτων και Τόπων*, στο οποίο εξετάζει τη σχέση του φυσικού περιβάλλοντος με τη ζωή του ανθρώπου. Στο πολύ σπουδαίο αυτό έργο αναλύεται η επίδραση στους υγιείς και τους άρρωστους οργανισμούς όχι μόνο των μετεωρολογικών στοιχείων, όπως είναι ο άνεμος και η ηλιακή ακτινοβολία, αλλά και άλλων παραμέτρων, όπως είναι η ποιότητα του εδάφους και του νερού. Σήμερα, γνωρίζουμε, πέρα από κάθε αμφιβολία, ότι ο διαχωρισμός της πολιτικής για την υγεία και το περιβάλλον είναι επικίνδυνη αυταπάτη. Η υγεία μας εξαρτάται εξ ολοκλήρου από το κλίμα και τους άλλους οργανισμούς με τους οποίους μοιραζόμαστε τον πλανήτη.

Η ζωή είναι μια χημική αντίδραση στην οποία οι τροφές και το οξυγόνο μετατρέπονται σε ανάπτυξη και κίνηση. Προϊόντα της αντίδρασης είναι τα απορρίμματα και η ρύπανση. Από την άποψη αυτή κάθε ζωντανός οργανισμός ρυπαίνει και αν θέλουμε να περιορίσουμε εντελώς τη ρύπανση πρέπει να περιορίσουμε τη ζωή, πράγμα πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατο!

Τον τελευταίο χρόνο, η ανθρωπότητα

αντιμετωπίζει την πανδημία του COVID-19 σε έναν πλανήτη με ρύπανση απίστευτα υψηλή και με τη θερμοκρασία του να ανεβαίνει εξ αιτίας των δραστηριοτήτων μας τόσο πολύ και τόσο γρήγορα όσο ποτέ άλλοτε στην ιστορία του. Η πανδημία, η ρύπανση και η κλιματική αλλαγή είναι διαφορετικά πράγματα που όμως συμβαίνουν ταυτόχρονα στο μεγάλο μας σπίτι, τη Γη, και επηρεάζουν όλα τα πλάσματα που βρίσκονται πάνω σε αυτή. Στα όσα ακολουθούν θα δούμε με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων τις πολύπλοκες μεταξύ τους σχέσεις και τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε.

Πώς η πανδημία επηρεάζει την κλιματική αλλαγή;

Το 2020, το κλείσιμο επιχειρήσεων, οι περιορισμοί των ταξιδιών, η εργασία και η μάθηση από το σπίτι κ.ά. έχουν προκαλέσει απότομες μειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας -και της σχετικής κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων- σε όλο τον κόσμο, με αποτέλεσμα τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου και κυρίως του διοξειδίου του άνθρακα. Οι διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία που μπορεί να προκύψουν από την πανδημία θα μπορούσαν να μειώσουν περαιτέρω τις εκπομπές, αλλά αυτές οι μετα-πανδημικές μειώσεις θα εξασθενίσουν σε σύγκριση με εκείνες που παρατηρήθηκαν τον προ-

ηγούμενο χρόνο. Σε κάθε περίπτωση, οι όποιες μειώσεις των εκπομπών των θερμοκηπικών αερίων είναι απίθανο να συμβάλουν ουσιαστικά στις παγκόσμιες προσπάθειες για την επίτευξη των μακροπρόθεσμων κλιματικών στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού. Μην ξεχνάμε άλλωστε ότι το κλιματικό σύστημα της Γης δεν ανταποκρίνεται άμεσα σε αυτές τις μειώσεις και ότι η άνοδος της θερμοκρασίας που παρατηρούμε σήμερα οφείλεται στην αύξηση των εκπομπών τις προηγούμενες δεκαετίες και θα συνεχιστεί. Επιπλέον, η πανδημία μείωσε τις εκπομπές του διοξειδίου του άνθρακα, αλλά όχι του μεθανίου και του υποξειδίου του αζώτου.

Πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει τις πανδημίες;

Δεν έχουμε άμεσες ενδείξεις ότι η κλιματική αλλαγή επηρεάζει την εξάπλωση του COVID-19, αλλά γνωρίζουμε ότι η κλιματική αλλαγή αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο σχετιζόμαστε με τα άλλα είδη στη Γη και αυτό έχει σημασία για την υγεία μας και τον κίνδυνο λοιμώξεων. Πρόσφατες μελέτες έδειξαν ότι λόγω της υπερθέρμανσης του πλανήτη διάφορα είδη του ζωικού βασιλείου μετακινούνται παίρνοντας μαζί τους και τους ιούς τους. Αυτό όχι μόνο αλλάζει τις περιοχές όπου υπάρχουν ιοί, αλλά επιτρέπει νέες αλληλεπιδράσεις μεταξύ ζώων και ιών, προκαλώντας την εξέλιξη και τη μετάδοση πιο επιβλαβών ιών.

Πώς η ατμοσφαιρική ρύπανση επηρεάζει την πανδημία;

Η μακροχρόνια έκθεση σε επιβλαβή σωματίδια που προκαλούνται από τη

ρύπανση έχει δυσμενείς επιπτώσεις στους πολίτες με κοινές αναπνευστικές ασθένειες. Σε παγκόσμια κλίμακα, η ατμοσφαιρική ρύπανση εκτιμάται ότι προκαλεί περίπου 7,2 εκατομμύρια θανάτους ετησίως, με τα 1,6 εκατομμύρια από αυτούς να προέρχονται από πνευμονία. Ο COVID-19 έχει αποδειχθεί ότι προκαλεί συγκεκριμένα αναπνευστικά νοσήματα, θέτοντας αυτούς τους ασθενείς σε μία από τις ομάδες που κινδυνεύουν περισσότερο. Έτσι, οι άνθρωποι που ζουν σε μέρη με κακή ποιότητα αέρα είναι πιο πιθανό να πεθάνουν από το COVID-19. Τα παραπάνω στοιχεία αντικατοπτρίζουν τη σκληρή αδικία: περίπου το 90% των θανάτων που σχετίζονται με τη ρύπανση συμβαίνουν σε περιοχές περιβαλλοντικής υποβάθμισης που ζουν άνθρωποι με χαμηλά ή μεσαία εισοδήματα.

Πώς η πανδημία επηρεάζει την ατμοσφαιρική ρύπανση;

Ο περιορισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων προκαλεί μείωση της απελευθέρωσης ανθρωπογενών σωματιδίων στην ατμόσφαιρα. Για την εξέλιξη αυτής της υπόθεσης στα χρόνια και τις δεκαετίες που έρχονται, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν στην περίπτωση της επίδρασης της πανδημίας στην κλιματική αλλαγή.

Πώς η ατμοσφαιρική ρύπανση επηρεάζει την κλιματική αλλαγή;

-Τα αιωρούμενα σωματίδια μειώνουν το φως του ήλιου που φθάνει στο έδαφος και αλλάζουν τις ιδιότητες των νεφών και τον κύκλο του υετού.

-Τα σωματίδια από τη ρύπανση των πόλεων και τις πυρκαγιές των δασών επιδρούν στη σύνθεση των νεφών τα οποία κάνουν μακροβιότερα και λαμπρότερα.

-Τα αερολύματα της ατμόσφαιρας είναι σημαντική κλιματική μεταβλητή που αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο ο πλανήτης απορροφά ή ανακλά τη θερμότητα. Το τελικό αποτέλεσμα είναι η ψύξη του πλανήτη.

-Η ηφαιστειακή σκόνη προκαλεί ψύξη στον πλανήτη από 0,2 έως 0,5°C για χρονικό διάστημα από 1 έως 3 χρόνια μετά την έκρηξη.

Πώς η κλιματική αλλαγή επηρεάζει την ατμοσφαιρική ρύπανση;

-Οι αλλαγές στο πεδίο των ανέμων είναι καθοριστικές στη μεταφορά, την παραμονή ή τη διάχυση των ρύπων.

-Οι επιφανειακές αναστροφές της θερμοκρασίας παγιδεύουν τους ρύπους κοντά στο έδαφος, με αποτέλεσμα την αύξηση της συγκέντρωσής τους. Με περισσότερη ξαστεριά και ασθενείς ανέμους οι αναστροφές θα είναι συχνότερες.

-Η βροχή, το χιόνι και οι άλλες μορφές του υετού αποτελούν τα φυσικά καθαρυστικά της ατμόσφαιρας. Η μείωση του αριθμού ημερών υετού έχει ως αποτέλεσμα την παραμονή των ρύπων στην ατμόσφαιρα για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα.

-Η αυξημένη θερμοκρασία του αστικού περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με την ηλιοφάνεια, οδηγεί στην αύξηση της παραγωγής του τροποσφαιρικού όζοντος

Πώς ο καιρός επηρεάζει την εξάπλωση της πανδημίας;

Δεν έχουμε ακόμη επαρκή γνώση για τον τρόπο με τον οποίο ο καιρός επηρεάζει τη μετάδοση του COVID-19 και επομένως δεν πρέπει να βασιζόμαστε στις καιρικές συνθήκες για να περιορίσουμε την εξάπλωσή του. Είναι όμως πιθανό στο κοντινό μέλλον να ερευνηθεί περισσότερο το θέμα της επίδρασης των μετεωρολογικών παραμέτρων, όπως η θερμοκρασία και η υγρασία, στον COVID-19, κάτι που θα μπορούσε να βοηθήσει στην πρόβλεψη της εποχικής διακύμανσης στη μετάδοσή του. Τότε, οι καιρικές προβλέψεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να παρέχουν έγκαιρες προειδοποιήσεις αυξημένου κινδύνου και να υποστηρίξουν σχεδιασμούς και στρατηγικές αντιμετώπισης του προβλήματος σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

Ποιες είναι οι διαφορές στην καταπολέμηση της πανδημίας, της ρύπανσης και της κλιματικής αλλαγής;

Οι πανδημίες, η ρύπανση και η κλιματική αλλαγή είναι παγκόσμιας κλίμακας φαινόμενα που σκοτώνουν ανθρώπους και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπιστούν όχι μόνο με βάση τα καθορισμένα πρότυπα κάθε κράτους, αλλά και με την κινητοποίηση της ανθρωπότητας στο σύνολό της. Όμως, σε προσωπικό επίπεδο, η αντιμετώπιση κάθε μιας από τις παραπάνω απειλές είναι διαφορετική.

Οι μολυσματικές ασθένειες είναι τρομακτικές για τον άνθρωπο επειδή είναι άμεσες και προσωπικές. Αλλάζουν ριζι-

κά και γρήγορα τον τρόπο με τον οποίο ζούμε τη ζωή μας και αποτελούν άμεση απειλή για τις οικογένειές μας και τους φίλους μας. Η κλιματική αλλαγή φαίνεται σε πολλούς ότι είναι κάτι που ακόμη αργεί, με αιτίες και επιπτώσεις που δεν μπορούν επακριβώς να καθοριστούν και κινδύνους ασαφείς και απρόσωπους.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες δαπανώνται πάνω από 3 τρισεκατομμύρια δολάρια κάθε χρόνο για την υγειονομική περίθαλψη. Κάποιες μελέτες έδειξαν ότι περισσότεροι από τους μισούς θανάτους οφείλονται στη ρύπανση, την κακή διατροφή, την έλλειψη άσκησης και των συνηθειών όπως το κάπνισμα. Το 2011, μελέτη από την Υπηρεσία Προστασίας του Περιβάλλοντος των ΗΠΑ έδειξε ότι κάθε ένα δολάριο που επενδύθηκε για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης αποφέρει έως και 30 δολάρια σε οφέλη.

Η εξοικονόμηση χρημάτων από τον περιορισμό των επιπτώσεων της ρύπανσης στην υγεία των ανθρώπων μπορεί να επιτευχθεί σε πολλά κράτη του κόσμου, αλλά υπάρχουν ακόμα δυσκολίες στο να επενδυθούν όσα χρήματα απαιτούνται για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Από όσα συμβαίνουν τον τελευταίο χρόνο στην αντιμετώπιση της πανδημίας εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα που μπορούν να λειτουργήσουν ως οδηγός για την αντιμετώπιση όχι μόνο κάποιας

νέας πανδημίας, αλλά και της μεγαλύτερης όλων των απειλών, της κλιματικής αλλαγής. Κανένα σύστημα υγείας και καμιά οικονομία δεν θα μπορεί να το αντέξει το κόστος της απειλής αυτής!

Ποια είναι τα όπλα μας για την εξουδετέρωση των απειλών του ανθρώπινου είδους;

«Κάλλιον το προλαμβάνειν ή το θεραπεύειν», είχε πει ο Ιπποκράτης, θέλοντας να υπογραμμίζει την αξία της πρόληψης για τη διαφύλαξη της καλής υγείας. Στην αντιμετώπιση της πανδημίας τα βασικά όπλα μας είναι η πρόληψη και το εμβόλιο, το θαυμαστό αυτό επίτευγμα της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η αντιμετώπιση της ρύπανσης είναι δυσκολότερη, αλλά η τεχνολογία μπορεί να μας βοηθήσει αποτελεσματικά.

Για την κλιματική αλλαγή εμβόλιο δεν υπάρχει. Η μόνη σοβαρή λύση είναι ο δραστικός περιορισμός των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου πριν να είναι πολύ αργά. Όταν περάσουμε το σημείο χωρίς επιστροφή, τα όπλα που θα διαθέτουμε θα είναι μόνο οι επιλογές της γεωμηχανικής (κλιματομηχανικής) για να ρυθμίσουμε το κλίμα του πλανήτη, ώστε να επιβιώσουμε. Όμως, με την εφαρμογή των λύσεων της γεωμηχανικής το μόνο που θα καταφέρουμε είναι να επιταχύνουμε την πώση μας.

Δημήτρης Ζιακόπουλος

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Από χρόνο σε χρόνο

Ηχρονοαρπάγη!... Η αρπάγη χωνόταν βαθιά στο χρόνο, δημιουργώντας μια χαίνουσα πληγή από σπίτια κλειστά, έρημα σοκάκια, κτίρια, ερείπια. Εκεί στο μπεντένι-ψηλά στην εκκλησία- καθισμένη, είδα το παλιό μας γυμνάσιο άμορφες μάζες πια από πέτρες και χελιδρονιές. Οι απίστευτες δυνάμεις του χρόνου και η αδιαφορία συντέλεσαν στην υπηρεσία της καταστροφής. Έβλεπα τον Αώο να κυλά σιωπηλά τα λίγα νερά του απαθής κι αυτός στο μέγεθος της εγκατάλειψης. Αναρωτήθηκα. Ποιος αγαπά αυτό τον τόπο; Γιατί αγάπη σημαίνει πάνω απ' όλα φροντίδα. Φροντίδα για τα δημόσια κτίρια, για την έρημη κεντρική πλατεία που κι αυτά τα αγάλματα των καλλιτεχνών αποσύρθηκαν, γιατί ίσως εμπόδιζαν στα τραπεζοκαθίσματα. Κόνιτσα! Το μεγαλείο της φύσης που στέκει αγέρωχο μπροστά στην ανθρώπινη μικρότητα. Ποιά είναι η ταυτότητα αυτής της μικρής πόλης, συλλογίστηκα. Όταν έξι μαγαζιά στη σειρά στο πιο κεντρικό σημείο είναι κλειστά εδώ και χρόνια. Όταν ο Αώος θα στερέψει, όταν ο κάμπος θα έχει περιέλθει σε δυο τρεις γαιοκτήμονες, όταν το λαογραφικό μουσείο θα παραμένει ερμητικά κλειστό, όταν η Αναγνωστοπούλειος σχολή, αυτή η κυψέλη πνευματικών δεδομένων -κάποτε- θα ακο-

λουθήσει τη μοίρα του παλιού μας Γυμνασίου. Και η αρπάγη απλώθηκε και σ' όλα τα χωριά της επαρχίας, χωριά που έχασαν το σημείο αναφοράς τους, το καφεενείο! Ο τόπος συνάντησης, αδερφοσύνης, αλληλεγγύης, συμπάραστασης για το συλλογικό καλό - ο ρόλος κι ο σκοπός του καφεενείου, η πνοή, η αύρα η κουβέντα των συγχωριανών, το αλισβερίσι. Κι αν οι εκπρόσωποι των χωριών που εκλέγονται -κυρίως απ' αυτούς τους μόνιμους κατοίκους που είναι το καφεενείο του χωριού τους η κοινή τους στέγη- δεν ενδιαφέρονται για την ομαλή λειτουργία του κάθε τι στον τόπο τους, τότε ποιό είναι το νόημα αυτής της εκλογής τους; Ο πολιτισμός είναι το νόημα των πραγμάτων. Τι είναι μια χώρα χωρίς νοήματα! Οι ευαίσθητες αισθήσεις κάποιων αντιλαμβάνονταν τον καινούργιο κίνδυνο που πλησίαζε, πολύ προτού χτυπήσει η αρπάγη. Για τούτο και θεωρήθηκαν ξένοι στον τόπο τους, γιατί τόλμησαν να διαμαρτυρηθούν.

Τα βουνά μας είναι βουνά με τα κάστρα τους και τα ξωκλήσια τους. Δεν είναι ανεμογεννήτριες. Οι κάμποι οι λιγοστοί είναι ο μόχθος των λίγων καλλιεργητών, η αγάπη στη γη μας, η συμφιλίωση. Δεν είναι η αιχμαλωσία τους στα μεγαλεπήβολα σχέδια κάποιων. Ο τόπος μας είναι...

Ο Τελευταίος Σταθμός του Γ. Σεφέρη.

«Όμως ο τόπος που τον πελεκούν και που τον καίνε
σαν τον πεύκο και τον βλέπεις
είτε στο σκοτεινό βαγόνι, χωρίς νερό σπασμένα τζάμια,
νύχτες και νύχτες
είτε στο πυρωμένο πλοίο που θα βουλιάξει καθώς το δείχνουν
οι στατιστικές,
ετούτα ρίζωσαν μες στο μυαλό και δεν αλλάζουν
ετούτα. Φύτεψαν εικόνες ίδιες με τα δέντρα εκείνα
που ρίχνουν τα κλωνάρια τους μες στα παρθένα δάση
κι αυτά καρφώνονται στο χώμα και ξαναφυτρώνουν
ρίχνουν κλωνάρια και ξαναφυτρώνουν δρασκελώντας
λεύγες και λεύγες.
Ένα παρθένο δάσος σκοτωμένων φίλων το μυαλό μας
κι α σου μιλώ με παραμύθια και παραβολές
είναι γιατί τ' ακούς γλυκύτερα».

Κι η «μνήμη όπου να την αγγίξεις πο-
νεί» και «μέσα σε πεύκα σε πικροδάφ-
νες και σε πλατάνια». Κι «αλλάξαμε
ζωή» και γιατί να αλλάξουμε αφού αυτή
μας φέρνει πάνω κάτω όποτε θέλει και
ποιό είναι το λάθος, ποιο το σωστό και
ποιός θα αποφασίσει, ποιός θα εφαρ-
μόσει την απόφαση και «Τούτες τις πέ-
τρες τις εσήκωσα όσο μπόρεσα και τις
σηκώνω» «τούτες τις πέτρες, τη μοίρα
μου». Κι είναι η μοίρα. Το ίδιο το αίμα
με τα μυστικά του. Και το σύντομο ταξίδι
μας έχει σκοπό από το μηδέν στο τίπο-
τα, αφού ο μικρός μας πλανήτης, αρχί-
ζει να εκδικείται. Λιγοστεύει το οξυγόνο,
στενεύουν τα όρια και η δυσπραγία τρυ-
πώνει μέσα μας και γίναμε όλοι στενό-
καρδοι, ανάλγητοι, παθητικοί. Η κατα-
νόηση της φυσικής τάξης του κόσμου,
διαφεύγει ακόμα και τώρα που η γη
σχοινοβατεί απ' όσους ορίζουν τα της
τύχης της. Κατά τα άλλα κάθε λεπτό

στον κόσμο γεννιούνται χιλιάδες νέοι
άνθρωποι. Κι εμείς δεν προλαβαίνουμε
να κατανοήσουμε το κατανοητό, γιατί εί-
ναι πάντοτε δύσκολο, το θεωρούμενο
εύκολο· γιατί η ομορφιά κι η αλήθεια
είναι απλές αλλά οι άνθρωποι έπαψαν
να τις αναγνωρίζουν· μόνο τις φοβούν-
ται και τις σκοτώνουν και στην πρώτη
ευκαιρία τις αντικαθιστούν με άσχημα
υποκατάστατα, εκτρώματα σχημάτων
και λόγων κι έτσι όλο μπερδεύονται σε
μια ανεπίτρεπτη διαστολή στη θερμο-
κρασία των νέων λέξεων, των νέων συν-
θημάτων σε χώρους αλλοιωμένους από
το φόβο της αιωρούμενης αγωνίας. Και
τότε αρχίζει η συστολή του εαυτού σου,
η συμπύκνωση στο μόριό σου η ανήσυ-
χη ηρεμία της μοναξιάς κι η απορία για
τον ήρεμο θάνατο των πραγμάτων γύρω
σου. Και τελικά δεν είναι τίποτα νέο, και
τίποτα καινούργιο, αλλά όλα και πάλι
από την αρχή είτε το παίρνουμε είδηση

είτε όχι. Και τα λόγια μας περικοκλάδες στο ανέλπιστο και η ανάγκη μας να σκαλίσουμε στη μνήμη την πατρίδα, το πέτρινο Γυμνάσιο με όσους πέρασαν ότι άφησαν σε μας, ότι η πρωτοπορία τους εκείνα τα χρόνια σημάδεψε σαν έκπληξη καλοδεχούμενη και τη δική μας -εν μέρει- πορεία. Κι ήταν ο ένας απ' αυτούς που ξεπέρασε τους καιρούς του. Έφυγε πολύ μπροστά δείχνοντας την κατεύθυνση σε όποιον μπορούσε να διακρίνει τα σημάδια. «Ευτυχισμένος» όποιος σαν τον Νίκο Δάρλα έκανε ένα όμορφο ταξίδι. Τον νιώσανε περίσσεια. Κι η ευλογία ήταν εκείνη την αυγή στο

γλέντι να είσαι ζωντανός αλλά να είσαι νέος στον «Παράδεισο». Ευτυχώς όπως ο Οδυσσέας γι' αυτό που είσαι, που ήσουν που κάποτε θα γίνεις ξανά.

Το πολιτισμικό υπόβαθρο είναι αυτό που μας δείχνει την ταυτότητα μας, αυτό που είμαστε. Εκεί που ήσουν θα γυρίσεις ξανά.

Κοιτάμε πίσω για να πάμε μπροστά αν το ουσιώδες είναι να ξέρουμε να βλέπουμε «ξύπνα με λοιπόν όταν πιάσουμε τα βουνά».

Αρετή Παπαχρήστου-Κελαϊδή

Βιου μάστερ

Του Δημήτρη Α. Δημητριάδη

Εκεί το βρήκα. Στο πατάρι του πατρικού μου σπιτιού, ανάμεσα σε παιχνίδια και περιοδικά της παιδικής μου ηλικίας. Το βιου μάστερ μου. Που έμεινε εκεί χρόνια ολόκληρα, κειμήλιο μια άλλης εποχής κι ενός άλλου κόσμου. Οι μεγαλύτεροι ξέρουν περί τίνος πρόκειται, οι νεότεροι ας γκουγκλάρουν να δουν τι ακριβώς ήταν αυτός ο μίνι προτζέκτορας για τα (παιδικά) μάτια μας μόνο. Γιατί, άραγε, να το είχα κρατήσει;

Δύσκολα χρόνια. Δουλεμένα αλλιώς, σμιλεμένα αλλιώς, αποτυπώματα ενός άλλου τόπου και χρόνου. Με πλάνα και εικόνες που έρχονται κι επανέρχονται σαν σενάριο μιας ταινίας που προβάλλει

το βιου μάστερ μου. Τρυφερά και αμείλικτα.

Την Ιστορία πολλοί emίσησαν, τη νοσταλγία ουδείς. Οι δεκαετίες απεικονίζονται μέσα μας – χρώματα, ατμόσφαιρα, εντάσεις, αναμνήσεις. Στην εποχή προηλεκτρονικών υπολογιστών, προ κινητών, η Ιστορία γράφεται με κοντό παντελονάκι και πόδια καλαμάκια, με μουρουνέλαιο που δεν το μπορείς, με κορίτσια να ετοιμάζουν την προίκα τους με κλωστές πεταλούδα, με το πηλίκω των γυμνασιόπαιδων, τη μετανάστευση και τον μπασμά στα καπνοχώραφα. Γράφεται με τη ζάχαρη στο βρεγμένο ψωμί, το παγωτό ξυλάκι, με Καζαντζίδη,

Χιώτη, Τσιτσάνη και γραμμόφωνο, με τη Μάσκα και το Μυστήριο, με το κρυφό, το κυνηγητό, την αμπάριζα, τις αυτοσχέδιες μπάλες. Και τα καλάμια που γίνονταν όπλα, τόξα, βέλη και άλογα και όνειρα. Πολλά όνειρα.

Πώς να συνοψίσεις τις δεκαετίες σε μερικές παραγράφους; Αν ήταν ταινία θα ήταν το *La Strada* του Φελίνι. Μουσική; Ροκ εν ρολ. Χρώμα; Ατέλειωτο γκρι. Κάτι ξυπνά, αλλά ο Εμφύλιος αφήνει σημάδια. Ο κόσμος θέλει το λευκό και το μπλε, να ξεχάσει το ασπρόμαυρο, να παίξει με νέες αποχρώσεις, πράσινες, κόκκινες, κίτρινες, αλλά δεν ξέρει (ακόμη) ότι όταν μπερδευτούν όλα τα χρώματα μαζί, θαμπώνουν.

Ο τόπος, πια, σαν τον κύβο του Ρούμπικ. Αρχές και μέσα του 70. Οι μεγάλοι ζουν στο ρυθμό της ανοικοδόμησης, τα σινεμά προσφέρουν την ευκαιρία να θαυμάσεις τα είδωλα των καιρών, ποδήλατα και μοτοσακό στους χωμάτινους δρόμους, πικάπ, πάρτυ, ποδοσφαιράκια, Τιραμόλα – Σεραφίνο – Κλασσικά εικονογραφημένα, μπύρα Φιξ, η Ελλάδα πηγαίνει στο Μινιόν, συλλέγει τάπερ, βλέπει Άγνωστο πόλεμο και Μπονάτσα, οδηγεί Pony, πίνει ούισκι με κόλα. Η εσωτερική μετανάστευση συνεχίζεται, αγρότες εξακολουθούν να φεύγουν από τα χωριά τους για να μεταλλαχτούν σε θυρωρούς.

Ύστερα το 80, στρόγγυλος αριθμός. Φωτογενής όταν γράφεται. Κι όταν τον θυμάσαι έχει νηπτικά εφέ με οπτικές αντανακλάσεις. Ο κόσμος χορεύει ντίσκο,

ονειρεύεται ένα τζιπ, βλέπει Τόλμη και γοητεία, με νέφος σαν μαύρα σύννεφα στην Ελλάδα που γνωρίζει τις σαπουνόπερες με πάθος, αναπαράγει πρότυπα και συνήθειες σε συνέχειες, αγαπά οτιδήποτε είναι εισαγόμενο και το υιοθετεί με κάθε επισημότητα. Μέρες της νιότης μας, που μας βρήκαν με φλόου τι σερτς σε παραλίες, να ζούμε τη μεγάλη έξοδο από τη βαλκανική μας εξωστρέφεια. Να αποθανατίζουμε την ξέφρενη αθωότητά μας στις συναυλίες, στις προβολές του νέου ελληνικού κινηματογράφου, στους δρόμους της διεκδίκησης του άλλου οράματος. Όλα υπερμεγέθη, με δραχμή ακόμη ταπεινή, μάλλον όχι όσο γυαλιστερή θα θέλαμε. Το Φάντασμα του Μέλλοντος με την οικονομική καταστροφή Μέρος Πρώτο είναι μπροστά. Ως χώρα και γενικά, ανταλλάξαμε την αθωότητα με την ανάγκη για φαντασμαγορία

Εικόνες. Κι άλλες εικόνες και πλάνα στο βιου μάστερ μου, σαν ντοκυμαντέρ ή σαν μια ταινία μεγάλου μήκους με τις δεκαετίες του 60, του 70 και του 80 να περνούν μέσα απ' τα μάτια της ψυχής, να περνούν και να τη δοκιμάζουν.

Χρόνια μετά το βιου μάστερ μου, εξωτερικά, φαίνεται σχεδόν καινούριο. Το «ανίκητο» πλαστικό του έχει υποστεί σαφώς λιγότερες φθορές από την επιδερμίδα και τις αρθρώσεις μου. Ακόμα δουλεύει. Να μου θυμίζει ότι πάντα το παρόν ρίχνει κλεφτές ματιές στο παρελθόν, για να αισθάνεται το αύριο.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΥΜΑΣΤΟ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

Η μέλισσα και η γλώσσα της

Για τη μέλισσα και τα θαυμαστά προϊόντα της κυψέλης έχουμε γράψει σε παλιότερο τεύχος, πριν από δεκαετίες, στο σημερινό θα ασχοληθούμε με τον τρόπο συνεννόησης, τη «γλώσσα» των μελισσών. Αλλά πρώτα ας ενημερώσουμε τους αναγνώστες που δε γνωρίζουν από πολύ κοντά τη ζωή αυτού του αξιαγάπητου και πολύτιμου εντόμου. Φυσικά, για τους ειδήμονες «κομίζουμε Γλαύκα εις Αθήνας». Αυτοί που ασχολούνται με τη μελισσοκομία τα γνωρίζουν «από πρώτο χέρι».

Από παλαιοντολογικά ευρήματα έχει αποδειχτεί ότι η μέλισσα προϋπήρχε στην τριτογενή περίοδο δηλαδή εκατ. χρόνια πριν από την εμφάνιση του ανθρώπου στη γη.

Το είδος κατάφερε να επιζήσει και να εξελιχθεί μέσα στις Χιλιετηρίδες, χάρη στην οργανωμένη κοινωνική του συγκρότηση και στο τρομερό του όπλο, το κεντρί.

Έφτασε σε τέτοιο επίπεδο κοινωνικής δικαιοσύνης που είναι να ζηλεύει και να παραδειγματίζεται ο «σοφός» άνθρωπος από το άφταστο μεγαλείο αυτού του μικροσκοπικού πλάσματος...

Το σμήνος που αποτελεί την «πολιτεία» των μελισσών μιας κυψέλης, όπως τη γνωρίζουμε σήμερα ή όπως είναι σε κάποια κουφάλα στο δάσος, περιλαμβάνει:

1) Τη μάνα που λέγεται βασίλισσα από την άγνοια των Αρχαίων οι οποίοι νόμιζαν, λόγω του μεγέθους της, ότι ήταν ο βασιλιάς του σμήνους, αφού σε κάθε πόλη υπήρχε από ένας.

Πολύ αργότερα -στο Μεσαίωνα- με την επινόηση του μικροσκοπίου διαπιστώθηκε ότι η κοιλιά του ... βασιλιά ήταν γεμάτη αβγά, οπότε έγινε βασίλισσα (βασίλισσα μητέρα).

Είναι η μάνα όλου του σμήνους με μοναδικό καθήκον -σύμφωνα με τους νόμους της πολιτείας- να γεννάει, ενώ οι θυγατέρες της είναι υποχρεωμένες να της παρέχουν την καλύτερη τροφή (βασιλικό πολτό)

2) Τις εργάτριες οι οποίες εκτελούν όλες τις εσωτερικές και εξωτερικές εργασίες της πολιτείας, δημιουργώντας τον πλούτο και την ευημερία της.

3) Τους κηφήνες. Αυτοί είναι απαραίτητοι για τη γονιμοποίηση της νεοεκκολαπτόμενης παρθένας βασίλισσας, δεν εκτελούν καμιά άλλη εργασία και γρήγορα εξαφανίζονται

από την πολιτεία.

Μ' αυτούς τους κατοίκους της η πολιτεία της κυψέλης ρυθμίζει τα πάντα με απαρέγκλιτους νόμους που ο άνθρωπος δεν μπόρεσε να εξηγήσει ακόμα από ποιο κέντρο προέρχονται. Ο συγγραφέας ερευνητής Μαυρίκιος Μαίτερλιγκ στο σπουδαίο βιβλίο του «Η ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ»* το ονομάζει «πνεύμα της κυψέλης» δηλαδή σαν κάτι παρόμοιο με «λαϊκό συμβούλιο» -ας πούμε- που ρυθμίζει τα πάντα στην πολυπληθή πολιτεία.

Ας παραθέσουμε ένα απόσπασμα από τη σελίδα 29 του βιβλίου του όπου περιγράφει με γλαφυρό τρόπο τη λειτουργία της κυψέλης:

«Τὸ πνεῦμα τοῦτο εἶνε σῶφρον καὶ οἰκονομικόν, πλὴν οὐχὶ πλεονεκτικόν. Γινώσκει, προφανῶς, τοὺς μεγαλοπρεπεῖς καὶ κάπως παραβόλους νόμους τῆς φύσεως εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν ἔρωτα. Τοιουτοτρόπως, κατὰ τὰς δαψιλεῖς ἡμέρας τοῦ θέρους ἐπιτρέπει -διότι μεταξὺ αὐτῶν ἡ μελλογέννητος βασίλισσα θὰ ἐκλέξη τὸν ἐραστὴν αὐτῆς- τὴν ὀχληρὰν παρουσίαν τριακοσίων-τετρακοσίων ἀρρένων ἀφρόνων, ἀδεξίων, ἀνωφελῶς πολυασχόλων, ἐμπλέων ἀξιώσεων, παντελῶς καὶ σκανδαλωδῶς ἀέργων, θυρυβωδῶν, λαιμάργων, ἀξέστων, ἀκαθάρτων, ἀκορέστων, πε-

λωρίων. Ἄλλ' ὅταν ἡ βασίλισσα γονιμοποιηθῆ, ὅταν τ' ἄνθη ἀρχίσουν ν' ἀνοίγουν ἀργότερα καὶ νὰ κλείουν ἐνωρίτερα, πρῶϊαν τινά, ψυχρῶς καὶ ἀπαθῶς ἀποφασίζει τὴν γενικὴν καὶ σύγχρονον σφαγὴν των.

Κανονίζει τὴν ἐργασίαν ἐκάστης τῶν ἐργατίδων. Ἀναλόγως τῆς ἡλικίας των κατανέμει τὴν ἐργασίαν εἰς τὰς τροφούς, αἱ ὁποῖαι περιποιοῦνται καὶ τὰς νύμφας, εἰς τὰς κυρίας τῆς τιμῆς, αἱ ὁποῖαι μεριμνῶσι περὶ τῆς συντηρήσεως τῆς βασιλίσσης καὶ δὲν παύουν νὰ ἐπαγρυπνοῦν ἐπ' αὐτῆς, εἰς τὰς ἀνεμιστρίας, αἱ ὁποῖαι, μὲ τὴν λειτουργίαν τῶν πτερῶν των ἀερίζουν, δροσίζουν ἢ θερμαίνουν τὴν κυψέλην καὶ ἐπισπεύδουν τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἐν τῷ μέλιτι ὑπερβάλλοντος ὕδατος, εἰς τὰς ἀρχιτέκτονας, εἰς τὰς κτιστρίας, εἰς τὰς κηροποιούς, εἰς τὰς γλυπτρίας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσιν ἄλυσον καὶ κατασκευάζουν τὰς κηρήρθας, εἰς τὰς συλλεκτρίας, αἱ ὁποῖαι ἀναζητοῦσιν ἀνὰ τοὺς ἀγρούς τὸ νέκταρ τῶν ἀνθέων, τὸ μεταβληθησόμενον εἰς μέλι· τὴν γῦριν, ἡ ὁποία εἶνε ἡ τροφή τῶν νυμφῶν· τὴν πρόπολιν, ἡ ὁποία χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ φράσση ἐρμητικῶς καὶ νὰ στερεώνη τὰς οἰκοδομὰς τῆς πολιτείας· τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ἅλας, τὰ ὁποῖα εἶνε ἀπαραίτητα εἰς τὴν νεότητα τοῦ

* Μετάφραση Χ. Δαραλέξη

ἔθνους. Ἐπιβάλλει τὸ ἔργον των εἰς τὰς χημικούς, αἱ ὁποῖαι ἐξασφαλίζουν τὴν διατήρησιν τοῦ μέλιτος, ἐνσταλάζουσαι ἐν αὐτῷ, τῇ βοηθείᾳ τοῦ κέντρου των, μίαν σταγόνα φορμικοῦ ὀξέος, εἰς τὰς ἐπισφραγιστρίας, αἱ ὁποῖαι ἐπιφράσσουν καὶ σφραγίζουν τὰ κύτταρα, ὧν ὁ θησαυρὸς εἶνε ὄριμος, εἰς τὰς σαρωτρίας, αἱ ὁποῖαι διατηροῦν τὴν λεπτολόγον καθαριότητα τῶν ὁδῶν καὶ τῶν δημοσίων πλατειῶν, εἰς τὰς νεκροφόρους, αἱ ὁποῖαι ἀποκομίζουν μακρὰν τὰ πτώματα, εἰς τὰς ἀμαζόνας τῆς φρουρᾶς, αἱ ὁποῖαι ἐπαγρυπνοῦν νυχθημερὸν ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κατωφλίου ἐξετάζουν τοὺς εἰσερχομένους καὶ ἐξερχομένους, ἀναγνωρίζουν τὰς ἐφήβους κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἔξοδον, ἀπειλοῦν τοὺς ἀλήτας, τοὺς πλάνητας, τοὺς κλῶπας, ἀπελαύνουν τοὺς παρεισάκτους καὶ ἐν ἀνάγκῃ φράττουν καὶ ὀχυρώνουν τὴν εἴσοδον.

Τέλος τὸ «πνεῦμα τῆς κυψέλης» εἶνε τὸ ὀρίζον τὴν ὥραν τῆς ἐτησίας μεγάλης θυσίας εἰς τὸ δαιμόνιον τοῦ γένους, τὸν καλούμενον ἀφεςμόν, - ἐννοῶ τὴν ἐξέλευσιν καὶ ἀναχώρησιν σμήνους, - καθ' ἣν ὀλόκληρος λαὸς ἐξιχθεὶς εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς εὐημερίας καὶ δυνάμεώς του, ἐγκαταλείπει αἴφνης εἰς τὴν μέλλουσαν γενεὰν ὅλον τὸν πλοῦτόν του, τ' ἀνάκτορα, τὰς κατοικίας καὶ τὸν καρπὸν τῶν

μόχθων του, διὰ ν' ἀναζητήσῃ μακρὰν τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὴν ἔνδειαν πατρίδος νέας. Ἴδου πρᾶξις, ἡ ὁποία, ἐνσυνείδητος ἢ μὴ, ὑπερτερεῖ βεβαίως τὴν ἀνθρωπίνην ἠθικὴν. Καταστρέφει ἐνίοτε, πτωχύνει πάντοτε, διασκορπίζει ἀφεύκτως τὸ μακάριον ἄστυ, διὰ νὰ ὑπακούσῃ εἰς νόμον ἀνώτερον τῆς εὐημερίας τῆς πολιτείας. Ποῦ διατυποῦται ὁ νόμος οὗτος, ὁ ὁποῖος, ὡς θὰ ἴδωμεν μετ' ὀλίγον, ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε μοιραῖος καὶ τυφλός, καθὼς νομίζεται; Ποῦ, εἰς ποίαν συνέλευσιν, εἰς ποῖον συμβούλιον, εἰς ποίαν κοινὴν σφαιραν ἐδρεύει τὸ πνεῦμα τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ πάντες ὑποτάσσονται καὶ τὸ ὁποῖον εἶνε αὐτὸ τοῦτο ὑποτεταγμένον εἰς καθῆκον ἠρωϊκὸν καὶ εἰς λόγον πάντοτε ἐστραμμένον πρὸς τὸ μέλλον;».

Αφοῦ ὅλα λειτουργοῦν τόσο τέλεια σε μια κυψέλη εἶναι εὐνόητο ὅτι θα πρέπει νὰ ἔχουν καὶ τρόπους συνεννόησης οἱ κάτοικοι τῆς πολιτείας.

Στὴ συνέχεια θα γνωρίσουμε πὼς μια νεκταροσυλλέκτρια ἐργάτρια εἰδοποιεῖ τις ἄλλες που βρίσκονται μες στὴν κυψέλη, γιὰ νὰ ἐπισκεφτοῦν τὸ σημεῖο ὅπου ἀνακάλυψε μίαν πηγὴν με νέκταρ.

Εἰς τὸν λόγο ἔχει ὁ Karl von Frisch* (Καρλ Φον Φρις) με τὸ βιβλίον του «Ὁ χορὸς τῶν μελισσῶν»

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διαπιστώ-

σεις του Φρις, όταν μια μέλισσα βρει ένα ανθισμένο δέντρο ή κάποια άλλη πηγή με νέκταρ, και αφού γεμίσει τον προστόμαχο με αυτή τη γλυκιά ουσία, τρέχει να ειδοποιήσει και τις άλλες αδερφές της στην κυψέλη. Στάζει μια σταγονίτσα νέκταρ στις μέλισσες που είναι πάνω στην κηρήθρα διαγράφοντας για μερικά δευτερόλεπτα μια κυκλική πορεία σαν κεφαλαίο Φ την οποία ο ερευνητής αποκαλεί «χορό».

Μ' αυτόν τον τρόπο κατατοπίζει τις άλλες για την πηγή και το σημείο που βρίσκεται. Δίνει ένα στίγμα ως πούμε- για την κατεύθυνση (Βορρά, Νότο κ.λ.) την απόσταση, την ποσότητα και την ποιότητα, ώστε να σπεύσουν και οι άλλες για τη συλλογή του νέκταρος. Στον προσανατολισμό σπουδαίο ρόλο παίζει και η θέση που βρίσκεται ο ήλιος κάθε φορά σε σχέση με την κυψέλη.

Εκτός από τον τρόπο υπόδειξης με το χορό υπάρχουν βέβαια και άλλοι τρόποι συνεννόησης των μελισσών για την ανατροφή του γόνου, την παραγωγή του κηριού και γενικά του νοικοκυριού στην πολιτεία.

Αυτά ίσως να τα αναφέρουμε σε άλλο άρθρο, αν θα είναι επιθυμητό από τους φίλους αναγνώστες και ενδιαφέρονται γι' αυτό το σοφό έντομο του ζωικού βασιλείου.

Τα τελευταία χρόνια αρκετοί νέοι άρχισαν να ασχολούνται με τα μελίτσια στην περιοχή μας. Αυτό είναι καλό μαζί με το κύριο επάγγελμα θα έχουν το μελάκι του σπιτιού τους και ένα έσοδο παραπάνω στο οικογενειακό ταμείο.

Ο Μελισσοκόμος

* Ο Κ. Φ. γεννήθηκε στην Αυστρία, διητέλεσε καθηγητής Ζωολογίας στα Πανεπιστήμια της Βιέννης, Μονάχου, για 45 χρόνια μελετώντας τη ζωή των μελισσών· απέδειξε πειραματικά πως οι μέλισσες συνεννοούνται μεταξύ τους και κυκλοφόρησε το βιβλίο "Ο χορός των μελισσών", που μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες.

Εύθυμα και σοβαρά

Η «θρησκεία» του Ποδοσφαίρου

Αληθινή ιστορία: Γνωστός μου πήγε το αυτοκίνητό του σε συνεργείο στα Γιάννενα. Το αυτοκίνητο Γερμανικής μάρκας και το συνεργείο εξειδικευμένο για ανάλογη περίπτωση. Κάποιες στιγμές ο γνωστός μου, προσπάθησε να πιάσει κουβέντα με το τεχνίτη για καθημερινά θέματα, πώς βλέπει την κατάσταση, την οικονομία, την πολιτική στη χώρα, παγκόσμια γεγονότα κ.λπ. Ο τεχνίτης δεν απαντούσε και κάποια στιγμή του είπε: Φίλε μου δεν με ενδιαφέρει τίποτα από αυτά που λες, δεν σκάω και δεν νοιάζομαι για τίποτα, το μόνο που με ενδιαφέρει είναι η Μπάγερν Μονάχου!

Αυτόν τον άνθρωπο τον ενδιέφερε μόνο η συγκεκριμένη ποδοσφαιρική ομάδα και τίποτα άλλο. Όλη του η ζωή ήταν η δουλειά του και η Μπάγερν. Ζούσε την καθημερινότητα (στον ύπνο του και στον ξύπνιο του) με ό,τι γίνονταν και είχε σχέση με την ομάδα. Αν κέρδιζε, πόσο κέρδιζε, πόσα γκολ έβαλε και ποιος τα έβαλε, τι θα κάνει στο επόμενο ματς, τι μεταγραφές θα κάνει κ.λπ. Πιθανόν και την ώρα της δουλειάς του να φαντασιώνεται ανάλογα. Και επειδή η

ομάδα αυτή είναι από τις καλύτερες στον κόσμο (αν όχι η καλύτερη) και σχεδόν πάντα κερδίζει, θα είναι «συνεχώς ευτυχισμένος». Η περίπτωση αυτή δεν είναι μοναδική. Εμφανίζεται συχνά και στη χώρα μας και σ' όλο τον κόσμο. Δεν έχει σημασία με ποιά ομάδα και σε ποιον τόπο. Τι να υποθέσει κανείς, άγνοια κινδύνου, ψευδαίσθηση τρόπου ζωής, κατάντια; Δυστυχώς για πολλούς το ποδόσφαιρο έχει ξεφύγει από ένα παιγνίδι και έχει γίνει εμμονή, τρόπος ζωής, Θρησκεία.

Θρησκεία που δεν παράγει ήθος και νόημα ζωής, αλλά παρόλα αυτά με τους περισσότερους οπαδούς στον κόσμο. Τεράστια χρηματικά ποσά επενδύονται σ' αυτό. Όλοι γνωρίζουμε τι οικονομικά συμφέροντα και όχι μόνο, κρύβονται πίσω από το ποδόσφαιρο. Όλοι έχουμε δει, ακούσει, έχουν γραφτεί, για παράγοντες ποδοσφαίρου ισχυρούς του χρήματος, με νόμιμες και παράνομες δουλειές, όπως «λαθρεμπόριο καυσίμων», διακίνηση εξαρτησιογόνων ουσιών, «ξέπλυμα μαύρου χρήματος» κ.λπ. Ανθρώπους της «νύχτας» με «στημένους αγώνες», εξαγορά και επηρεασμό διαιτη-

τών, ποδοσφαιριστών κ.λπ. Τους πιο πολλούς, απ' όπου και να τους πιάσεις λερώνεσαι. Άνθρωποι που είναι αγαπητοί στους κυβερνώντες, γιατί χρηματοδοτούν τα κόμμάτα τους (και όλα τα κόμματα για να είναι σίγουροι) κ.λπ. Κάποιοι έχουν τόσους οπαδούς που αν έβάζαν στις εκλογές μπορεί και να κυβερνούσαν τη Χώρα. Ένας σε μια επαρχιακή πόλη της πατρίδος μας, βγαίνει συνεχώς δήμαρχος. Έχουν «οπαδικούς στρατούς» που πολεμούν για «ιδανικά» και χτυπιούνται στους δρόμους, χτυπούν διαιτητές και καταστρέφουν περιουσιακά τους στοιχεία. Ο «στρατός» αυτός έχει και απώλειες, κάποιοι χάνουν τη ζωή τους, είναι και «μισθοφορικός» (κακό πράγμα η ανεργία).

Κάποιοι πιο ισχυροί από τους άλλους, έχουν στην κατοχή τους Μ.Μ.Ε. όλων των κατηγοριών και ελέγχουν και κατευθύνουν την κοινωνικοπολιτική μας ζωή (θυμήσου Μπερλουσκόνι στην Ιταλία) ή στη χώρα μας τους αντίστοιχους δικούς μας (να μην αναφέρουμε ονόματα).

Αλλά και άλλοι άνθρωποι γύρω απ' αυτό το χώρο, είναι «λουλούδια» Διαιτητές (στη γλώσσα της ποδοσφαιρικής πιάτσας λέγονται και «στραγάλια», «κοράκια» κ.λπ.) που τα «παίρνουν». Πρέπει να είναι και «μαζόχες» πολλοί απ' αυτούς, γιατί τους βρίζουν με χυδαία λόγια τη μάνα τους, την γυναίκα τους, τους

ίδιους και δεν «ιδρώνει» το αυτί τους. Ποδοσφαιριστές (κάποιοι έχουν κατηγορηθεί για βιασμούς, ο Μαραντόνα πέθανε από ναρκωτικά) που κάνουν το ίδιο, μετέχουν σε παράνομα «στοιχήματα» κ.λπ. Σε γυναικείες ποδοσφαιρικές ομάδες, συχνά καταγγέλλονται θέματα για σεξουαλική κακοποίηση από προπονητές κ.λπ.

Προσωπική ιστορία: Παλαιότερα πήγαινα σε κάποιους αγώνες του ερασιτεχνικού πρωταθλήματος στο γήπεδο της Κόνιτσας (είναι κοντά και στο σπίτι μου). Έβλεπα όμως και άκουγα κάποιους μαθητές μου από το Γυμνάσιο-Λύκειο, που στο σχολείο ήταν συγκροτημένοι, καλοί μαθητές, ευγενικοί κ.λπ. και στο γήπεδο «μεταμορφώνονταν». Το χυδαίο υβρεολόγιο, τα «γαλλικά» για διαιτητές και ποδοσφαιριστές (φώναζαν πολύ δυνατά για να τους ακούσουν και αυτοί στους οποίους απευθύνονταν και κάποιες συμμαθήτριές τους για να τους «θαυμάσουν»), ήταν άλλο πράγμα. «Κοπρολαλιά» λέγεται αυτή η διαταραχή, από τους ειδικούς της ψυχικής υγείας. Αθλητική παιδεία μηδέν στα σχολεία, από γυμναστές και όχι μόνο. Δεν ξαναπάτησα από τότε. Επίσης η ομάδα όταν ήταν στη Δ' Εθνική πούλησε αγώνες με καλά λεφτά για την εποχή (το λένε παλιοί ποδοσφαιριστές και υπερηφανεύονται γι' αυτό). Να πηγαίνει ο θεατής στο γήπεδο και οι αγώνες να είναι «στημένοι». Πα-

ράνοια!

Το ποδόσφαιρο είναι μια εικόνα, μια φωτογραφία της κοινωνίας που ζούμε. Ταιριάζει απόλυτα, όπως το «κλειδί με τη κλειδαριά», με τον καπιταλιστικό τρόπο ζωής. Επίσης αποτελεί «δυνατό εργαλείο» της παγκοσμιοποίησης. Καραβιές ξένων ποδοσφαιριστών σ' όλα τα πρωταθλήματα του κόσμου και της Χώρας μας. Υπάρχουν ομάδες μικρές και μεγάλες σ' όλο τον κόσμο, όπου οι δέκα από τους έντεκα ποδοσφαιριστές που παίζουν είναι διαφόρων εθνοτήτων και μόνο ο ένας από τη χώρα που γίνεται το πρωτάθλημα. Ξεπλένεται μαύρο χρήμα και μ' αυτό τον τρόπο.

Σίγουρα δεν είναι όλοι οι άνθρωποι που ασχολούνται μ' αυτό το σπορ στο ίδιο επίπεδο, ούτε όλοι διεφθαρμένοι κ.λπ. και για να χαλαρώσουμε λίγο μπορούμε να πούμε και τα εξής: Από ανθρώπους του ποδοσφαίρου μπορεί να ειπωθούν και πράγματα φιλοσοφημένα, που μπορεί ο καθένας να τα μεταφέρει σε διάφορες διαστάσεις της ζωής και να ωφεληθεί. Κάποιοι σκέπτονται και με το κεφάλι και όχι μόνο με τα πόδια. Εξάλλου και ένα «χαλασμένο ρολόι» δυό φορές την ημέρα δείχνει τη σωστή ώρα. Ας δούμε μερικές «ατάκες» ανθρώπων του ποδοσφαίρου. Με κάποιες θα γελάσουμε, με άλλες θα προβληματιστούμε σωστά.

α) «Προτιμώ να χάνω έναν αγώνα με

εννιά γκολ, παρά εννιά αγώνες με ένα γκολ τον καθένα» (Βουγιαντίν Μπόσκοφ).

β) «Η ποδοσφαιρική ομάδα είναι σαν την ορχήστρα. Όσο περισσότερο χρόνο έχει για πρόβες, τόσο το καλύτερο» (Μενόπι).

γ) «Ο πρώτος κανόνας επιβίωσης είναι ότι τίποτα δεν είναι πιο επικίνδυνο από τη χθεσινή επιτυχία» (Σκολάρι).

δ) «Όταν σκοράρεις είσαι μεγάλος. Όταν δεν σκοράρεις, είσαι χοντρός» (Λίμα).

ε) «Αν εμείς έχουμε την μπάλα, αυτοί δεν μπορούν να μας μαρκάρουν» (Γιόχαν Κρόιφ).

στ) «Αν δω λάσπη, βουτάω με το κεφάλι. Μου αρέσουν οι προκλήσεις στο ποδόσφαιρο» (Σιμεόνε).

ζ) «Αν βρίσκεσαι στη μικρή περιοχή και δεν είσαι σίγουρος τι να κάνεις με την μπάλα, βάλτην στα δίχτυα και μετά συζητάμε τις επιλογές» (Μπιλ Σάνκλυ).

η) «Η μπάλα είναι στρογγυλή. Την μία μέρα είσαι καλά, την άλλη είσαι άσχημα» (Νειϊμάρ Τζούνιορ).

θ) «Το ποδόσφαιρο δεν είναι το τέλειο άθλημα· δεν μπορεί να θέλουμε να είναι τέλειος ο διαιτητής» (Κολλίνα).

ι) «Δεν μου αρέσει όταν οι παίκτες λένε: "Πάμε, πάμε...". Που να πάνε; Να μείνουν να παίξουν τον αγώνα» (Μπιλάρδο).

ια) «Δεν υπάρχει χειρότερη τιμωρία

από το να έχεις γεννηθεί μπάλα και να σε κλοτσάει ένας Άγγλος στο Γουέμπλεϋ» (Πελέ).

ιβ) «Παίζει καλύτερα με δέκα παίκτες παρά με έντεκα» (Ελένιο Ερρέρα).

ιγ) «Το ποδόσφαιρο γίνεται όλο και πιο πολύ σκάκι, και στο σκάκι, αν για ένα δευτερόλεπτο χάσεις τη συγκέντρωση, είσαι νεκρός» (Φέργκιουσον).

ιδ) «Οι επιθετικοί κερδίζουν αγώνες, οι αμυντικοί πρωταθλήματα» (Γκρέγκορυ).

ιε) «Το ποδόσφαιρο είναι μια δικαιολογία για να είσαι ευτυχισμένος» (Χόρχε Βαλντάνο).

ιζ) «Αν είσαι άδειος, γέμισε» (Μαραντόνα).

ιη) «Το ποδόσφαιρο είναι ένα άθλημα που το ανακάλυψαν οι Άγγλοι, παίζουν έντεκα εναντίον έντεκα και πάντα κερδίζει η Γερμανία» (Γκάρυ Λίνεκερ).

ιθ) «Δεν είχα χρόνο να σκεφτώ. Απλώς σούταρα» (Αντρές Ινιέστα).

κ) «Στο ποδόσφαιρο πάντα παίζεις τον τελευταίο σου αγώνα» (Τιερρύ Ανρύ).

κα) «Όποιος πει ότι οι αληθινοί άντρες δεν κλαίνε, δεν έπαιξε ποτέ του ποδόσφαιρο με αληθινό πάθος» (Ντέιβιντ Μπέκαμ).

κβ) «Το ίδιο κάνει όσα χρήματα και

να κερδίζεις. Μπορείς να φας μόνο τρία γεύματα τη μέρα και να κοιμάσαι σ' ένα μόνο κρεβάτι» (Αρσέν Βενγκερ).

κγ) «Οι νεαροί παίκτες τρέχουν, οι γέροι ξέρουν να τρέχουν» (Κάρλος Μαλντονάδο).

κδ) «Το ποδόσφαιρο είναι φτιαγμένο από λάθη, επειδή ο τέλειος αγώνας είναι το 0-0» (Μισέλ Πλατινί).

κε) «Η πείρα σε κάνει να κατανοήσεις, ότι με το ομαδικό παιχνίδι και την αλληλεγγύη, επιτυγχάνονται μεγαλύτεροι στόχοι» (Κριστιάνο Ρονάλτο).

κστ) «Δεν τους υποτιμάμε. Απλώς ήταν πολύ καλύτεροι απ' ό,τι νομίζαμε» (Ρόμπυ Ρόμπσον).

κζ) «Αν έχεις ένα σύνολο είκοσι τεσσάρων παικτών και μπορείς να βάλεις μόνο τους έντεκα, έχεις δεκατρείς εχθρούς. Αυτούς τους δεκατρείς εχθρούς πρέπει να τους πολλαπλασιάσεις επί τέσσερα: τους γονείς, τις συζύγους και τα παιδιά των αναπληρωματικών» (Τζ. Τόσακ).

κη) «Δεν σου ζητώ να αποκρούσεις αυτές που πάνε μέσα, αλλά τουλάχιστον, μη βάζεις αυτές που πάνε έξω» (Ντι Στέφανο).

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Πίνδος - Καλπάκι

Του Ηλία Ανδρέου

Δύο ορόσημα και τοπόσημα του ένδοξου έπους του 1940-1941. Σμόλικας- Τύμφη ανάμεσά τους η κοιλάδα του Αώου η τραχειά καρδιά της Βόρειας Πίνδου όπου η πολεμική αρετή του Ελληνικού Στρατού μεταξύ 6ης και 11ης Νοεμβρίου 1940 ταπείνωσε την επίλεκτη Ορεινή Μεραρχία Αλπίνων "ΤΖΟΥΛΙΑ". Σημαντική η αντίσταση στο Καλπάκι, πλην όμως σημαντική η εποποιία της Πίνδου από το Ελεύθερο έως του Δίστρατο που δεν επέτρεψε να υπερκερασθεί το Καλπάκι.

Με πολλή χαρά διάβασα στην εφημερίδα ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ την πρωτοβουλία του εντιμότατου Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων και Βουλευτή Ιωαννίνων κ. Κωνσταντίνου Τασούλα να χρηματοδοτηθεί με το ποσό των 600 χιλιάδων ευρώ η μνημειακή αναβάθμιση του Καλπακίου όπου είναι το πολεμικό - ιστορικό Μουσείο.

Χαίρω γιατί το Καλπάκι είναι τόσο κοντά μας η δε ωφέλεια θα είναι και δική μας της Κόνιτσας. Πλην όμως το ερώτημα είναι το εξής: Την στιγμή που ο γειτονικός μας Δήμος Πωγωνίου αριστεύει εμείς υπολείπομεθα, και εισέρχομαι στο κυρίως θέμα: Αξιότιμε Δήμαρχε - κύριε Νικόλαε Εξάρχου. Στην αρχή της θητείας σας λάβατε επιστολή μου συνοδευόμενη από φωτογραφικά ντοκουμέντα με την οποία σας έκανα

γνωστό ότι προτίθεμαι να δωρίσω στον Δήμο ανάγλυφη επιτύμβια πλάκα με αποτύπωση εφορμούντος Έλληνα Στρατιώτη καθώς και ανάγλυφες επιγραφές όπως "Ζήτω η 28η Οκτωβρίου 1940 " και το "όχι" τα οποία μαζί με τον αρχαίο λύχνο αποτελούν στοιχεία ενός μνημείου αντάξιου των τριάντα πέντε (35) πεσόντων Ελλήνων Αξιωματικών και Οπλιτών από την Σουσνίτσα έως το Δίστρατο μεταξύ 6ης και 11ης Νοεμβρίου 1940.

Ο Δήμος σπλώς θα αναλάμβανε την ελάχιστη δαπάνη αγοράς των υλικών ο δε έμπειρος τεχνίτης Μπάμπης Πάντος ο οποίος είχε οκτάμηνη σύμβαση θα έχτιζε τον κορμό του μνημείου τεσσάρων μέτρων ύψους εντοιχίζοντας τις επιτύμβιες πλάκες επάνω του.

Κύριε Δήμαρχε: Από της αποστολής και παραλαβής εκ μέρους σας της επιστολής πέρασαν ήδη δύο έτη χωρίς να λάβω μία απάντηση. Ως άτομο της Δημόσιας Διοίκησης ακολούθησα την οφειλόμενη και πρέπουσα διοικητική οδό και όχι την παράπλευρη του επάρατου "ρουσφετιού"

Κατ' αρχάς το γεγονός ότι δεν έλαβα απάντηση δεν αποτέλεσε μειωτικό συμβάν λόγω του γεγονότος ότι διαθέτω το "γνώθι σεαυτόν" και δεν προσδοκώ τις έξωθεν αναγνωρίσεις πολύ δε περισσότερο καταξιώσεις.

Είμαι αυτός που είμαι και πέραν αυτού ουδέν. Πρέπει όμως να γνωρίζετε ότι ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας ορίζει σαφώς την υποχρέωση της Διοίκησης να απαντά σε επιστολές πολιτών. Επιμέρους δε διατάξεις ορίζουν τον χρόνο απάντησης καθώς και χρηματικές ικανοποιήσεις των πολιτών των οποίων απαξιώθηκαν οι επιστολές.

Το έτος 2012 σε ένα από τα τεύχη του περιοδικού "ΚΟΝΙΤΣΑ" είχα δημοσιεύσει ένα άρθρο με τίτλο "Ο ΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΕΝΤΑΦΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ". Μεταξύ των άλλων έθετα προς συζήτηση και τον ενταφιασμό της δικής μας απελευθέρωσης από τον Οθωμανικό Ζυγό ως ξεχωριστής εκείνης της πό-

λεως των Ιωαννίνων. Έδωσα πιστεύω ένα έναυσμα καθιέρωσης της επετείου Απελευθέρωσης της Κόνιτσας και της επαρχίας. Η λήξη του Εμφυλίου Πολέμου συνέπεσε με την γιγάντωση του Ψυχρού Πολέμου των δύο αντιπάλων κόσμων Δύσης - Ανατολής. Η μεγάλη του διάρκεια από το 1946 έως το 1989 έτος πώσης του Τείχους του Βερολίνου ενταφίασε κάθε ώριμη σκέψη όπως η Κόνιτσα γίνει σημείο αναφοράς και τόπος συμφιλίωσης με το αίτημά ποτέ πια διχασμός.

Δυστυχώς ακόμη στον τόπο μας υπάρχουν σύμβολα και επιβιώνουν λεκτικά σχήματα που παραπέμπουν στην οδυνηρή εκείνη για το Έθνος μας εποχή.

Λαϊκή παράδοση

Ο ΧΟΡΟΣ

Ανέκαθεν οι άνθρωποι τραγουδούσαν και χόρευαν στο χοροστάσι του χωριού ή σε αλώνια με τραγούδια ή με τα όργανα «τα βιολιά» όπως τα λέμε στα χωριά μας.

Αλήθεια τι είναι ο χορός;

Χορός είναι οι ρυθμικές κινήσεις του σώματος που γίνονται με τη συνοδεία μουσικής ή από ομάδα τραγουδιστών.

Χορούς έχουμε πολλών ειδών. Κάθε τόπος και κάθε μέρος έχει τους δικούς του χορούς, Ηπειρώτικους, Κλέφτικους, Μωραϊτικούς, Κρητικούς, Νησιωτικούς, Μακεδονικούς, Θρακιώτικους, κι άλλους με τις τοπικές φορεσιές που κάνουν τους χορευτάδες χαρούμενους και

ελκυστικούς, καθώς κάθε τόπος και ζακόνι¹, κάθε μαχαλάς² και τάξη.

Οι τακτικοί διακρίνονται για την τάξη, την πειθαρχία, τα τακτικά βήματα και τις κινήσεις από τον πρώτο μέχρι τον τελευταίο, αλλά διδάσκονται συστηματικά στα χοροδιδασκαλεία και από τους χοροδιδασκάλους, με ειδικές τοπικές ενδυμασίες που δίνουν ομορφιά και χάρη. Αλλά και τους ελεύθερους χορούς όπου ο πρώτος που χορεύει, κάνει πολλές στροφές "πολλά τσαλίμια" και πολλές φιγούρες και δείχνει τις ικανότητές του. Άμα έχει πει και λίγο παραπάνω και πέσουν "λίλια" (χρήματα) στους λαλητάδες, αυτοί με το κλαρίνο το διαλαλούν

και ο χορευτής όλο πιο πολλές φιγούρες κάνει. Εκεί λοιπόν οι αγάπες, οι έρωτες, οι προξενιές, οι λεβεντιές και οι ιδιορρυθμίες του πρώτου χορευτή.

Αλήθεια όμως ποιός είναι ο καλύτερος χορός, ο πρώτος με τα ρυθμικά βήματα από όλους ή ο ελεύθερος, ο δεύτερος, με τα τσαλίμια του πρώτου χορευτή; για μένα η απάντηση είναι εύκολη· και τα δύο είδη του χορού, όλους μας ευχαριστούν. Ιδιαίτερω σε μας με τους Κονιτσιώτικους, Πωγωνίσιους, και Ζαγορίσιους χορούς που τους χορεύουμε όλοι μας, με πολύ κέφι.

Αλήθεια η ζωή τα θέλει όλα· γλέντι, χορό, κέφι, χοροπηδήματα, ξεφαντώματα. Ο θυμόσοφος λαός μας λέει: "βίος ανεόρταστος, μακρά οδός απανδόκευτος (Δημόκριτος). (βίος χωρίς χορούς και γιορτές, είναι σαν μακρύν δρόμος χωρίς πανδοχεία). Η ζωή λοιπόν τα θέλει όλα γιατί και με τα χίλια βάσανα πάλι γλυκιά είναι η έρμη.

Κάπου κάπου λοιπόν πρέπει να ξεδίνουμε και να το ρίχνουμε έξω γιατί αυτή η ζωή μας είναι το είναι μας.

Ακόμη έχουμε από την αρχαία μας εποχή τον χορό της Σαλώμης, το χορό του Ησαΐα, Ψαλτικό χορό, το Στάσιμο, τα αρχαία δράματα, της κωμωδίες κ.ά. Και συνεχίζουμε με τις λαϊκές μας φράσεις. Απ' έξω απ' το χορό πολλά τραγούδια λες, για έμπα στο χορό να σε δούμε, (παροιμία για τις ευθύνες). Άμα μπεις στον χορό θα χορέψεις, θα σε χορέψω στο ταψί, αποκριατικός χορός,

χορός της κοιλιάς, του πάγου, χορός μοντέρνος και πάει λέγοντας (βαλς, τανγκό, μπαλέτο, συρτός), νησικό αρκούδι δεν χορεύει, μοναχός σου χόρευε και όσο θέλεις πήδα, τρεις λαλούν και δυο χορεύουν, χόρευε κυρά Μαριώ, αλλά να 'χεις και την έγνοια του σπιτιού, όταν λείπει ο γάτος χορεύουν τα ποντίκια και πάει λέγοντας με τα λόγια και τις παροιμίες του λαού μας.

Το θέμα είναι πολύπλοκο, μεγάλο, ευρύχωρο. Ευτυχώς υπάρχουν ειδικοί μουσικοδιδάσκαλοι, χοροδιδάσκαλοι, σχολές κ.ά. που ασχολούνται εντατικά με το χορό. Εμείς λέμε ότι ο χορός είναι συναίσθημα μεγάλο και ευχάριστο για όλους μας.

Εφέτος όμως λόγω πανδημίας του καταραμένου ιού, δυστυχώς δεν είχαμε χορούς και πανηγύρια. Ας είναι. Ας ευχηθούμε του χρόνου να περάσουν όλα, και να γιορτάσουμε λαμπρά και πανηγυρικά χαρούμενοι.

Κοντολογίς λοιπόν και ακροθιγώς, γράψαμε για το λαϊκό μας χορό, και για κάθε χορό της κάθε περιοχής με τα κλαρίνα μας. Η ζωή καθώς ήδη γράψαμε και είπαμε τα θέλει όλα.

Ήταν και αυτό μας το μικρό άρθρο μία γλυκιά αναπόληση μνήμης, νοσταλγική των παλιών μας δημοτικών και λαϊκών μας χορών με τις όμορφες και χαρούμενες στιγμές τους.

Σωκράτης Μ. Οικονόμου

Τέως σχολικός σύμβουλος ειδικής αγωγής

1. Ζακόνι: συνήθεια - έθιμο
2. Μαχαλάς: λαϊκή γειτονιά

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΝ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ ΤΟ ΓΑΝΝΑΔΙΟ

Με τον ερχομό του φθινοπώρου οι δουλειές στο χωριό μου αυξάνονταν. Ενδεικτικά αναφέρομαι στις παρακάτω. Τέλη Σεπτεμβρίου με αρχές Οκτωβρίου, ξεκινούσε ο τρύγος ο οποίος προγραμματιζόταν από τον Πρόεδρο και τον Αγροφύλακα. Αυτοί αποφάσιζαν πότε θα γίνει στον "Αντζερούχη" πότε στα "Παλιχειμάτα" και στο "Καπηλειό" και πότε στα αμπέλια, τα οποία ήταν διάσπαρτα γύρω από το χωριό. Τα περίφημα σταφύλια ήταν "ντουβρινό", "μοσχοφύλερο", "σιδερίτης", "μαυρούδι" και άλλα είδη σταφυλιών. Ακολουθούσε το "στούμπισμα" (σημερινό πάτημα) και η τοποθέτηση του μείγματος (μούστος και στέμφυλα) στους "κάδιους" (μεγάλα ξύλινα βαρέλια). Ακολουθούσε η συλλογή των καλαμποκιών, φασολιών (γίγαντες, παρδαλά, μαυρομάτικα κ.α.) καρυδιών, αμυγδάλων κ.λ.π.

Στη συνέχεια έπρεπε να γίνει το ξεφλούδισμα του καλαμποκιού, το οποίο γινόταν βραδινές κυρίως ώρες, με το σύστημα της "ανταλλαγής δουλειάς". Πέντε-πέντε, δέκα-δέκα χωριανοί, πήγαιναν σήμερα στο ένα σπίτι, αύριο στο άλλο κλπ. Με αυτόν τον τρόπο, αντιμετώπιζαν ευκολότερα και τη σπορά, το βοτάνισμα, το θέρισμα, το αλώνισμα των δημητριακών, το μάζεμα των καρ-

πών και άλλες εργασίες. Τις δουλειές αυτές τις ανελάμβαναν κυρίως οι γυναίκες γιατί οι άνδρες ήταν μετανάστες άλλοι στο εξωτερικό (Αμερική, Αίγυπτο, Γερμανία, Σουηδία, Ρουμανία) και άλλοι στο εσωτερικό, απ' όπου έρχονταν

τα σχετικά εμβάσματα. Οι γυναίκες έπρεπε να δουλεύουν μέρα και νύχτα για να τα προλάβουν όλα.

Με τα πρωτοβρόχια τα πράγματα δυσκόλευαν διότι ο ερχόμενος χειμώνας, θα ήταν σκληρός. Έπρεπε να οργώσουν τα χωράφια και να σπείρουν με σιτάρι, βρόμη, βρίζα (σίκαλη) κριθάρι κ.ά.

Για να έχουν το ψωμί της χρονιάς, το σιτάρι και το καλαμπόκι, έπρεπε να τα πάνε στο μύλο να τα αλέσουν και ο μύλος (Νταμπακόμυλος) απήχε από το χωριό μία (1) ώρα περίπου. Πολλές φορές, όταν δεν είχαν ζώο, τα πήγαιναν και τα έφερναν, φορτωμένες στην πλάτη τους.

Φρόντιζαν να έχουν και τα ζώα τροφή για το χειμώνα, όπως τριφύλλι, άχυρο, κλαδί (κυρίως δρύινο) κ.λ.π.

Για τη θέρμανση και το μαγείρεμα, κουβαλούσαν τα καυσόξυλα με ζώα

(μουλάρι ή γαϊδούρι) και αν δεν υπήρχαν αυτά, στην πλάτη τους. Τα φαγητά γίνονταν κυρίως στο τζάκι και στη χειροποίητη ξυλόσομπα. Στη γάστρα ψήνονταν οι πίτες (τακτικό φαγητό του Γανναδιού) και στο φούρνο το ψωμί (σταρένιο ή καλαμποκίσιο). Οι γυναίκες φρόντιζαν να γεμίσουν το σπίτι τους με τα "χρειασούμενα" και τα πιο βασικά. Σιτάρι, καλαμπόκι, πατάτες, φασόλια, φακές κ.λ.π. Έτσι, εκτός από καρύδια, αμύγδαλα και λίγα κάστανα που υπήρχαν στο χωριό, είχαν και τα φρούτα του φθινοπώρου: Μήλα, κυδώνια, αχλάδια, ροδάκινα, ρόδια κ.ά. Λέγεται ότι, οι ενεργειακές ιδιότητες του ροδιού, στον άνθρωπο, είναι γνωστές από την αρχαι-

ότητα και θεωρείται τροφή υψηλής διατροφικής αξίας. Μάλιστα στο χωριό μου, το θεωρούσαν φάρμακο για πολλές αρρώστιες. Τα φρούτα του φθινοπώρου και κυρίως, μήλα, κυδώνια, σταφύλια κ.λ.π., για να τα κρατήσουν όλο το χειμώνα, τα κρεμούσαν στο ταβάνι κάποιου δωματίου που δεν είχε θέρμανση, αφού τα ψυγεία τότε, ήταν άγνωστα.

Από τις ποικιλίες των σταφυλιών που αναφέρονται παραπάνω, διάλεγαν τις καλύτερες και τα σταφύλια αυτά, τα άφηναν 4-5 ημέρες να μαραθούν λίγο και μετά τα έβάζαν σε ξύλινα βαρέλια, όπου σε κάθε στρώση έριχναν "σινάπι". Μετά γέμιζαν τα βαρέλια με μούστο και τα σφράγιζαν, για να μη "μπαίνει" καθόλου αέρας. Τα άνοιγαν το 40ήμερο της σαρακοστής.

Η καλλιέργεια των κηπευτικών, ντομάτες, αγγούρια, πιπεριές κολοκύθια κ.λ.π., γινόταν στα πλαίσια της αυτοκατανάλωσης. Η σοδειά της χρονιάς, εξαρτιόταν από τις καιρικές συνθήκες. Τα πράσα και τα λάχανα, τα έβάζαν στο χώμα, για να τα έχουν το χειμώνα. Από 25 Οκτωβρίου, άρχιζε το "τράβηγμα" του κρασιού και ακολουθούσε η απόσταξη για την παραγωγή του τσίπουρου, στα χάλκινα ρακοκάζανα. Αξέχαστη θα μου μείνει η βραδιά της 26ης Οκτωβρίου 2013 η οποία ήταν αφιερωμένη στην παραγωγή τσίπουρου και μουσταλευριάς. Αναβίωνε ένα παλαιό πατροπαράδοτο έθιμο του χωριού μου το οποίο κρατούσε 20-30 συνεχή μερόνυχτα (άνοιγμα και σφράγιση των καζανιών)

ανάλογα με τις ανάγκες και τα εγκεκριμένα από τις αρμόδιες Υπηρεσίες 24ωρα, για κάθε οικογένεια.

Η πρωτοβουλία αυτή, ανήκε αποκλειστικά και μόνο στον εκλεκτό και ακούραστο συγχωριανό, Βασίλη Τζιμινάδη (σημερινό και καθ' όλα επιτυχημένο Τοπικό Πρόεδρό μας), ο οποίος συνέλαβε την ιδέα και ανέλαβε τη διοργάνωσή της. Από τη συσκευή του ρακοκάζανου σιγοέτρεχε το περίφημο Γανναδιώτικο τσίπουρο. Πιο πέρα, σιγοέβραζε η μουσταλευριά και παρά δίπλα, το ένα δίπλα στο άλλο, ήταν κρεμασμένα τα "σιουμπέκια" κατασκευασμένα από ντόπια καρύδια και βουτηγμένα στη "μουσταλευριά". Οι αδελφοί Χαλκιά, με την παραδοσιακή μουσική και τα τραγούδια, μας διασκέδασαν μέχρι τις πρωινές ώρες. Η εκδήλωση αυτή συνεχίστηκε για μερικά χρόνια και σταμάτησε, γιατί η πανδημία του κορωνοϊού που μαστίζει τη χώρα μας και όλο τον πλανήτη 1^{1/2} χρόνο τώρα, προς το παρόν δεν επιτρέπει τη συνέχισή της. Μακάρι να γίνει θεσμός και να συνεχιστεί, τα επόμενα χρόνια.

Οι νοικοκυρές φρόντιζαν ακόμα για το ρουχισμό και τα παπούτσια των παιδιών. Ήταν ο καιρός που άρχιζαν τα Σχολεία και έπρεπε με κάθε τρόπο, να προμηθευτούν για τα μικρά πρωτάκια, την πλάκα και το κοντήλι. Για δε τα μεγαλύτερα, το αναγνωστικό, το μολύβι, το μελανοδοχείο με κονδυλοφόρο και πένα. Για βοηθητικά βιβλία και εξωσχολικά, ούτε λόγος να γίνεται. Όλα αυτά

τα "σχολικά", τα παιδιά τα τοποθετούσαν σε μια τσάντα υφαντή στον αργαλειό ή πλεκτή με βελονάκι ή και με βελόνες με τις οποίες έπλεκαν τις πατούνες (κάλτσες χοντρές) με νήμα (γνέμα) από πρόβειο μαλλί για να μη κρυώνουν τα πόδια των παιδιών τους. Έτσι μάθαιναν τότε τα παιδιά γράμματα. Τώρα το χωριό μας έχει αμαξιτό δρόμο, έχει ηλεκτροφωτισμό, έχει ηλεκτρικές κουζίνες, ψυγεία, τηλεόραση, internet, τηλέφωνο (σταθερό και κινητό). Δεν έχει όμως τη ζωή των ανθρώπων που είχε τότε. Ακόμα και τα λιγοστά φρούτα και τα ζαρζαβατικά που θα φάνε οι λιγοστοί κάτοικοι, δεν έχουν νοστιμιά. Έρχονται από αλλού και τα φέρνει ο "μανάβης" ο οποίος με το τραγούδι του C.D., διαλαλεί την πραγματία του.

Με τις προαναφερόμενες σημειώσεις μου, προσπάθησα στο μέτρο του δυνατού, να δώσω στον αναγνώστη κάποια συνοπτικά στοιχεία περασμένων χρόνων, για "να θυμούνται οι μεγαλύτεροι και να μαθαίνουν οι νεότεροι". Τέλος, αφού ευχαριστήσω το περιοδικό μας ΚΟΝΙΤΣΑ για τη φιλοξενία, οι αναγνώστες του, ας με κρίνουν με επιείκεια. "Αντίσταση λοιπόν στη λησμονιά που φέρνει η φθορά του χρόνου".

Γιώργος Δερμιτζάκης

Πρόεδρος του Συλλόγου Γανναδιωτών

"ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΑΞΙΑΡΧΑΙ"

Σεπτέμβριος 2021

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΖΕΡΜΑΣ

Στις 15/8/21, ύστερα από πολλές δεκαετίες, πραγματοποιήθηκε στο Μοναστήρι Ζέρμας εξαιρετική εκδήλωση με λειτουργία και πλήθος προσκυνητών. Στην εκδήλωση ο Πρόεδρος της τ. Κοινότητας Πλαγιάς Γιάννης Χ. Παπαδημητρίου καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους και στη συνέχεια τους ενημέρωσε με την ομιλία που παραθέτουμε:

«Σεβαστοί πατέρες, Αξιότιμε κύριε Δήμαρχε, κύριοι επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων της μείζονος και ελάσσονος αντιπολίτευσης του Δήμου Κόνιτσας, κ. Αντιδήμαρχε του γειτονικού μας δήμου Νεσορίου Καστοριάς, κύριοι δημοτικοί σύμβουλοι, αξιότιμε κ. Πρόεδρε της δημοτικής ενότητας Κόνιτσας, κύριοι Πρόεδροι των τοπικών Κοινοτήτων Δροσοπηγής, Καστάνιανης, Κεφαλοχωρίου και Πύργου, αγαπητοί προσκυνητές και προσκεκλημένοι. Φίλοι μου συντοπίτες, αγαπητοί χωριανοί.

Βρισκόμαστε ανάμεσα στην παλιά και τη νέα Ζέρμα – Πλαγιά, στο μοναστήρι της Παναγίας, ένα στολίδι και καύχημα του χωριού μας.

Ένα σύμβολο πίστεως, αγάπης, ενότητας και ελπίδας για την ευρύτερη περιοχή των μαστοροχωριών.

Οι πρόγονοί μας, με βαθιά πίστη στο Θεό και την Παναγία και αγάπη για τον τόπο τους πριν από αιώνες έχτισαν σ' αυτόν εδώ το χώρο ένα εκπληκτικό μοναστηριακό συγκρότημα.

Στο μέσο του άλλοτε κοινοβιακού μοναστηριακού συγκροτήματος όρθωσαν πετρόκτιστο, τρίκλιτο, τρίτρουλο καθολικό το οποίο εξαίτιας της φθοράς του

χρόνου και των διαφόρων περιπετειών τα τελευταία χρόνια είχε περιπέσει σε απραξία!!!

Ήλθε το «πλήρωμα του χρόνου» και με τις συντονισμένες ενέργειες όλων των τοπικών παραγόντων αξιωθήκαμε σήμερα να λειτουργηθούμε σ' αυτό το αρχαίο εκκλησιαστικό μνημείο.

Ένα όνειρο πολλών ετών για όλους εμάς τους Ζερματινούς πραγματοποιήθηκε και γι' αυτό είμαστε χαρούμενοι και συγκινημένοι. Έλαχε στην δική μας γενιά ο κλήρος να συνδέσουμε το χθες με το σήμερα του χωριού μας, το παρελθόν της ιστορίας του τόπου μας με το παρόν και το μέλλον. Το μοναστήρι στερεώθηκε «σώθηκε», στάθηκε όρθιο, αναστηλώθηκε και ανακαινίσθηκε, ευπρεπίστηκε.

Νοιώθουμε σήμερα πως το μικρό χωριό μας μεγάλωσε ξαφνικά γιατί, το παραμελημένο μέχρι πρόσφατα αλλά από το σεβασμό μας ανέγγιχτο ιστορικό αυτό μνημείο μέσα στις πυκνές φυλλωσιές των βελανιδιών, αποκτά την χαμένη αίγλη και δόξα του.

Η Παναγία του μοναστηριού της ΖΕΡΜΑΣ φοράει τα καλά της σήμερα 15/8/2021.

Έτος επετειακό, σημαδιακό και κατά θαυμαστό τρόπο συμπληρώνονται 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821 και αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο.

Όπως όλα τα μοναστήρια της πατρίδας μας, έτσι και το μοναστήρι μας πέρα από τον θρησκευτικό-πνευματικό ρόλο, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ιστορική πορεία του τόπου μας!!!

Η σημερινή γιορτή δεν είναι σαν τις

άλλες... κρύβει μέσα της το μεγαλείο της ορθοδοξίας και της Ελλάδας, την ταυτότητά μας και τον πολιτισμό μας.

Πατέρα Κων/νε, κυρίες και κύριοι:

Είναι ιστορική μέρα η σημερινή για την ΠΛΑΓΙΑ και όλα τα μαστοροχώρια της ΚΟΝΙΤΣΑΣ γιατί η αποκατάσταση του μοναστηριού της ΖΕΡΜΑΣ αποτελεί σημαντικό έργο για την περιοχή μας και θα είναι σημείο αναφοράς για πολλούς πιστούς.

Σήμερα η εικόνα της Παναγίας μας ξαναγεννήθηκε, γι' αυτό ήρθαμε εδώ για να ανάψουμε ένα κερί και να παρακαλέσουμε την Παναγία να έχει καλά, όχι μόνο το χωριό και την περιοχή μας αλλά όλο τον κόσμο, σ' αυτή τη δύσκολη περίοδο που διανύουμε.

Πριν τελειώσω όμως θα ήθελα να ευχαριστήσω για την καθοριστική συμβολή, την έναρξη, τις διαδικασίες και την ολοκλήρωση του έργου αναστήλωσης:

1) Την Ιερά Μητρόπολη Δριυνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης.

2) Την Περιφέρεια Ηπείρου.

3) Την 8η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

4) Τον πρώην Καποδιστριακό Δήμο Μαστοροχωρίων και τους δύο δημάρχους που διατέλεσαν α) τον κ. Γρηγόρη Παπανώτη, β) τον κ. Κοσμά Σδούκο με τα δημοτικά τους συμβούλια, όπως επίσης και τα τοπικά συμβούλια της κάθε ξεχωριστής χρονικής περιόδου.

5) Το νυν Καλλικρατικό Δήμο Κόνιτσας και τους τρεις δημάρχους που διετέλεσαν α) Τον κ. Παναγιώτη Γαργάλα, β) Τον κ. Ανδρέα Παπασπύρου και γ) το νυν Δήμαρχο κ. Νικόλαο Εξάρχου με τα δημοτικά τους συμβούλια που στα έντεκα χρόνια του Καλλικράτη είχαμε

άψογη συνεργασία σε θέματα προώθησης του μοναστηριού.

6) Την Επιτροπή διάσωσης του μοναστηριού που αποτελείται από μέλη, όχι μόνο από το χωριό μας, αλλά και από τα γειτονικά χωριά και τον ανάδοχο του έργου κ. Σαλούκα Σπυρίδωνα.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον εφημέριο του χωριού μας π. Κων/νο Ταμπάκη ο οποίος μας έβαλε την ιδέα και μας ενέπνευσε να ανοίξουμε και να γιορτάσουμε το μοναστήρι.

Ενδεικτικά σας αναφέρω ότι επόμενος μας στόχος είναι η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της Μονής, η εκπόνηση μελέτης, για την αποτύπωση και ανάδειξη των κελιών, και το σπουδαιότερο, η επιστροφή των λιθαναγλύφων που διακοσμούσαν την κεντρική είσοδο του περιβόλου της Μονής.

Τα λιθανάγλυφα που διακοσμούσαν την κεντρική είσοδο του μοναστηριού είχαν κλαπεί πριν από 20 περίπου χρόνια από κύκλωμα αρχαιοκαπήλων τα οποία μετά από αρκετό καιρό βρέθηκαν, ταυτοποιήθηκαν και φυλάσσονται στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων.

Υπάρχει η πρόθεση από την 8η Εφορία Βυζαντινών αρχαιοτήτων να επιστραφούν και να τοποθετηθούν στη φυσική τους θέση, αφού πρώτα αποκατασταθεί και στερεωθεί η κεντρική είσοδος του περιβόλου της Μονής.

Θα θέλαμε κ. δήμαρχε σ' αυτή μας την προσπάθεια να είστε αρωγός και συμπαραστάτης.

Όπως συνηθίζεται στα μεγάλα πανηγύρια παρατίθεται γεύμα στους πιστούς, έτσι και εμείς σήμερα θα σας παραθέσουμε παραδοσιακό γεύμα, προσφορά

των κατοίκων του χωριού μας.

Πιο συγκεκριμένα:

Τα ποτά, αναψυκτικά και μπύρες τα προσφέρουν τα παιδιά του Τσάγκα Δημητρίου (Μητσιάρα), ο Κων/νος, ο Γιώργος και η Βούλα Τσάγκα στη μνήμη των γονέων τους και των παππούδων τους που διετέλεσαν Ιερείς στο χωριό μας:

- Τον 1) παπά Κώστα Τσάγκα
- 2) παπά Ηλία Παγούνη
- 3) παπά Μαργαρίτη Παπαδημητρίου και 4) παπά Σπυρίδωνος Παπαθανασίου.

Τα λουκούμια τα προσφέρει η Μαρία Παπαθανασίου στη μνήμη του πατρός της, μακαριστού Ιερέως Σπυρίδωνος Παπαθανασίου.

Τα κρέατα είναι προσφορά των κτηνοτρόφων του χωριού μας που προσέφεραν από ένα (1) σφάγιο

- 1) Τσάγκας Ευάγγελος
- 2) Παπαθανασίου Νικόλαος
- 3) Τσάγκας Μιχαήλ
- 4) Παπαδημητρίου Ιωάννης
- 5) Σταύρου Μαρία
- 6) Παπαδημητρίου Δημήτριος
- 7) Μίγγος Αλέξανδρος

8) Τσάγκας Ανδρέας από την Αμερική μας προσέφερε (1) ένα σφάγιο και (1) ένα δοχείο τυρί φέτα ΔΩΔΩΝΗΣ

9) Το κρεοπωλείο του Χρήστου Γκίζα από την Ηγουμενίτσα που τυγχάνει να είναι και γαμπρός μας εδώ στην ΖΕΡΜΑ μας προσέφερε ένα σφάγιο.

Τα κοτόπουλα ελευθέρας βοσκής είναι προσφορά του αγροτικού πτηνοτροφικού συνεταιρισμού Ιωαννίνων η «ΠΙΝΔΟΣ» και εδώ θα ήθελα να ευχαριστήσω προσωπικά τον φίλο μου το Σταύρο τον Σταμάτη που είναι αντιπρό-

εδρος στην ΠΙΝΔΟ.

Θερμές ευχαριστίες στο φούρνο μας από το γειτονικό Επταχώρι Καστοριάς στον κ. Ματθαίο Μπαμπούλη και την σύζυγο του κ. Γιαννούλα Μπαμπούλη που μας προσφέρουν το ψωμί και έψησαν τα κρέατα αφιλοκερδώς.

Η οικογένεια του Αθανασίου Τάσιου μας προσφέρει το γιαούρτι και το κρασί στη μνήμη των γονέων και παππούδων τους.

Ο Ζήνδρος Θωμάς και ο Ζήνδρος Νικόλαος από την Αμερική προσφέρουν χρηματικό ποσό για το μοναστήρι, καθώς και ο Τσουμάνης Θωμάς.

Ο Παναγιώτης Παπαθανασίου προσφέρει το κρασί, γλυκά και (100) ευρώ για το μοναστήρι.

Ευχαριστώ ιδιαίτερω τις γυναίκες του χωριού για τα διάφορα εδέσματα (πίτσες-λαγγίτες-γλυκά), όπως επίσης και τις γυναίκες από τα γειτονικά χωριά που απ' ό,τι είδα δεν ήρθαν με τα χέρια άδεια...

Η πρεσβυτέρα Μαρία Τσουμάνη με τα τέκνα της στη μνήμη των γονέων της Παύλου και Ανδρομάχης Τσουμάνη και τον σύζυγόν της μακαριστού ιερέως Νικολάου Σωτηροπούλου επένδυσε με στολή την Αγία Τράπεζα του μοναστηριού.

Πάρα πολλές ευχαριστίες στον Πολιτιστικό Σύλλογο Κεφαλοχωρίου που μας προσέφερε τα τραπεζοκαθίσματα για τη σημερινή γιορτή.

Τέλος σας ευχαριστώ όλες και όλους εσάς που ανταποκριθήκατε στο κάλεσμά μας.

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ και του χρόνου να ανταμώσουμε πάλι».

Μια ιστορία από τα παλιά

Το βιβλίο με τον παραπάνω τίτλο το έγραψε η κα Ειρήνη Οικονομού-Σταματάκη και μου το χάρισε ο παππούς μου.

Με τις διακοπές του καλοκαιριού το διάβασα με μεγάλο ενδιαφέρον και μου άρεσε πολύ γιατί αναφέρεται σε μια ιστορία που συμβαίνει και σήμερα.

Καθώς το διάβαζα, ήρθε στο μυαλό μου η εικόνα ενός κοριτσιού από το σχολείο μας που είχε τα ίδια προβλήματα με τη Μελίνα από μια ομάδα κοριτσιών που της συμπεριφερόταν πολύ

άσχημα και αυτή στεναχωριόταν πολύ μέχρι που έφυγε απ' το σχολείο.

Από το βιβλίο αυτό μου άρεσε η στιγμή που η Μελίνα ταξίδευε με το φορτηγό προς την Κόνιτσα και περιέγραφε την διαδρομή. Το ίδιο συναίσθημα έχω κι εγώ όταν επισκέπτομαι τους παππούδες μου στην Κόνιτσα. Μου αρέσει να βλέπω τη γέφυρα του Αώου, το ποτάμι και τον καταρράκτη. Επίσης μου άρεσε η σκηνή που ο Μπάλιος ακολουθούσε τη Μελίνα στο σχολείο και την περίμενε υπομονετικά.

Αυτό που με εντυπωσίασε περισσότερο είναι το ψωμί από καλαμπόκι, που ήταν κίτρινο, φθινό, δεν είχε ωραία γεύση αλλά το έτρωγαν τα παιδιά. Εγώ δεν έχω δοκιμάσει ποτέ μου, αλλά θα ήθελα να δοκιμάσω. Τέλος στενοχωρήθηκα πολύ για τον Μπάλιο που βρέθηκε νεκρός σε μια πέτρα του ποταμού. Θα ήθελα να έμενε ζωντανός και να έπαιζε με τα παιδιά κάθε μέρα!!!

Χρυσάνθη Ι. Τουφίδη
(Μαθήτρια Δ' Τάξης Δημοτικού)
Γιάννενα 5/09/2021

Στο χάσμα του χρόνου

Στο χάσμα του χρόνου έφηβοι χορεύουν
Άλλοι σε κλίνες αγκαθερές στερνής πνοής
Σαν μέταλλα αλύγιστοι στη διασπορά
Η νιότη χλευάζει, τραγουδά
Πλάι σε σειρήνες σε θύελλες χαιρετά
Δίχως έμπιστα μάτια, ασαφής
Λικνιζόμενη σε πλατείες καταχνιάς
Αντίλογοι της σκοτεινής σιγής Λεία κακή
Στην κορυφή της πανδημίας
Η κρίση αποθηκεύει αιτίες
Που συγγενεύουν με συνομωσίες
Χωρίς μέλλον ούτε μνήμη
Στα γραμμένα της ιστορίας βιβλία όπου ζωή
Και θάνατος υπάρχει, η άγνοια της νιότης
Χάνει τους ρυθμούς, τους στοχασμούς
Της γνώσης η κλωστή κόπηκε σε πάθη
Με ορμή μήτε βλάστηση έχει φανεί.

Γιαννούχου-Ντάφλη Φωτεινή

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

- Συμμετοχή του Δήμου Κόνιτσας στη Διεθνή Έκθεση Εναλλακτικού Τουρισμού TourNatur 2021 στο Ντίσελντορφ.

Στο πλαίσιο της δράσης του έργου «EXTOUR» του προγράμματος IPA Interreg «Ελλάδα - Αλβανία 2014-2020», που σχετίζεται με τον εναλλακτικό τουρισμό και τις υπαίθριες δραστηριότητες και πιο συγκεκριμένα για τον Δήμο μας με την επιτυχή πρόσφατη αποπεράτωση του έργου της δημιουργίας αναρριχητικών διαδρομών στη θέση «Μπούση», στην Καλόβρυση και στον Αμάραντο Κόνιτσας, ο Δήμος μας συμμετείχε ως εταίρος στη Διεθνή Έκθεση Εναλλακτικού Τουρισμού TourNatur 2021 που διοργανώθηκε από 27 Αυγούστου έως 5 Σεπτεμβρίου στο Ντίσελντορφ της Γερμανίας. Τελευταία η συγκεκριμένη Έκθεση έχει ενσωματωθεί στη μεγαλύτερη Πανευρωπαϊκά Έκθεση για αυτοκινούμενα CARAVAN SALON.

Σε περίπτερο που οργάνωσε η Περιφέρεια Ηπείρου, ο Δήμος μας είχε την ευκαιρία να προωθήσει όχι μόνο τις αναρριχητικές διαδρομές και όλες τις δραστηριότητες που προσφέρονται στον επισκέπτη και να παρουσιάσει συνολικά την περιοχή μας.

Το Δήμο μας εκπροσώπησε ο Αντιδήμαρχος Αριστείδης Λαζογιάννης, ο οποίος και πραγματοποίησε συναντή-

ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜΟ

σεις με τη δημοσιογράφο Monika Mitendorf εκπρόσωπο του Wander Magazin, την Liane Jordan και τον Dirk Zimmermann Περιφερειακό Διευθυντή του Πάρκου Sauerland Rothaargebirge, τα δυο στελέχη της Πανγερμανικής Πεζοπορικής Ένωσης και αξιολογητές πιστοποίησης μονοπατιών με μεγάλη εμπειρία και τεχνογνωσία στον τομέα. Επαφές, επίσης, έγιναν με αντιπροσώπους των Εκδοτικών συγκροτημάτων και ΜΜΕ, DoldeMedien και Motor-Presse Stuttgart.

Παράλληλα, συνάντηση πραγματοποιήθηκε με τον Διευθυντή της εταιρείας Media Marketing WEPRODUCTIONS, με έδρα τη Γερμανία, Ηρακλή Καλαμένιο, ο οποίος ανέλαβε να προωθήσει διαφημιστικό υλικό του Δήμου μας. Τέλος, η αντιπρόσωπος της Έκθεσης για Ελλάδα και Κύπρο Alexia Castro επισκέφτηκε το περίπτερό μας.

Οι εντυπώσεις τόσο από τις επιμέρους συναντήσεις όσο και από τους μεμονωμένους επισκέπτες ήταν θετικές. Ο Δήμος μας έχει επιλέξει τον δρόμο της εξωστρέφειας και οι προσπάθειες θα συνεχιστούν για να φέρουμε αποτελέσματα.

- Ο Δήμος Κόνιτσας συμμετέχοντας για τρίτη συνεχή χρονιά στην Ευρωπαϊκή εβδομάδα Κινητικότητας μαζί με 90

ακόμα Δήμους σ' όλη την Ελλάδα, αποφάσισε, την Κυριακή 19/9 να γίνει διακοπή της κυκλοφορίας οχημάτων στην κεντρική οδό από το Δημαρχείο ως την Πλατεία Φοριζή, προκειμένου να επιτραπεί η απόσκοπη μετακίνηση στους πεζούς και τους ποδηλάτες.

• Αποστολή Αξιολόγησης Βίκου - Αώου.

Την Τρίτη 7 Σεπτεμβρίου 2021 αντιπροσωπεία αξιολογητών του Γεωπάρκου από την UNESCO αποτελούμενη από τους Stephane Legal από την Γαλλία και τον Manfred Kurpetz από την Γερμανία, επισκέφθηκε το Δήμο μας, συνοδευόμενη από τα στελέχη της Αναπτυξιακής ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΕ Κιτσάκη Γεωργία, Πάσχο Παναγιώτη, Σταγκίκα Αριστοτέλη και Χαρητάκη Παπαιωάννου. Οι αξιολογητές επισκέφτηκαν πρώτα το Κέντρο Ενημέρωσης στον Βοϊδομάτη και κατόπιν το Δημαρχείο μας, όπου τους υποδέχθηκε ο Αντιδήμαρχος Αριστείδης Λαζογιάννης, ενώ στη συνάντηση παρευρέθηκαν ο πρώην Αντιδήμαρχος Καλλιντέρης Γεώργιος, ο Παπαγεωργίου Μανώλης και Μπάρμπας Φίλιππος ως εκπρόσωποι των παραγωγών, ο Νικολόπουλος Κωνσταντίνος, πρόεδρος του ΕΟΣ Κόνιτσας.

Ο κ. Λαζογιάννης ενημέρωσε τους αξιολογητές για τη δυναμική που έδωσε στην οικονομία της περιοχής η οριοθέτηση και η ένταξη μεγάλου μέρους του Δήμου στο Γεωπάρκο. Τονίστηκε, επίσης, η δημιουργία του ΔΙΕΚ και η απο-

φοίτηση των πρώτων συνοδών βουνού, καθώς και οι προσπάθειες του Δήμου για δημιουργία Εθνικών Σχολών υπαίθριων δραστηριοτήτων και extreme sports στην Αναγνωστοπούλειο Σχολή. Βεβαίως, η χρησιμοποίηση του logo του Γεωπάρκου τόσο στα νέα βίντεο τουριστικής προβολής του Δήμου, όσο και σε διαφημιστικά έντυπα, έδωσαν κύρος και ώθηση στην προσπάθεια για τουριστική προβολή, ενώ νέοι επιχειρηματίες πλέον εισήλθαν δυναμικά στην απαιτητική αγορά των υπαίθριων δραστηριοτήτων.

Παράλληλα, οι παρόντες παραγωγοί παρουσίασαν τα αποτελέσματα της μέχρι τώρα δραστηριότητάς τους, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον εκδηλώθηκε για κάποια προϊόντα του παραγωγού κ. Μπάρμπα, ο οποίος έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην παραγωγή του κατρανιού.

Ο κ. Νικολόπουλος ανέλυσε λεπτομερώς κάποιες πεζοπορικές διαδρομές που έχουν χαραχτεί και για τα μελλοντικά σχέδια που δρομολογούνται σε συνεργασία με τον Δήμο, ενώ κατέγραψε και τη δυναμική που παρουσιάζει η περιοχή, παρά την κρίση, όσον αφορά στις υπαίθριες δραστηριότητες και τα extreme sports.

Η αντιπροσωπεία επισκέφτηκε του Τουριστικό Κέντρο Πληροφοριών και το Μουσείο Οίνου και Αμπέλου της Ηπείρου, όπου ο παραγωγός κ. Χατζνεφραμίδης Ανδρέας ενημέρωσε τους επισκέπτες για τα Μουσειακά εκθέματα και αναφέρθηκε στην προσπάθεια αναγέν-

νησης τοπικών ποικιλιών από ομάδα παραγωγών. Όλοι δοκίμασαν τσίπουρο παραωνής του και προσφέρθηκαν φιάλες τσίπουρο ως δώρο στους επισκέπτες, καθώς και προϊόντα της Εταιρείας «Ελιξήριο» του παραγωγού Φ. Μπάρμπα.

Επισημάνθηκε η αναγκαιότητα να θεσπιστούν κριτήρια από πλευράς Γεωπάρκου, έτσι ώστε το λογότυπο του να χρησιμοποιείται από τους παραγωγούς τοπικών προϊόντων, όπως και από τις τοπικές επιχειρήσεις που τα χρησιμοποιούν.

Οι αξιολογητές αναχώρησαν την Πέμπτη για να συνεχίσουν την επίσκεψη και σε άλλα σημεία του Γεωπάρκου και αναμένουμε τα αποτελέσματα της αξιολόγησής τους να είναι θετικά για όλους μας.

• Ολοκλήρωση του Φεστιβάλ Αναρρίχησης στην Κόνιτσα.

Με μεγάλη επιτυχία υλοποιήθηκε στην Κόνιτσα από 24-27/9/2021, το Φεστιβάλ Αναρρίχησης με την επωνυμία «KonitsAthlon», στα πλαίσια του έργου με τίτλο «Ανάπτυξη και προώθηση του extreme tourism στη διασυνοριακή περιοχή Ελλάδα-Αλβανία» με ακρωνύμιο «EX.TOUR».

Επικεφαλής εταίρος ήταν η Περιφέρεια Ηπείρου και συμμετέχοντες εταίροι ο Δήμος Κόνιτσας και ο Δήμος Πρεμετής.

Κατά τη διάρκεια του τετραήμερου πλήθος επισκεπτών κάθε ηλικίας εξα-

σκήθηκε με την καθοδήγηση πιστοποιημένων εκπαιδευτών στο σπορ της αναρρίχησης σε τεχνητή πίστα που είχε τοποθετηθεί στην πλατεία της Κόνιτσας, αλλά και στα μοναδικά αναρριχητικά πεδία της περιοχής, ενώ μεγάλη ήταν η συμμετοχή και στις παράλληλες δράσεις του φεστιβάλ (rafting, Canoe-kayak, Paragliding, fly fishing και Trekking σε οικολογικές διαδρομές γύρω από την Κόνιτσα). Η συμμετοχή σε όλες τις δραστηριότητες ήταν δωρεάν και η υλοποίησή τους έγινε με απόλυτη ασφάλεια από έμπειρους επαγγελματίες των extreme sports.

Την παρουσίαση του προγράμματος «EX.TOUR» έκανε ο project manager του έργου Μάνος Κυβεντίδης ο οποίος ανέπτυξε τα όσα περιλαμβάνει το πρόγραμμα με στόχο την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της διασυνοριακής περιοχής Κόνιτσας και Πρεμετής μέσω του τουρισμού περιπέτειας.

Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Καχριμάνης, στον χαιρετισμό του μεταξύ άλλων τόνισε πως «αν θέλουμε να έχουμε μέλλον, θα πρέπει να εστιάσουμε στο φυσικό περιβάλλον, τα τοπικά προϊόντα και την παροχή υπηρεσιών», ενώ ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νίκος Εξάρχου, χαρακτήρισε πολύ σημαντικό το πρόγραμμα EX.TOUR για την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής της Κόνιτσας, η οποία έχει συνδέσει εδώ και χρόνια επιτυχώς το όνομά της με τις υπαίθριες αθλητικές

δραστηριότητες και θεωρείται, όχι άδικα, παράδεισος για τους λάτρεις των extreme sports.

Κατά τη διάρκεια του τετραήμερου φιλοξενήθηκαν στην Κόνιτσα γνωστοί Έλληνες Travel Bloggers οι οποίοι με συνεχείς αναρτήσεις τους στα social media διαφήμισαν τις ομορφιές της περιοχής, αλλά και τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετείχαν.

Παράλληλα το Φεστιβάλ Αναρρίχησης και οι παράλληλες δράσεις προβλήθηκαν μέσα από ζωντανές συνδέσεις σε ενημερωτικές εκπομπές κεντρικών ΜΜΕ.

- **Ολοκλήρωση Διημερίδας του Ελληνικού Δικτύου Πόλεων με Ποτάμια στην Κόνιτσα.**

Με επιτυχία διεξήχθη από την Παρασκευή 24 έως το Σάββατο 25 Σεπτεμβρίου 2021 στην Κόνιτσα στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου η διημερίδα με θέμα: «ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΤΑ ΝΕΡΑ ΜΕ ΤΑ ΓΕΦΥΡΙΑ», που συνδιοργάνωσε ο Δήμος Κόνιτσας, το Ελληνικό Δίκτυο Πόλεων με Ποτάμια, η ΚΕΔΕ, η Πολυτεχνική Σχολή του ΑΠΟ και το Δίκτυο Δήμων Περιοχής Πίνδου υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Στην διημερίδα συζητήθηκαν πρακτικές για τη βέλτιστη αξιοποίηση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος με ιδιαίτερη έμφαση στα ποτάμια οικοσυστήματα.

Στη διημερίδα συμμετείχαν καταξιωμένοι, εξαιρετικοί στον τομέα τους εισηγητές και επιστήμονες και παρουσίασαν εισηγήσεις με πλούσια και εξαιρετικά ενδιαφέροντα θεματολογία.

1η Θεματική Ενότητα: Ποτάμια οικοσυστήματα, υδρογεωλογία και βιοποικιλότητα,

2η Θεματική Ενότητα: Προστασία, ανάδειξη και ορθή αξιοποίηση ποτάμιων οικοσυστημάτων,

3η Θεματική Ενότητα: Πέτρινα Τοξωτά Γεφύρια και

4η Θεματική Ενότητα: Αθλητικές δραστηριότητες στα ποτάμια της Κόνιτσας.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε σεμινάριο υπό την εποπτεία της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ με θέμα «Χρήση νέων μεθοδολογιών στην αποκατάσταση πέτρινων τοξωτών γεφυριών» για περιορισμένο αριθμό Πολιτικών Μηχανικών.

Με τη συνεργασία με όλους τους σχετιζόμενους φορείς και κυρίως την Πολυτεχνική Σχολή του ΑΠΘ, αποσκοπούμε στη σύνταξη φακέλου υποβολής για την ανάδειξη ίων γεφυριών και την αναγνώρισή τους ως μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της Unesco.

Την έναρξη των εργασιών της διημερίδας χαιρέτισαν εκτός από τον Δήμαρχο Κόνιτσας Νικόλαο Εξάρχου, ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Γεώργιος Αμυράς, ο Βουλευτής Ιωαννίνων Σταύρος Καλογιάννης, ο Πρόεδρος του Ελληνικού Δικτύου Δήμων

με Ποτάμια - Δήμαρχος Λεβαδέων Ιωάννης Ταγκαλέγκας, οι τέως και νυν Κοσμήτορες της Πολυτεχνικής Σχολής Κώστας Κατσιφάρακης και Κυριάκος Υάκινθος, ο Πρόεδρος Δικτύου Δήμων Περιοχής Πίνδου - Δήμαρχος Αργιθέας Ανδρέας Στεργίου, ενώ την έναρξη των εργασιών της διημερίδας κήρυξε Ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ - Δήμαρχος Τρικκαίων, Επίτιμος Πρόεδρος του Ελληνικού Δικτύου Δήμων με Ποτάμια.

Χαιρετισμό απέστειλαν στην διημερίδα ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων Κωνσταντίνος Τασούλας και η Βουλευτής Ιωαννίνων Μερόπη Τζούφη, που λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων δεν κατέστη δυνατό να παρευρεθούν.

Την διημερίδα τίμησαν με την παρουσία τους οι Δήμαρχοι Νάουσας, Ξάνθης, Αρταίων, Δέλτα, εκπρόσωποι άλλων Δήμων της χώρας μας, Πανεπιστημιακοί, ο τέως Δήμαρχος Κόνιτσας Ανδρέας Παπασπύρου, οι Αντιδήμαρχοι Νικόλαος Τσιαλιαμάνης, Δημήτριος Χήρας, Αριστείδης Λαζογιάννης, Ο Πρόεδρος του ΚΕΠΑΠΑ Γεώργιος Σπανός και οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Κατερίνα Δημάρατου και Δημήτριος Σδούκος, Πρόεδροι Κοινοτήτων του Δήμου Κόνιτσας, εκπρόσωποι φορέων και εκπαιδευτικοί.

Ο Δήμος Κόνιτσας εκφράζει θερμές ευχαριστίες στον Υφυπουργό Γεώργιο Αμυρά για το συνεχές ενδιαφέρον του για τον Δήμο μας, στο Ελληνικό Δίκτυο Πόλεων με Ποτάμια, στην ΚΕΔΕ, στην

Πολυτεχνική Σχολή του ΑΠΘ και το Δίκτυο Δήμων Περιοχής Πίνδου για την ηθική και υλική υποστήριξη της όλης προσπάθειας, στους διαπρεπείς εισηγητές, στον συντονιστή - εκπρόσωπο του Ελληνικού Δικτύου Δήμων με Ποτάμια Γεώργιο Χαρίση για την εξαιρετικά θετική, γόνιμη και παραγωγική συνεργασία, τον τέως Αντιδήμαρχο Γεώργιο Καλλιντέρη, Αντιδήμαρχο Αριστείδη Λαζογιάννη και όλους όσοι συνέβαλαν στην επιτυχή διοργάνωση της διημερίδας.

• Ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου αισθάνεται την ανάγκη να εκφράσει θερμές ευχαριστίες για την άμεση ανταπόκριση στο αίτημά του και την προσφορά μεγάλων ποσοτήτων κρεάτων προς το Δήμο Κόνιτσας στις παρακάτω επιχειρήσεις:

1. Ντισιάκος Θ. ΑΒΕΕ
2. Ντίμης Ιωάννης και ΣΙΑ ΟΕ.
3. Αγροτικός Πτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Πίνδος
4. Πτηνοτροφική Ιωαννίνων Α.Ε Ονο **Fresco A.B.E.E.**

Η ευγενική και γενναιόδωρη προσφορά τους θα αξιοποιηθεί για τη σίτιση απόρων συνδημοτών μας.

Στη σημερινή εποχή τέτοιου είδους ενέργειες έμπρακτης προσφοράς και στήριξης είναι πολύτιμες και αξιέπαινες.

• Διακρατική Συνάντηση για την ανάπτυξη και προστασία του Ποταμού

Αώου

Ο Δήμος Κόνιτσας συμμετείχε στις 25 Σεπτεμβρίου 2021 στη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην Κλεισούρα της Αλβανίας, σχετικά με την βιώσιμη ανάπτυξη και προστασία του Αώου ποταμού με τον τίτλο: VJOSA'S First INTERNATIONAL INVESTMENTS FORUM "ECOSYSTEM FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT. VJOSA Basin EMERGENCIES AND FUTURE CHALLENGES. Cross Border cooperation."

Η συγκεκριμένη εκδήλωση οργανώθηκε υπό την αιγίδα του πρωθυπουργικού Γραφείου της Αλβανίας, από την Ένωση Αλβανικών Βιομηχανιών ALB Konfidustria, με την παρουσία της Υπουργού Περιβάλλοντος και Τουρισμού της Αλβανίας Mirela Kumbaro, της Πρέσβευς της Ελλάδας στα Τίρανα Σοφίας Φιλίππιδου με τη Μαρίλια Αξιώτη από το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της Πρεσβείας, του Προξένου της Ελλάδας στο Αργυρόκαστρο κ. Δημήτρη Σαχαρίδη, των Δημάρχων Κλεισούρας, Πρεμετής, Δερόπολης και Κόνιτσας, εκπροσώπων του Πολυτεχνείου Τιράνων, του διευθυντού του αγωγού φυσικού αερίου TAP στην Αλ-

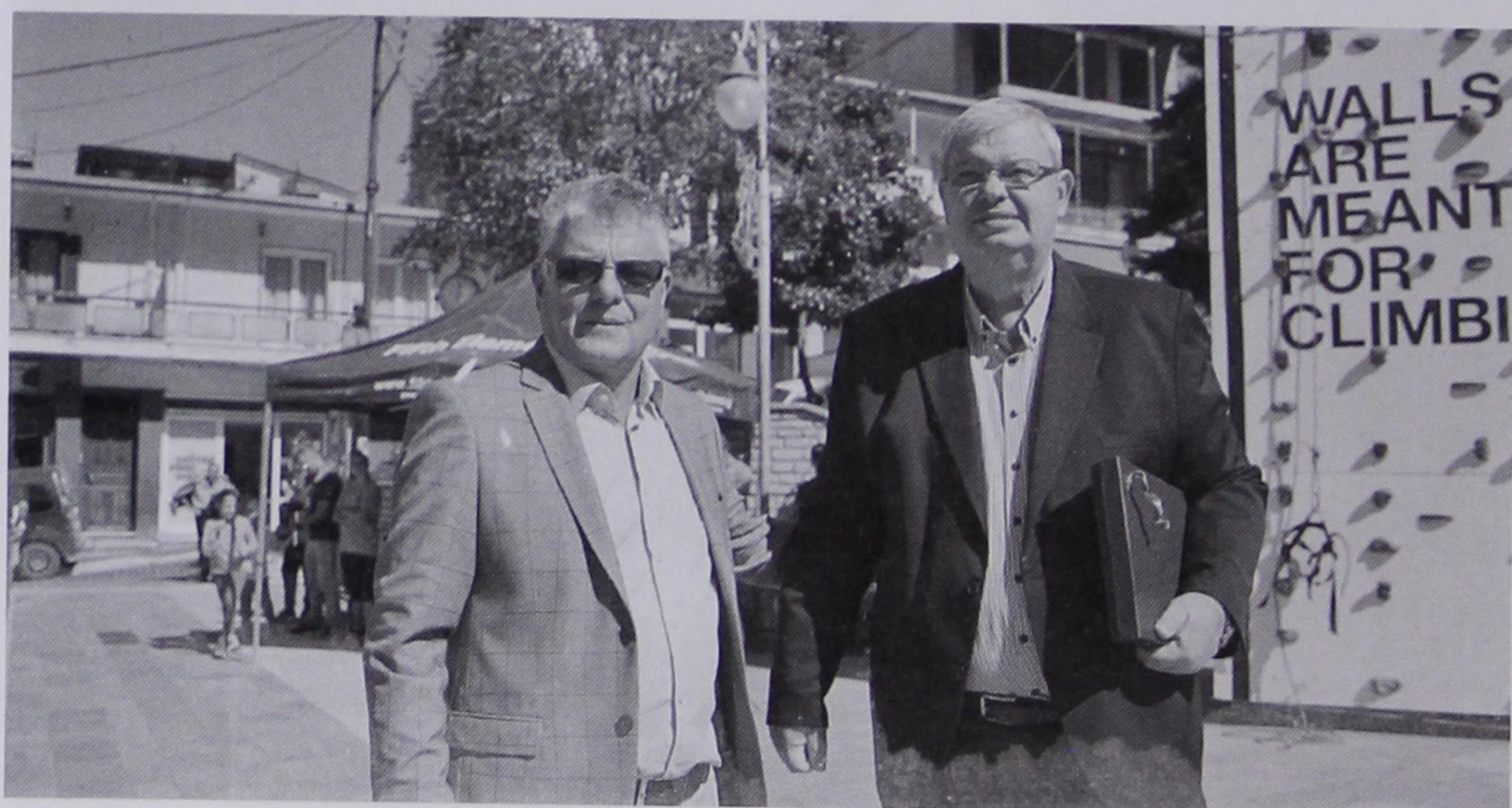
βανία και της Αναπτυξιακής Ήπειρος Α.Ε με εκπροσώπους τους Γεωργία Κιτσάκη, Χαρητάκη Παπαϊωάννου και Αριστοτέλη Σταγκίκα. Τον Δήμαρχο Κόνιτσας συνοδέυσαν η ειδική συνεργάτης του Πελαγία Καρατζήμου και ο Γεώργιος Τάσσος ως μέλος της Επιτροπής Τουρισμού Δήμου Κόνιτσας και εκπρόσωπος της Ένωσης Ξενοδόχων Νομού Ιωαννίνων.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας έθεσε πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή μας στην λεκάνη του ποταμού Αώου και μετά το πέρας των εισηγήσεων, πρότεινε το 2^ο Επενδυτικό Forum να πραγματοποιηθεί στην Κόνιτσα τον Φεβρουάριο ή Μάρτιο του 2022, στοχεύοντας στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας.

Στη συνέχεια με σεβασμό και συγκίνηση πραγματοποιήθηκε επίσκεψη στην Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου Κλεισούρας, όπου βρίσκεται το Ελληνικό Στρατιωτικό Κοιμητήριο, στο οποίο ενταφιάστηκαν και αναπαύονται εκατοντάδες πεσόντες Έλληνες στρατιώτες, μαχόμενοι ηρωικά στο αλβανικό μέτωπο κατά τη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου.

Κόνιτσα

28η Οκτωβρίου 2021

Με σχετικά, καλόν καιρό γιορτάστηκε φέτος στην Κόνιτσα η μεγάλη Επέτειος.

Από την παραμονή πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις σε όλα τα σχολεία. Ακολούθησε επιμνημόσυνη δέηση στο Μουσείο Πεσόντων του 1940 στο παρεκκλήσι του Άη Θανάση και στον λόφο του Ανθ/γού Π. Παυλίδη στο Ελεύθερο.

Ανήμερα, μετά τη λειτουργία και δοξολογία στον Ι. Ν. Αγίου Κοσμά, χοροστατούντος του σεβ. Μητροπολίτη κ. Ανδρέα ακολούθησε επιμνημόσυνη δοξο-

λογία, κατάθεση στεφάνων από τις αρχές στο μνημείο (στο προαύλιο του Δημαρχείου) και ομιλία από τον Διευθυντή του Γ' Δημοτικού Σχολείου κ. Παναγιώτη Κύρκο με θέμα:

“Μια αφήγηση για την ύβρη, την παραφροσύνη, την νέμεση και πώση”. Οι εκδηλώσεις τελείωσαν με μικρή δεξίωση στο Δημαρχείο και παρέλαση μαθητών όλων των σχολείων και τμήματος στρατού στην Κεντρική Πλατεία που παρακολούθησε πλήθος κόσμου καμαρώνοντας και χειροκροτώντας την νεολαία μας.

ΣΧΟΛΙΑ

- Θλίψη σε όλο το πανελλήνιο προκάλεσε η είδηση ότι ο **Μίκης Θεοδωράκης** έφυγε από τη ζωή. Δηλώσεις με εγκώμια από την πολιτική ηγεσία, καλλιτέχνες και απλούς ανθρώπους του λαού ακούστηκαν από τα ΜΜΕ εκφράζοντας την αγάπη και αναγνώριση του εκλιπόντος, ακόμη και από εκείνους που κάποτε τον πίκραναν...

Ο μεγάλος Μίκης με τη μουσική και τα τραγούδια, σε όλες τις δύσκολες περιόδους που δεινοπάθησε ο λαός, ήταν συμπαραστάτης και εμπνευστής. Ταξίδεψε σε πολλές χώρες του πλανήτη και αγαπήθηκε από τους λαούς τους με τις ανεπανάληπτες συναυλίες του. Ο Μίκης έγινε αθάνατος με τη μουσική του. Η παρούσα γενιά και οι επόμενες δεν θα τον λησμονήσουν.

Ας σημειωθεί ότι το φαινόμενο Θεοδωράκης είναι θέμα τύχης.

Αν π.χ. με τους ξυλοδαρμούς και τα βασανιστήρια στη Μακρόνησο είχε την τύχη των εκατοντάδων άλλων συνεξοριστών, που έχασαν τη ζωή τους, θα χανόταν και αυτό το ταλέντο.

Είναι φρικτό όταν σκέφτεται κανείς τις συνέπειες του εμφυλίου μετά τη γερμανική κατοχή.

Αυτή η χρυσή γενιά που βγήκε ατσαλωμένη και με όραμα:

"... Για μία ζωή Ελεύθερη και ωραία

απλώνουμε της νιότης τα φτερά, μία
πλάση ονειρευτή, μία πλάση νέα,
τα μπράτσα μας να χτίσουν,
τα γερά..."

(Από τραγούδι της εποχής)

Αυτή η γενιά κατασπαράχθηκε από τον «Μινόταυρο» του αδερφοσκοτωμού και τα παιδιά της Ελλάδας σκόρπισαν τα κόκαλά τους στα βουνά, στα ξερονήσια, στα εκτελεστικά αποσπάσματα και με την προσφυγιά - μετανάστευση στα πέριχα του κόσμου. Ζημιώθηκε αφάνταστα η πατρίδα μας!

Πόσα ταλέντα του πολιτισμού μας χάθηκαν σε αυτή τη γενοκτονία άραγε;

Σ.Τ.

- Οι **ΕΠΙΔΗΜΙΕΣ** από τότε που εμφανίστηκε η ζωή στον πλανήτη μας, δεν πλήττουν μόνο τα ζώα αλλά και τα φυτά! Έτσι, με ταχύτητα παρόμοια του κορονοϊού, έφτασε και στην περιοχή μας μία νέα ασθένεια των πλατανιών, το "μεταχρωματικό έλκος", που ξεραίνει τα πλατάνια το ένα μετά το άλλο στις άλλοτε καταπράσινες κοιλάδες.

Είδη, στην Εθνική Οδό κατά μήκος του Αώου έχουν ξεραθεί αρκετά πλατανιά και το κακό έφτασε στη γέφυρα και προχωράει προς το στόμιο. Καλό θα είναι να κόβονται άμεσα άρρωστα δέντρα για να μην προσβάλλονται και τα άλλα ώσπου να ανακαλύψει το φάρμακο η

επιστήμη ή να δημιουργήσει τα κατάλληλα αντισώματα για την εξάλειψη του κακού η μάνα φύση!

Θύμα και ο υπεραιωνόβιος πλάτανος έξω από το 3ο Δημοτικό Σχολείο.

Σ.Τ.

● **ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ** είχαμε στην Εύβοια και αλλού με καταστροφές μεγάλες. Δεν πρόλαβε ο κόσμος να συνέλθει από τις πυρκαγιές του καλοκαιριού και ήρθε άλλο κακό με τις φθινοπωρινές μπόρες. Αφού δεν είχαν γίνει τα κατάλληλα αντιπλημμυρικά έργα, όταν έπρεπε, τώρα τα θυμούνται και βγαίνουν στα κανάλια για.. τρισάγια και μνημόσυνα!

Βαρεθήκαμε να ακούμε μία ζωή τα ίδια και τα ίδια. Πρόληψη είναι πιο φθηνή από τη θεραπεία του κακού, αλλά... σπουδαίο κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα!...

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Με προσέλευση πολλών προσκυνητών γιορτάστηκε η Παναγία στο μοναστήρι του Στομίου.

● Με συνέχεια της ανομβρίας και πολλή ζέστη μας ήρθε και ο φετινός Σεπτέμβρης.

● Με τον καθιερωμένο αγιασμό και τα προστατευτικά μέτρα, λόγω κορονοϊού άνοιξαν τα σχολεία και ευχές από

τον Δήμαρχο σε καθηγητές και μαθητές για την νέα σχολική χρονιά

● **WATT+VOLT Konitsa 2021 Women's Basketball Tournament στην Κόνιτσα.**

Με επιτυχία ολοκληρώθηκε το WATT+VOLT Konitsa 2021 Women's τουρνουά μπάσκετ στο κλειστό γυμναστήριο του Δήμου Κόνιτσας, το οποίο διεξήχθη το τριήμερο 10-12 Σεπτεμβρίου 2021.

Οι ομάδες που συμμετείχαν ήταν: ΠΑΣ Γιάννινα WBC, Ο.Α. Χανίων, Ελευθερία Μοσχάτου και η πρωταθλήτρια ομάδα Σερβίας Ερυθρός Αστéρας.

Στην τελετή λήξης την Κυριακή 12/09/2021 παρευρέθηκαν ο Δήμαρχος Κόνιτσας Νικόλαος Εξάρχου, ο Αντιδήμαρχος Αριστείδης Λαζογιάννης, ο Πρόεδρος του ΚΕΠΑΠΑ Γεώργιος Σπανός και ο Πρόεδρος της Κοινότητας Κόνιτσας Πρόδρομος Χατζνεφραιμίδης. Ο Δήμαρχος προσέφερε αναμνηστικά δώρα σε όλους τους μετέχοντες και από την ομάδα του ΠΑΣ Γιάννινα απενεμήθη στον Δήμαρχο αναμνηστική πλακέτα. Ο Δήμαρχος στην ομιλία του εκτός των άλλων τόνισε τη θέση της δημοτικής αρχής ως προς την καθιέρωση διεξαγωγής του τουρνουά στην Κόνιτσα, την οποία απεδέχθη το Δ.Σ. του ΠΑΣ Γιάννινα WBC διαμέσου του Προέδρου του.

Στο τέλος ο Δήμαρχος απύθυνε θερμές ευχαριστίες προς όλες τις ομάδες

που αγωνίστηκαν, στην επιτροπή διοργάνωσης και κυρίως στον Πρόεδρο του ΠΑΣ Γιάννινα WBC Γεώργιο Μάστακα και το Διοικητικό Συμβούλιο της ομάδας, που με θέρμη αποδέχτηκαν την πρόταση της δημοτικής αρχής για την διεξαγωγή του τουρνουά στην πόλη μας.

- Με πλούσια ύλη κυκλοφόρησε το περιοδικό “εκ Χιονιάδων” (τευχ. 19 - Καλοκαίρι 2021) του Πολιτιστικού Συλλόγου Χιονιαδιτών. Ευτυχώς που υπάρχουν στην περιοχή μας και άνθρωποι με μεράκι, ν’ αφήσουμε ό,τι μπορούμε στις επόμενες γενιές.

- Επιτέλους, μετά από τον καύσωνα και την ανομβρία του καλοκαιριού, έπεσε μια ποτιστική βροχή στις 7-10 Οκτώβρη να πρασινίσει ο τόπος που ήταν κατάξερος.

- Νέο απορριματοφόρο όχημα προμηθεύτηκε ο Δήμος για την καλύτερη εξυπηρέτηση των δημοτών.

- Ένα χρόνιο πρόβλημα που απασχολούσε το Κέντρο Υγείας και το Δήμο Κόνιτσας βρήκε την λύση του με την πρόσφατη παραλαβή ενός σύγχρονου αυτοκινήτου ασθενοφόρου που θα καλύπτει τις ανάγκες τις περιοχής.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Στις 13/10/21 ο Γιάννης Αντωνίου και η Κατερίνα, κόρη του Νίκου Παπανικολάου, απόκτησαν αγοράκι στην

Αθήνα.

- Στις 18/10/21 ο Βασίλης Μάλιακας και η Ευαγγελία Κατσαούνη απόκτησαν αγοράκι στα Γιάννινα. Ο παππούς Πέτρος και η γιαγιά Πηνελόπη εύχονται να τους ζήσει.

- Στις 20/4/21 ο π. Βασίλειος Αθανασόπουλος και η πρεσβυτέρα Εμμανουέλα Ζάνα απόκτησαν στην Κόνιτσα δίδυμα κοριτσάκια.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- Ο Αρσένης Καραμαυράτης και η Μένια Κολόκα βάπτισαν στην Αρίστη την κορούλα τους. Όνομα: Αλίκη. Ανάδοχος: Έφη Κέντρου.

- Στις 12/09/2021 ο Γιώργος Λαβδάνης και η Όλγα Καρέντζου κόρη του Παναγιώτη από την Αειόπετρα, βάπτισαν στο Μαυροβούνι Πωγωνίου τα δίδυμα αγοράκια τους: Νικόλαο και Παναγιώτη.

- Στις 23/5/21 η Άρτεμις Στ. Μπούσμπουλα και ο Ευάγγελος Μπανίδης βάπτισαν στη Μονή Πεντέλης την κορούλα τους. Όνομα: Φωτεινή.

- Ο Γρηγόρης Κέντρος και η Χρύσα Δελημανώλη βάπτισαν στη Θεσ/νίκη στις 19/9/21 το αγοράκι τους. Όνομα: Σταύρος. Ανάδοχος Έυη Κέντρου.

- Η Ευθυμία Ντίνου και ο Απόστολος Σαμαράς στις 18/9/21 βάπτισαν στη Θεσ/νίκη το αγοράκι τους με όνομα

Παΐσιος-Αριστοτέλης.

- Στις 16/8/21 ο Χαράλαμπος και η Μαρίκα Μπλιθικιώτη βάφτισαν το κοριτσάκι τους. Όνομα: Γαρυφαλιά - Διάνθη. Ανάδοχος: Αντιγόνη Γούτσιου

- Στις 21/8/21 ο Κοσμάς και η Αριστεά Κολόκα βάφτισαν στον Καλόβρυση το κοριτσάκι τους. Όνομα: Κωνσταντίνα - Αριάνδη. Ανάδοχος: Ολυμπία Μέσιου.

- Ο Κωνσταντίνος και η Νατάσσα Τσιλιγιάννη στις 21/8/21 βάφτισαν στην Κόνιτσα το κοριτσάκι τους. Όνομα: Ευαγγελία. Ανάδοχος: Αλέξανδρος Κυριζόγλου.

- Στις 21/9/21 ο π. Κωνσταντίνος και η Αγλαΐα Πύλη βάφτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους. Όνομα: Αθανάσιος. Ανάδοχος: Γεώργιος Αθανασόπουλος.

ΓΑΜΟΙ

- Η Γεωργία Ντίνου και ο Γεώργιος Σαυρακάκης βάπτισαν το αγοράκι τους στις 26/2//21 στη Θεσ/νίκη με το όνομα Δοξάκης.

Ο παππούς Μάνθος Ντίνος και η γιαγιά Αικατερίνη Γιαννοπούλου τους εύχονται να ζήσουν.

- Στις 18/7/21 ο Φώτης Νάτσιας και η Αντωνία Κυριζόγλου παντρεύτηκαν στην Αετόπετρα Κόνιτσας με κουμπάρα την Πωλίνα Βάκκα. Την ίδια μέρα βάπτισαν το αγοράκι τους με το όνομα Βασίλειος και ανάδοχο τη Σταυρούλα

Πανταζή. Ακολούθησε γεύμα και χορός στο προαύλιο της εκκλησίας.

- Στις 2/10/21 έγινε στην Κόνιτσα ο γάμος του Χαρίση Βλάχου και της Σουλτάνας Παπαευθυμίου.

ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ

- Ο Γιάγκος Βασίλειος, 84 ετών, απεβίωσε στο Αηδονοχώρι, στις 3/9/21.

- Η Βουρδούκα Ουρανία, 84 ετών, απεβίωσε στην Πηγή, στις 5/9/21.

- Η Ράππου Καλλιόπη, 97 ετών, απεβίωσε στο Μάζι, στις 5/9/21.

- Ο Εξάρχου Κων/νος, 73 ετών, απεβίωσε στην Αγ. Παρασκευή, στις 7/9/21.

- Ο Μάνθος Αναστάσιος, 54 ετών, απεβίωσε στην Κόνιτσα, στις 13/9/21.

- Ο Καλτσούνης Δημήτριος, 93 ετών, απεβίωσε στην Κλειδωνιά, στις 14/9/21.

- Ο Γαϊτανίδης Ευθύμιος, 88 ετών, απεβίωσε στην Κόνιτσα, στις 20/9/21.

- Η Μούσιου Σταυρούλα, 97 ετών, απεβίωσε στην Λαγκάδα, στις 22/9/21.

- Ο Τάσος Δημήτριος, 100 ετών, απεβίωσε στο Αηδονοχώρι στις 22/9/21.

- Ο Μανέκας Δημήτριος, 89 ετών, απεβίωσε στην Αγία Παρασκευή, στις 29/9/21.

- Ο Αγόρου Κων/νος, 61 ετών, απεβίωσε στην Κόνιτσα, την 1/10/21.

- Ο Καρέντζος Παντελής, 89 ετών, απεβίωσε στην Αετόπετρα, στις 5/10/21.

- Η Μπόνιου Σοφία, 87 ετών, απεβίωσε στην Βούρμπιανη, στις 9/10/21.
- Ο Ζώτος Θεόφιλος, 76 ετών, απεβίωσε στην Κόνιτσα, στις 18/10/21.
- Ο Καρανίκας Δημήτριος, 81 ετών, απεβίωσε στο Κεφαλοχώρι, στις 18/10/21.
- Ο Καβαλίδης Χρήστος, 72 ετών, απεβίωσε στην Κόνιτσα, στις 22/10/21.
- Ο Γεώργιος Χατζνεφρεμίδης, 85 ετών, απεβίωσε στην Κόνιτσα, στις 25/10/21.
- Στις 26/9/21 απεβίωσε στην Αθήνα ο Άγγελος Τσόγκας, ετών 84, γιος της δασκάλας Σοφίας Γκόρτσου από την Κλειδωνιά.
- Στις 26/10/21 απεβίωσε στην Κόνιτσα Κων/νος Κυρίτσας, ετών 91.
- Στις 30/10/21 απεβίωσε στην Κόνιτσα ο Παναγιώτης Βαρβάτης, ετών 59.

ΜΝΗΜΕΣ

• Η Κατερίνα Γιαννοπούλου, στη μνήμη των γονιών της Κωνσταντίνου και Ευθυμίας, προσφέρει στο περιοδικό μας 50 ευρώ.

Κων/νος, προσφέρουν στο περιοδικό

• Στη μνήμη της Βασιλικής Ματσό που έφυγε από τη ζωή στις 25/11/20 στην Αμερική, τα παιδιά της Σίμος, Ελένη,

“ΚΟΝΙΤΣΑ” το ποσό των 50 ευρώ.

στους ουρανούς.

Όλα τα χρόνια αγωνίστηκε με τον πατέρα μας να μας μεγαλώσουν, να μας αποκαταστήσουν και να χαρούν τα εγγονάκια τους.

Καλόν παράδεισο μανούλα μας,

θα σε θυμόμαστε για πάντα

Οι κόρες σου Βασιλική και Γεωργία.

Στην μνήμη των γονιών τους Ευθυμίου και Ουρανία, η Βασιλική και η Γεωργία προσφέρουν στο περιοδικό “ΚΟΝΙΤΣΑ” το ποσό των 50 ευρώ.

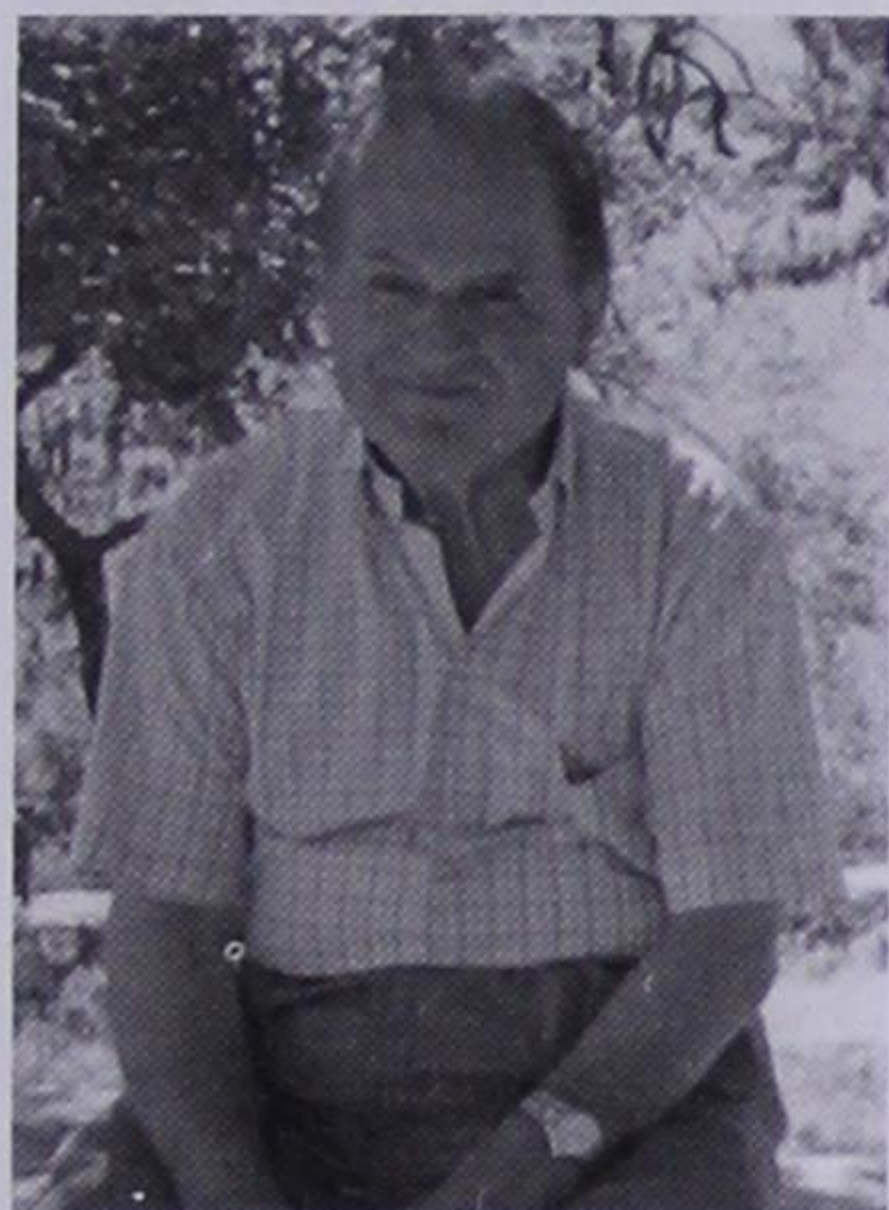

“ΚΟΝΙΤΣΑ” 50 ευρώ.

• Στη μνήμη της αγαπημένης μας Βεατρίκης Καρανάσιου που έφυγε από τη ζωή στις 22/7/21 η οικογένεια Γιώργου Καρανάσιου προσφέρουν στο περιοδικό

Αυτοί που έφυγαν

Δύο λόγια για τον Μιχάλη Ρέβα (1932 - 2021)

Πέρασαν κιόλας οκτώ μήνες από τότε που έφυγε ο αείμνηστος Μιχάλης Ρέβας (30 Γενάρη του 2021) αγαπητός μου φίλος, συνάδελφος και δικηγόρος.

Ο Μιχάλης ήταν φαινόμενο μάθησης, είχε επιμονή και υπομονή ακολουθώντας αυτό που λέμε "Δια Βίου Μάθηση". Μετά την Ακαδημία πήρε το πτυχίο της Λογιστικής, το πτυχίο του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών, έκανε σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πήρε το πτυχίο της Νομικής Αθηνών και έγινε δικηγόρος στην Πάτρα και αργότερα έγινε η προαγωγή του στο Εφετείο, υπηρέτησε 25 χρόνια δάσκαλος και μετά δικηγόρος και παραιτήθηκε από το δικηγορικό λειτούργημά το 2010.

Πρώτα διορίστηκε στο Δίσπρατο Κόνιτσας, εκεί λοιπόν τον γνώρισα εγώ, ως διευθυντή του σχολείου. Τον σεβόμουν και αυτός με συμβούλευε και μου έλεγε πολλά για το εκπαιδευτικό μου λειτούργημα. Μετά από πολλά χρόνια στο Δίσπρατο, επιτέλους μετατέθηκε στην Πάτρα και τον τοποθέτησαν στο Δημοτικό Σχολείο Ελαιοχωρίου (Ελαιοχώρι Πατρών, χωριό των Παπαδόπουλαίων)

Αυτοί τότε δυναμικά ανήγειραν, μνημεία αγάλματα του πατέρα τους - παπαδάσκαλου, γιατί γέννησε τέτοια παιδιά ήρωες, καθώς έλεγαν: Έγιναν προετοιμασίες για την αποκάλυψη του μνημείου - αγάλματος και ορίστηκε ο ομιλητής ο τότε δάσκαλος του χωριού Μιχάλης Ρέβας. Τότε οι ομιλίες έρχονταν έτοιμες γραμμένες από τη Νομαρχία.

Εκφώνησε τον λόγο. Όλοι θαύμασαν και έλεγαν τι καλό δάσκαλο έχουμε.

Εν τω μεταξύ, στην Πάτρα, είχε παντρευτεί τη δασκάλα Πολυξένη Δούσμπη, δημιούργησαν μία θαυμάσια οικογένεια με παιδιά και εγγόνια. Τα χρόνια πέρασαν. Μετά την μεταπολίτευση, οι χωριανοί γκρέμισαν το άγαλμα. Έμεινε όμως η ρετινιά του Δασκάλου "Χουντικός," τί έφταιγε αυτός; Διατάχθηκε Ε.Δ.Ε.! Τότε επόπτης ο αείμνηστος Δ. Κούλας, δεν έβγαλε το πόρισμα. Έτσι όταν ο υπογράφων διορίστηκε σύμβουλος στην Πάτρα, ήρθε στα χέρια μου η Ε.Δ.Ε.. Για μένα δεν ήταν δύσκολο το πόρισμα. Ο δάσκαλος διάβασε τον λόγο που του έστειλε η Νομαρχία. Έτσι λοιπόν έβγαλα το πόρισμα αμέσως και αθώος ο Μιχάλης. Λύσσαξαν οι Πατρινοί συνάδελφοι. Έγιναν ενστάσεις και κλήθηκα και εγώ να τους εξηγήσω το "αθώος". Εν τω μεταξύ, εγώ, προτού βγάλω το πόρισμα, συμβουλευτικά το Μιχάλη, σαν νομικός που ήταν και έτσι ήμουν πολύ σίγουρος. Μετά από πολλές συζητήσεις και αντεγκλήσεις, το παραδέχτηκαν και

αυτοί. Έτσι, έφυγε η ρετσινιά του Μιχάλη, πήρε και μετάθεση για την Πάτρα. Σε λίγα χρόνια όμως παραιτήθηκε από δάσκαλος και δικηγόρησε στην Πάτρα. Τι παράξενα γυρίσματα που έχει η ζωή μας.

Ο αείμνηστος ήταν πολύ καλός οικογενειάρχης, απέκτησε παιδιά, εγγόνια, όλα τακτοποιημένα. Δυστυχώς πρόσφατα χάσαμε και την αγαπημένη του Πολυξένη.

Αγαπητός λοιπόν και ξάδελφος του Σωτήρη Τουφίδη.

Ας είναι αυτό μου το άρθρο, ένα ακόμη μικρό μνημόσυνο.

Αιωνία η μνήμη του.

Σωκράτης Οικονόμου

1. Ε.Δ.Ε. = Ένορκη Διοικητική Εξέταση.

† Λαμπρινή Νάτση-Χρήστου

Στις 17-7-21 έφυγε από τη ζωή η αγαπημένη μου φίλη Λαμπρινή που την ένιωθα σαν αδερφή, από την εποχή του Εμφυλίου. Ζήσαμε

σαράντα χρόνια στα ξένα με τον ίδιο πόνο που χωριστήκαμε από γονείς, αδέρφια, αγαπητά μας πρόσωπα και την πατρίδα μας.

Οι συνθήκες μας ανάγκασαν να πάμε από μία πατρίδα σε μία άλλη με μία βαλίτσα στο χέρι.

Με πολλές ταλαιπωρίες κάναμε τις δικές μας οικογένειες, όμως πάντα λέγαμε "καλή πατρίδα".

Θέλαμε πατρίδα, αλλά οι κυβερνήσεις δεν μας επέτρεπαν να επιστρέψουμε και όταν κάποτε το επέτρεψαν, δεν μπορούσαν να βρουν δουλειά τα παιδιά

μας και πολλά αναγκάστηκαν να γυρίσουν στη χώρα που γεννήθηκαν και σπούδασαν.

Όταν εγώ ήρθα στη Θεσσαλονίκη προσπάθησα να βρω τη Λαμπρινή και έμαθα πως βρίσκεται στη Λάρισα. Την ίδια επιθυμία είχε και εκείνη. Από το περιοδικό "ΚΑΛΗΜΕΡΑ" πολιτικών προσφύγων Τσεχίας, που ανέφερε την έκδοση του βιβλίου μου "Αλήθειες από το σκοτάδι στο φως", έμαθε ότι Βρίσκομαι στη Θεσσαλονίκη.

Η μεγάλη επιθυμία του γιου της Βαγγέλη από την Τσεχία, να μας ανταμώσει τον βοήθησε και επιτέλους επικοινωνήσαμε με το τηλέφωνα, συνεχίζοντας να τα λέμε από μακριά αφού τα προβλήματα υγείας δεν μας επέτρεψαν να ανταμώσουμε.

Μετά από πολύχρονη αρρώστια έφυγε από τη ζωή ο σύζυγός της, μεσολάβησε ο κορωνοϊός και φέτος έφυγε και εκείνη για τον άλλο κόσμο. Με αφάνταστη λύπη πληροφορήθηκα από τον Βαγγέλη το χαμό της. Μαζί ζήσαμε χαρές και λύπες. Δεν θα τη λησμονήσω όσο θα ζω.

Στα παιδιά και τα εγγόνια της εκφράζω τα πιο θερμά συλλυπητήρια και στη μνήμη της προσφέρω το ποσό των 50 ευρώ, στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ"

Σ.Σ.

* Η αείμνηστη Λαμπρινή Νάτση καταγόταν από τη Λαγκάδα και ο σύζυγός της Θανάσης Χρήστου από τους χιονιάδες.

Λαμπρινή Γώγου - Μαργαρίτη
από το Δίπλο Κόνιτσας

† Βασίλειος Ν. Μούκας

Έφυγε από τη ζωή αγαπητός Βασίλειος Ν. Μούκας (ο Λάκης) όπως τον λέγαμε στο χωριό Γεροπλάτανος Πωγωνίου, ετών 72, συνταξιούχος του ΟΤΕ.

Ο θάνατος του πολύ μας λύπησε, γιατί ο αείμνηστος πλέον, ο Λάκης, ήταν πολύ αγαπητός στο χωριό μας. Όλοι μας τον αγαπούσαμε ιδιαίτερα. Είχε πάθος με το χωριό του. Στα Γιάννενα βρισκόταν και στο χωριό πάντα πήγαινε. Είχε πάθος με την προβολή και αγάπη του χωριού του.

Εργατικός, καλός οικογενειάρχης και πάρα πολύ καλός ευρεσιτεχνίτης.

Ό,τι καλούσε, ΟΤΕ τηλεόραση αυτός

το διόρθωνε.

Μαζί του συνεργαστήκαμε (25 χρόνια) με την έκδοση της εφημερίδας μας "Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΥ" μία μηνιαία ενημερωτική εφημερίδα, με όλα τα γεγονότα του χωριού μας και των γύρω χωριών. Αυτός, την έστελνε παντού, γνώριζε όλα τα κοινωνικά γεγονότα του χωριού και των γύρω χωριών. Λαχταρούσε ποτέ να πάρουν τη νέα έκδοση για να μάθουν νέα. Ακόμη δραστηριοποιήθηκε συνδικαλιστικά με τους εργαζόμενους του ΟΤΕ.

Η απώλειά του μας στοίχισε πολύ.

Συλλυπούμαστε βαθύτατα τη σύζυγό του, τα παιδιά του, τα εγγόνια του, τα ανίψια του, τις αδερφές του, και όλους τους συγγενείς και φίλους. Αιώνια η μνήμη του.

Με πόνο και αγάπη

ο φίλος του

Σωκράτης Μ. Οικονόμου

Από τον Αθλητικό Σύλλογο Ερασιτεχνών Αλιέων Ιωαννίνων (Α.Σ.Ε.Α.Ι.) και τον Πανελλήνιο Σύλλογο για την Προστασία της Πέστροφας «Αστραίος», στάλθηκε στις αρμόδιες Υπηρεσίες η εξής επιστολή:

ΘΕΜΑ:

Υπεραλίευση και διακίνηση αλιευμάτων μέσω του συνοριακού σταθμού Μέρτζανης.

Μετά από πληροφορίες μελών των Συλλόγων μας, σας πληροφορούμε ότι στην ευρύτερη περιοχή του Μπουραζανίου, στον ποταμό Αώο (τοποθεσία «Μεσογέφυρα», Γέφυρα Μπέλεϋ κ.λ.π.), διεξάγεται υπεραλίευση του είδους *Chondrostoma vardarense* (τοπική ονομασία «συρτάρι»), από αλλοδαπούς κατοίκους των παρακείμενων στα σύνορα περιοχών, αλλά και από τα ενδότερα της Αλβανίας.

Καθημερινά και ιδιαίτερα τα Σαββατοκύριακα, επιτελείται γενοκτονία του προαναφερθέντος είδους ψαριού, καθώς μεγάλος αριθμός αλιέων με νόμιμο μεν μέσο (καλάμι και αγκίστρι), αλλά χωρίς κανέναν έλεγχο, συλλαμβάνουν δεκάδες κιλά ψαριών, τα διατηρούν ζωντανά για όλη τη διάρκεια του ψαρέματος σε ειδικούς σάκους και στη συνέχεια, αφού τα καθαρίσουν παρακείμενα του ποταμού, τα διακινούν στην γειτονική χώρα, με σκοπό την πώλησή τους εκεί.

Παρακαλούμε κάθε αρμόδια Υπηρεσία να επιληφθεί του θέματος, ώστε να σταματήσει άμεσα η ανεξέλεγκτη υπεραλίευση και παράνομη διακίνηση ζωικού υλικού μέσω του τελωνείου, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για καταστροφή της πανίδας της περιοχής μας.

Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με την Ελληνική νομοθεσία, μεταξύ άλλων ισχύουν τα εξής:

- Κάθε ερασιτέχνης ψαράς επιτρέπεται να συλλαμβάνει συνολικά μέχρι δύο (2) κιλά αλιευμάτων ή μέχρι τρία (3) άτομα το 24ωρο ανεξαρτήτως βάρους.
- Επιτρεπόμενο ελάχιστο μέγεθος για το *Chondrostoma vardarense* είναι τα 20εκ. και άνω.
- Απαγορεύεται η πώληση και γενικά η εμπορία των αλιευμάτων.

Π.Δ.373/85 (131Α'), Π.Δ. 99/03 & ΚΑΝ. (ΕΚ) 1967/2006

Από τους Συλλόγους

**ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ ΓΕΛ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2021**

ΒΑΓΕΝΑ ΑΝΝΑ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)
ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
(ΚΟΜΟΤΗΝΗ) ΔΠΘ

ΔΕΡΒΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
(ΠΑΤΡΑ) ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ

ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
(ΣΕΡΡΕΣ) ΔΙ.ΠΑ.Ε.

ΚΑΤΣΟΥΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ Χ
ΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
(ΠΡΕΒΕΖΑ) ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΚΙΤΣΙΟΥ ΙΩΝΙΑ
ΝΟΜΙΚΟ (ΣΣΑΣ) ΘΕΣ/ΝΙΚΗ ΣΣΑΣ

ΚΥΡΙΤΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ
ΦΥΣΙΚΗΣ (ΙΩΑΝΝΙΝΑ)
ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΚΥΡΤΖΟΓΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
(ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ) – ΑΠΘ

ΣΠΑΝΟΥ ΗΛΕΚΤΡΑ
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
(ΙΩΑΝΝΙΝΑ) ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΤΣΙΝΩΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑΝΝΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
(ΙΩΑΝΝΙΝΑ) ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΧΑΛΟΥΛΟΥ ΕΡΑΣΜΙΑ ΑΝΝΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
(ΚΟΜΟΤΗΝΗ) ΔΠΘ

**ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΕΣ
ΜΕ ΤΟ 10% ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ 2019**

ΚΑΤΣΟΥΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ
(ΙΩΑΝΝΙΝΑ) ΠΑΝ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

*Αγαητοι/ές υποψήφιοι/ες και γονείς/κηδεμόνες,
με αφορμή την ανακοίνωση των βάσεων εισαγωγής και των αποτελεσμάτων επιτυ-
χίας στις σχολές της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, **συγχαίρουμε** θερμά τους/τις υπο-
ψηφίους/ιες για την επιτυχία τους και την τρανή απόδειξη ότι οι μαθητές/τριες της
παραμεθορίου Κόνιτσας **μπορούν και παρά τις αντίξοες συνθήκες, συνεχίζουν να
διαπρέπουν.***

*Θερμά συγχαρητήρια εκφράζουμε και στους γονείς/κηδεμόνες των επιτυχόντων,
οι οποίοι στάθηκαν άοκνοι αρωγοί και συμπαραστάτες τους.*

*Το σχολείο σας, σας εύχεται **καλές ακαδημαϊκές σπουδές, με υγεία, πρόοδο και τύχη.***

Η Δ/ντρια και ο Σύλλογος Διδασκόντων του ΓΕ.Λ. Κόνιτσας

Επιτυχόντες Αποφοίτων ΕΠΑ.Λ. 2021

ΒΛΑΧΟΣ ΣΟΛΩΝ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
(ΠΑΤΡΑ) – ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ

ΜΗΤΣΙΚΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΚΟΖΑΝΗ)
ΠΑΝ. ΔΥΤ. ΜΑΚ.

ΜΗΤΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ Α.Ε.Ν.

ΜΠΟΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
ΠΑ.ΜΑΚ.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
(ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ) – ΑΠΘ
ΑΠΘ

ΤΑΣΣΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΤΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ)
ΠΑΝ. ΠΑΤΡΩΝ

ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΟΚΙΜΩΝ
ΛΙΜΕΝΟΦΥΛΑΚΩΝ
Λ.Σ. - ΕΛ. ΑΚΤ.

ΧΑΤΖΗΡΟΥΜΠΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ -
ΑΓΡΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ (ΛΑΡΙΣΑ)
ΠΑΝ. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Σεπτέμβριος 2021					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
20,2	33,3	6,1	20,6	11	BBA
Οκτώβριος 2021					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
13,5	28,4	3,7	211,4	19	BBA

Συνδρομές

Ντίνη Μαρία Αθήνα	50	Τζιάλλας Γιάννης »	30
Ντίνης Πέτρος »	50	Δελημήτρου Όλγα »	20
Λάμπρου Γεώργ. »	20	Συργιάνης Νίκ. »	15
Παπαμιχαήλ Παν. »	20	Ματσή Ολυμπία »	15
Ιωάννου Θωμάς »	50	Φασούλης Κώστας Πάτρα.....	20
Οικονόμου Ελευθ. »	50	Τασιούλα Παναγιώτα Τρίκαλα.....	15
Πολίτης Αγαθάγγελος »	15	Μεσσής Ανδρέας Λάρισα.....	15
Μούχος Νίκ. »	30	Νάνου Άννα Ξυλόκαστρο.....	15
Στεφάνου Δημ. »	20	Γαλάτουλας Ιωάν. Πειραιάς.....	30
Στεφάνου Αναστασία »	20	Γραμόζη Αρετή Κεφαλονιά.....	15
Χαραλαμπίδου Σοφία »	30	Νάτσης Σωκράτης Βόλος.....	20
Στεργίου Γεωργ. »	20	Τσιναρίδου Πόπη Τρίκαλα.....	20
Μπλιθικιώτη Κυράτσω »	20	Μικρογιαννάκη Βασιλική Πειραιάς.....	15
Μουκούλης Αθαν. »	30	Γιαννάκης Χρήστος Κόνιτσα.....	45
Παπαχρήστου Αρετή »	20	Λάμπας Δ. Θωμάς »	50
Κώστα Άννα »	20	Δερδέκης Χρ. Κόνιτσα.....	15
Ντίνης Αχιλλέας »	20	Ρεμπέλη Άννα »	20
Τσίου Ρούλα »	20	Κήτας Νίκ. »	15
Σιώρου Ειρήνη »	20	Λόλα Σοφία »	20
Πανάγιου Μαρίνα »	15	Ντάφλης Γιάννης »	50
Μπέλτσιου Ουρανία »	30	Χούσου Άννα »	20
Σακελλαρίου Ελένη »	20	Βουρδούκα Γεωργία »	15
Ζιακόπουλος Δημ. »	50	Σακκάς Δημήτριος Ελεύθερο.....	15
Λάζος Κων. »	45	Λάκκας Σωτ. Μάζι.....	20
Ιερ. Ευθυμίου Δημ. Θεσσαλονίκη.....	15	Ρούβαλης Σπύρος Ελεύθερο.....	20
Χαρίσης Νίκος »	20	Τσίος Κων. Κεφαλοχώρι.....	20
Ντάφλη Βασιλική »	15	Παπαδημητρίου Ιωάν. Πλαγιά.....	20
Γώγου Λαμπρινή Θεσ/νίκη.....	20	Ρίζος Γεώργ. Μάζι.....	15
Τσούπη Μαρία Γιάννινα.....	50	Ματσή Γεώργ. Ελεύθερο.....	15
Βίλλη Φρόσω »	20	Σβάρνα Νικολέτα Δίστρατο.....	20

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν πάντα
τις απόψεις αυτών που τα υπογράφουν.

Οι πηγές του Βοϊδομάτη κάτω από το χωριό Βίκος (Φωτ.: Π.Σ.Τ.)

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

